

Jaarverslag 2021 Pensioenfonds Zoetwaren

Inhoudsopgave

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen	3
Bestuursverslag	4
1 Voorwoord	5
2 Algemene informatie	6
2.1 Juridische structuur	6
2.2 Missie	6
2.3 Visie	6
2.4 Strategie	6
3 Evaluatie doelstellingen en hoofdthema's 2021	7
3.1 Betaalbaarheid pensioenregeling	7
3.2 ESG	7
3.3 Communicatie en reputatie	7
3.4 Risicobeheersing	7
3.5 Pensioenakkoord	8
3.6 Vermogensbeheer	8
3.7 Communicatie	8
3.8 Samengaan met Bakkers Pensioenfonds	8
3.9 Samenvattende beoordeling van het Bestuur	9
4 Financiële positie en beleid in 2021	10
4.1 Financiële opzet en positie	10
4.2 Actuariële analyse van het resultaat	11
4.3 Financieel beleid en beleidskeuzes	12
4.3.1 Uitvoeringskosten	12
4.3.2 Toeslagen- en kortingsbeleid	16
4.3.3 Financieringsbeleid	17
5 Beleggingsbeleid	18
5.1 Matchingportefeuille	18
5.2 Dynamische renteafdekking	18
5.3 Returnportefeuille	18
5.4 Vermogensopbouw	19
5.5 Rendementen 2021	19
5.6 Z-score 2021 en performancetoets	20
5.7 Economische ontwikkelingen	20
5.7.1 Terugblik	20
5.7.2 Vooruitblik	21
6 Risicobeheer	22
6.1 Beleidsuitgangspunten en risicohouding	22
6.2 Risk governance	25
6.3 Risico-identificatie en beoordeling	26
6.4 Strategisch risico	29
6.5 Beleggingsrisico's	29
6.6 Verzekeringstechnisch risico	31
6.7 Niet-financiële risico's	31
6.8 Risicobeeld in 2021	32
7 Verwachte ontwikkelingen en doelstellingen voor 2022	34
7.1 Verwachte ontwikkelingen	34
7.2 Onze beleidsdoelstellingen voor 2022	36
8 Organisatie	37
8.1 Inleiding	37
8.2 Werkwijze en vergaderstructuur	37

8.3	Organisatie	37
8.3.1	Bestuur	37
8.3.2	Raad van Toezicht	39
8.3.3	Het Verantwoordingsorgaan	40
8.3.4	Sleutelfuncties	40
8.3.5	Uitbestede werkzaamheden	41
8.3.6	Organogram	42
8.4	Klachten en geschillen	42
8.5	Goed Pensioenfondsbestuur	43
8.5.1	Code Pensioenfonds	43
8.5.2	Compliance	43
8.5.3	Klokkenluidersregeling en incidentenregeling	44
8.5.4	Integriteitsbeleid	44
8.6	Informatie inzake toezicht	45
8.7	Geschiktheid Bestuur en permanente educatie	45
8.8	Statutenwijziging	45
9	Pensioenregeling	46
10	Raad van Toezicht	47
10.1	Verslag van de Raad van Toezicht	47
10.2	Reactie Bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht	53
11	Verantwoordingsorgaan	53
11.1	Verslag van het Verantwoordingsorgaan	53
11.2	Reactie Bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan	57
	Jaarrekening	58
12	Jaarrekening	59
12.1	Balans per 31 december 2021	59
12.2	Staat van baten en lasten	60
12.3	Kasstroomoverzicht	61
12.4	Toelichting op de jaarrekening	62
12.4.1	Grondslagen	62
12.4.1.1	Algemene grondslagen	62
12.4.1.2	Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	64
12.4.1.3	Grondslagen voor bepaling van het resultaat	66
12.4.1.4	Kasstroomoverzicht	67
12.4.2	Toelichting op de balans per 31 december 2021	68
12.4.2.1	Risicobeheer	79
12.4.3	Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa	87
12.4.4	Verbonden partijen	87
12.4.5	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2021	88
12.4.6	Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	91
12.4.7	Gebeurtenissen na balansdatum	92
	Overige gegevens	93
13	Overige gegevens	94
13.1	Actuariële verklaring	94
13.2	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	96
	Bijlagen	99
	Bijlage 1 Kenmerken pensioenregeling	100
	Bijlage 2 Begrippenlijst	109

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

Bedragen x € 1.000	2021	2020	2019	2018	2017
Aantal verzekerden (per eind van het jaar)					
Deelnemers, actief en arbeidsongeschikten	9.919	9.871	9.826	9.596	9.243
Gewezen deelnemers	26.117	25.942	25.517	25.959	26.747
Ingegane pensioenen	10.819	10.818	11.041	10.849	10.394
Totaal aantal verzekerden	46.855	46.631	46.384	46.404	46.384
Aantal aangesloten werkgevers	217	225	225	252	247
Pensioenen					
Feitelijke premie	82.068	73.191	68.211	61.080	57.961
Uitvoeringskosten	4.101	4.072	4.142	4.136	4.073
Uitkeringen	52.243	50.486	48.269	47.275	46.771
Verleende toeslag actieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,41%	0,08%
Verleende toeslag gepensioneerden en gewezen deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,41%	0,08%
Vermogen en solvabiliteit					
Minimaal vereist eigen vermogen in %	104,3	104,3	104,3	104,4	104,4
Vereist eigen vermogen in %	118,4	117,9	117,7	119,0	120,0
Dekkingsgraad in %	116,3	103,2	108,0	108,8	113,1
Beleidsdekkingsgraad in %	110,6	97,8	106,6	112,5	111,7
Reële dekkingsgraad in %	89,3	80,0	85,6	91,8	90,2
Beleggingen					
Balanswaarde (incl. negatieve beleggingen) in € mln.	3.409,2	3.209,6	2.959,0	2.482,2	2.489,9
Beleggingsopbrengsten	172.079	232.360	430.970	-26.799	105.526
Jaarrendement portefeuille in %	5,3	7,9	17,4	-0,6	4,4
Samenstelling beleggingsportefeuille					
Aandelen	1.109.482	1.050.168	901.024	702.999	796.147
Vastrentende waarden	1.880.006	1.841.668	1.727.249	1.549.929	1.486.931
Vastgoed	418.187	318.303	328.333	228.831	204.730
Derivaten	-27.926	46.662	-24.794	11.852	5.269
Overige beleggingen (grondstoffen/liquide middelen)	32.780	0	27.179	-11.395	-3.104
Kostenratio's					
Vermogensbeheerkosten als % van gemiddeld belegd vermogen	0,38	0,35	0,37	0,42	0,41
Transactiekosten als % van gemiddeld belegd vermogen	0,16	0,13	0,15	0,16	0,18
Totaal	0,54	0,48	0,52	0,58	0,59
Pensioenuitvoeringskosten (in euro per deelnemer)	€145	€ 145	€ 146	€ 148	€ 146

Bestuursverslag

1 Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt het jaarverslag over 2021. Met dit verslag geven wij inzicht in de situatie van ons pensioenfonds en leggen wij bestuurlijke verantwoording af aan al onze deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers.

Ook het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van COVID-19. Bestuursvergaderingen en andere bijeenkomsten zijn daardoor voornamelijk in digitale vorm gehouden. In 2022 zullen de maatregelen rondom COVID-19 verminderen. Daarnaast vraagt de ernstige situatie rondom Oekraïne en Rusland extra aandacht van het bestuur. Zo is besloten om de beleggingen in Rusland te verkopen en wordt gekeken naar het opstellen van een landenbeleid beleggingen.

In 2021 is de financiële positie van het pensioenfonds sterk verbeterd. Dit is met name te danken aan de stijging van de rente en het goede rendement van de beleggingsportefeuille. De dekkingsgraad is gestegen van 103,2% naar 116,3%. De beleidsdekkingsgraad steeg van 97,8% naar 110,6%. Toeslagen kunnen worden toegekend bij een beleidsdekkingsgraad van meer dan 110%. Voor het toekennen van (gedeeltelijke) toeslagen is de beleidsdekkingsgraad eind oktober maatgevend. Op dat peilmoment bedroeg de beleidsdekkingsgraad 108,6%. Daardoor hebben wij de pensioenen niet kunnen verhogen. Evenals in voorgaande jaren hebben wij de pensioenen dit jaar niet hoeven te verlagen.

Het pensioenfonds heeft in 2021 stappen gezet in de uitwerking van het Pensioenakkoord voor Bpf Zoetwaren in samenhang met het strategisch voornemen te komen tot verdere samenwerking met het Bakkers Pensioenfonds.

De opgerichte gezamenlijke Stuurgroep heeft tot taak toe te werken naar één pensioenfonds voor Bakkers en Zoetwaren gezamenlijk, met in de toekomst bij voorkeur nog meer pensioenfonds die zich bij dit initiatief voor de voedingsbranche aansluiten. Met het oog op het nieuwe pensioenstelsel hebben de sociale partners aangegeven te willen kiezen voor de solidaire premieovereenkomst.

Daarnaast heeft de focus van het pensioenfonds in 2021 gelegen op implementatie van ESG benchmarks in de aandelenportefeuille en een bredere heroriëntatie op de inrichting van de aandelenportefeuille. Verder is uitvoering gegeven aan de SFDR-regelgeving. Doel van deze Europese regelgeving is de transparantie over duurzaamheid te vergroten. Het pensioenfonds heeft het zogenaamde level 1-gedeelte daarvan op 15 maart 2021 ingevoerd.

In 2021 heeft het pensioenfonds digitale overlegmogelijkheden voor deelnemers geïntroduceerd (persoonlijke videogesprekken met pensioenexperts en digitale presentaties door de pensioenconsulent). Hiermee willen wij op een laagdrempelige manier onze deelnemers begeleiden bij bijvoorbeeld de keuzemogelijkheden die de pensioenregeling biedt.

Wij gaan ervan uit dat ons jaarverslag voldoende inzicht geeft in de ontwikkelingen van ons pensioenfonds.

Tot slot danken wij iedereen die zich heeft ingezet voor het pensioenfonds.

Namens het Bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie,

Groningen, 17 juni 2022

Steffi Troost
Lid Dagelijks Bestuur

Marsha van Beusekom
Lid Dagelijks Bestuur

2 Algemene informatie

2.1 Juridische structuur

Het pensioenfonds is in 2011 ontstaan uit een fusie tussen de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Suikerverwerkende Industrie (Pensioenfonds Koek) en de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Suikerwerk- en Chocoladeverwerkende Industrie (Pensioenfonds Snoep). Het pensioenfonds is een bedrijfstakpensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet en draagt de naam Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie. Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Amsterdam en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Amsterdam onder nummer 41198154. De laatste statutenwijziging vond plaats op 4 april 2018. Het pensioenfonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

2.2 Missie

Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit namens alle verplicht en vrijwillig aangesloten werkgevers. Daarbij streeft het pensioenfonds naar evenwichtige afweging van de belangen van alle belanghebbenden. Het pensioenfonds is ervan overtuigd dat door collectiviteit en solidariteit pensioenen beter beschermd worden tegen risico's. Het pensioenfonds draagt er zorg voor dat de pensioenen van alle belanghebbenden, nu en in de toekomst, volgens afspraak worden opgebouwd. Het pensioenfonds belegt de ingelegde pensioenpremies met als doel voldoende rendement te behalen om aan de verplichtingen te voldoen en de ambitie te realiseren. Daarbij neemt het Bestuur verantwoorde risico's en houdt het rekening met kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beheer. Het pensioenfonds streeft ernaar de pensioenen waardevast te houden. Daarbij houdt het Bestuur oog voor de risico's en de verschillende belangen van alle belanghebbenden. Dit zijn de kernwaarden van het pensioenfonds:

- Betrouwbaar.
- Transparant.
- Maatschappelijk betrokken.
- Kostenefficiënt.

2.3 Visie

Het pensioenfonds wil groeien naar een zodanige omvang dat het beter, efficiënter en goedkoper kan functioneren. Daarbij wil het pensioenfonds de binding met de voedingsindustrie behouden. Als eerste stap ligt een samengaan met het aanverwante Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf het meest voor de hand.

Het pensioenfonds streeft naar een beleidsdekkingsgraad boven het vereist eigen vermogen en naar toeslag verlenen conform de ambitie.

Het pensioenfonds maakt onderdeel uit van de maatschappij, hecht belang aan een leefbare wereld en heeft daarin zijn eigen verantwoordelijkheden. Het pensioenfonds is van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen op termijn niet leidt tot lagere rendementen, doordat duurzaamheid ook de waarde van de bedrijven waarin belegd wordt zal verhogen. Daarom wil het pensioenfonds, ook op het gebied van ESG, beter dan gemiddeld functioneren in vergelijking met de Nederlandse pensioenfonds.

Door goed Bestuur en een transparante houding naar deelnemers, werkgevers en de buitenwereld over het gevoerde beleid zal het pensioenfonds aantrekkelijk zijn voor werkgevers uit de voedingsmiddelenbranche om zich (vrijwillig) aan te sluiten.

2.4 Strategie

Het pensioenfonds werkt met Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf aan verdergaande samenwerking, zodat schaalvoordelen bereikt kunnen worden. Beide pensioenfonds verkennen met Sociale Partners de mogelijkheden voor een samengaan. Daarbij blijft het belang van de deelnemers voorop staan. Met dit samengaan worden verdere schaalvoordelen en versterking van het Bestuur bereikt, en ontwikkelt ons pensioenfonds zich tot een aantrekkelijk pensioenfonds voor samenwerking en eventueel samengaan met andere pensioenfonds waarbij wij ons in eerste instantie focussen op de voedingsmiddelenbranche.

Het pensioenfonds herijkt jaarlijks zijn beleggingsstrategie aan de hand van wettelijke wijzigingen, ontwikkelingen in de wereldeconomie, updates van de scenarioanalyses en de ALM. Het nemen van beleggingsrisico's is nodig om voldoende rendement te kunnen genereren en zal steeds binnen verantwoorde en vooraf vastgestelde risicomatstaven blijven op basis van vooraf vastgestelde triggers. Deze uitgangspunten vormen de basis van het beleggingsbeleid. Het pensioenfonds bouwt tevens zijn ESG-beleid verder uit met engagement en impactbeleggen. Het pensioenfonds zoekt actief de dialoog met zijn deelnemers en communiceert met alle doelgroepen via de daartoe meest geschikte middelen. Het pensioenfonds profileert zich als een aantrekkelijke, betrouwbare en transparante partner met de best mogelijke waarborg van de pensioenrechten en uitkeringen in de voedingsmiddelenindustrie. Om IT-risico's voldoende te kunnen beheersen heeft het pensioenfonds samen met de uitvoerders een IT-beleid ontwikkeld, dat zowel de uitvoering als communicatiemiddelen omvat.

Het pensioenfonds volgt discussies en ontwikkelingen op pensioengebied op de voet. Hierdoor is het pensioenfonds in staat deze ontwikkelingen tijdig en kritisch te beoordelen en te bepalen hoe deze in te passen in het beleid van het pensioenfonds.

3 Evaluatie doelstellingen en hoofdthema's 2021

In het bestuursverslag over 2020 is een aantal doelstellingen voor 2021 opgenomen. Hieronder volgt een evaluatie van de belangrijkste doelstellingen en hoofdthema's en legt het Bestuur verantwoording af over de bereikte resultaten.

Voor 2021 waren de belangrijkste doelstellingen en hoofdthema's:

- Betaalbaarheid pensioenregeling
- ESG
- Communicatie en reputatie
- Risicobeheersing
- Pensioenakkoord
- Vermogensbeheer

3.1 Betaalbaarheid pensioenregeling

In de huidige financiële wereld komt de betaalbaarheid van onze pensioenregeling steeds verder onder druk. Het Bestuur heeft in 2021 met Sociale Partners de betaalbaarheid van de pensioenregeling en de pensioenambitie onderzocht in het kader van de totale financiële opzet van het pensioenfonds, mede in relatie tot het nieuwe pensioenakkoord en rekening houdend met het overgangseffect van nieuwe FTK-voorschriften.

Om de pensioenen betaald baar houden is in 2021 de premie verhoogd van 27,6% naar 30% en de opbouw verlaagd van 1,875% naar 1,7%. De premiedekkingsgraad en het indexatiepotentieel is nauwelijks aangetast, mede door de verbeterde financiële positie van het pensioenfonds.

3.2 ESG

Het fonds heeft een onderzoek naar implementatie van ESG-benchmarks in de aandelenportefeuille uitgevoerd. En als onderdeel daarvan een CO2-reductiedoelstelling gedefinieerd voor het passief beheerde deel van de aandelenportefeuille ontwikkelde markten. Inzake biodiversiteit is er een uitsluitingenbeleid waar grove schenders van milieu-richtlijnen worden uitgesloten en participeert het pensioenfonds in het engagement programma Climate Change-Sustainable Forests & Finance, waar biodiversiteit een van de thema's is. Hiermee zijn de ESG doelstellingen voor 2021 grotendeels bereikt. In een apart Jaarverslag Verantwoord Beleggen gaan we dieper in op ons beleid en de uitvoering hiervan in 2021.

3.3 Communicatie en reputatie

In verband met de vertraging in de wetgeving omtrent de invoering van het nieuwe pensioenstelsel is op de website een themapagina pensioenakkoord ingericht. De actualisering hiervan gebeurt in samenspraak met de voorbereidingsgroep. Er is uitvoering gegeven aan de SFDR-regelgeving. Doel van deze Europese regelgeving is de transparantie over duurzaamheid te vergroten. Het pensioenfonds heeft het zogenaamde level 1-gedeelte daarvan op 15 maart 2021 ingevoerd. Uit nader onderzoek blijkt dat deelnemers ESG als een gegeven beschouwen en niet over alle details geïnformeerd willen zijn. Er is daarom gekozen om de halfjaarlijkse voortgangsrapportage te vervangen door een beter leesbaar ESG-jaarverslag. Er is een themamailing met actualiteiten rondom ESG verstuurd naar deelnemers en werkgevers.

3.4 Risicobeheersing

In 2021 heeft het pensioenfonds de efficiency en effectiviteit van het risicomanagement verder versterkt door onder andere een update van het Risk Control Framework en een duidelijke taakverdeling voor de verschillende commissies en risicofuncties. De risico's rondom het nieuwe pensioenakkoord, de lage rente en de ontwikkeling van de dekkingsgraad hebben specifiek aandacht gekregen binnen het risicobeheer. Daarnaast worden de actiepunten vanuit de Eigen Risicobeoordeling (ERB) periodiek gemonitord en opgevolgd. Door het verder versterken en ontwikkelen van het risicomanagement bevorderen wij tevens de integraliteit hiervan.

3.5 Pensioenakkoord

Binnen het pensioenfonds is een duidelijk implementatieplan opgesteld voor het samengaan met het Bakkers Pensioenfonds en de invoering van het nieuwe pensioencontract per 1 januari 2024. De sociale partners hebben aangegeven, in opmaat naar het nieuwe pensioencontract, om voor de solidaire premieovereenkomst te willen kiezen. Dit sluit naar mening van het Pensioenfonds ook goed aan op het doel van een zoveel mogelijk waardevast en betaalbaar pensioen voor onze deelnemers.

3.6 Vermogensbeheer

Een van de doelstellingen van 2021 was het uitvoeren van een brede heroriëntatie naar de inrichting van de aandelenportefeuille. Dit is dit jaar uitgevoerd en afgerond en verwerkt in het Beleggingsplan 2022. Een andere doelstelling voor 2021 was het in kaart brengen van de gevolgen van het pensioenakkoord op het beleggingsbeleid en hoe onze beleggingen optimaal aangepast kunnen worden voor de periode tot aan het nieuwe pensioencontract. Aan deze doelstelling is vooralsnog beperkt invulling gegeven, mede door de vertraging in het wetgevingstraject.

3.7 Communicatie

Onze communicatie is erop gericht om de zelfredzaamheid van onze deelnemers te vergroten. Daarnaast werken we aan een goede relatie met deelnemers én werkgevers, door het vertrouwen in ons pensioenfonds te versterken.

In verband met COVID-19 hebben de bijeenkomsten met onze pensioenconsulent tot september 2021 stilgelegen. Dit was aanleiding om onze dienstverlening in 2021 uit te breiden met online videogesprekken. De belangstelling was boven verwachting en de videogesprekken werden goed beoordeeld. Wij zullen de videogesprekken daarom in 2022 voortzetten, waarbij we streven naar een structurele inzet.

Pensioenfonds Zoetwaren streeft ernaar om een digitaal pensioenfonds te worden. De digitale bereikbaarheid van onze deelnemers is in 2021 verder toegenomen met 5,9%. Deze ligt nu net onder de 60% voor actieven en rond de 50% voor slapers en pensioengerechtigden.

De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en het voorgenomen samengaan met het Bakkers Pensioenfonds brengt belangrijke communicatiemomenten met zich mee. In verband met het uitstel van de wetgeving en de beslismomenten, hebben we in 2021 vooral op hoofdlijnen gecommuniceerd over het nieuwe stelsel via een themapagina op de website en in nieuwsbrieven.

Pensioenfonds Zoetwaren is genomineerd voor twee Pensioen Pro Awards, waaronder de award voor 'beste pensioenfonds met een belegd vermogen tot 5 miljard euro'. Uit de (anonieme) onderbouwing blijkt dat onze vernieuwende pensioencommunicatie één van de redenen is voor de nominatie. Genoemd worden ons verkort jaarverslag, de pensioenconsulent, het persoonlijke videogesprek en de manier waarop we ons voorbereiden op de toekomst en het nieuwe pensioenstelsel. Helaas hebben de nominaties niet tot een award geleid.

3.8 Samengaan met Bakkers Pensioenfonds

Wij werken hard aan de verdere samenwerking met het Bakkers Pensioenfonds. Door samen te gaan, zijn wij beter voorbereid op de toekomst en maken wij gebruik van de mogelijkheden die de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel ons hiervoor biedt. Als gezamenlijk fonds kunnen we efficiënter werken, kosten besparen en risico's beter beperken. Ter voorbereiding op het samengaan met Bakkers Pensioenfonds, organiseren de verschillende adviescommissies gezamenlijke vergaderingen en is er een voorbereidingsgroep opgericht vanuit beide fondsbesturen en de sociale partners. Ook is een begin gemaakt met verschillende fondsdocumenten te herzien en te harmoniseren.

De laatste stap om ook echt samen te gaan lukte tot nu toe helaas nog niet, onder andere vanwege het grote verschil in dekkingsgraad. Die blokkade vervalst met de overstap naar het nieuwe stelsel omdat daarna sprake zal zijn van individuele kapitalen en niet langer van verplichtingen. In 2020 hebben de twee pensioenfondsen besloten om tot aan de start van het nieuwe pensioensysteem afzonderlijk door te gaan.

Er wordt naar gestreefd om de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel - waarin nog veel stappen te nemen zijn - op 31 december 2023 af te ronden en direct daarna op 1 januari 2024 het beoogde samengaan met het Bakkers Pensioenfonds te realiseren en door te gaan in een nieuw fonds: BPF Voeding. Het nieuwe fonds stelt zich nadrukkelijk open voor andere pensioenfondsen vooral die actief zijn in de voeding en aanverwante sectoren.

3.9 Samenvattende beoordeling van het Bestuur

Het Bestuur heeft zich ingespannen om op alle bovenstaande aspecten vooruitgang te boeken. Als gevolg van door het pensioenfonds niet beïnvloedbare omstandigheden is op een aantal onderwerpen minder vooruitgang geboekt dan verwacht. Dat is vooral terug te voeren op de vertraging in het wetgevend traject van het nieuwe pensioenstelsel. De continuïteit en kwaliteit van onze processen kon in 2021 door de reguliere commissies gemonitord worden en geconstateerd is dat COVID-19 geen impact had op het niveau van uitvoering.

Het bestuur is verheugd over de verbeterde financiële situatie van het fonds. Door de oplopende rentestand en de boven de benchmark presterende beleggingsportefeuille liep de dekkingsgraad fors op. Op ESG-gebied hebben we wederom goede vooruitgang geboekt. In lijn met de wensen van onze achterban hebben wij ons beleid verder aangescherpt. Onder meer werd een CO2-reductiedoelstelling gedefinieerd en is besloten tot participatie in een engagementprogramma. Voorts is één bestuurslid aangesteld als overall-ESG-specialist, die een integraal ESG-plan zal opstellen, dat niet alleen het vermogensbeheer betreft maar het gehele bestuurlijke veld bestrijkt.

De communicatie met onze deelnemers en werkgevers is verder verbeterd en verruimd. Intensief overleg is gevoerd met werkgevers en Sociale Partners. Ook is het aantal deelnemers met wie wij digitaal communiceren verder toegenomen. Het fonds heeft zich verder voorbereid op detaillering van de communicatieplannen, gericht op de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel.

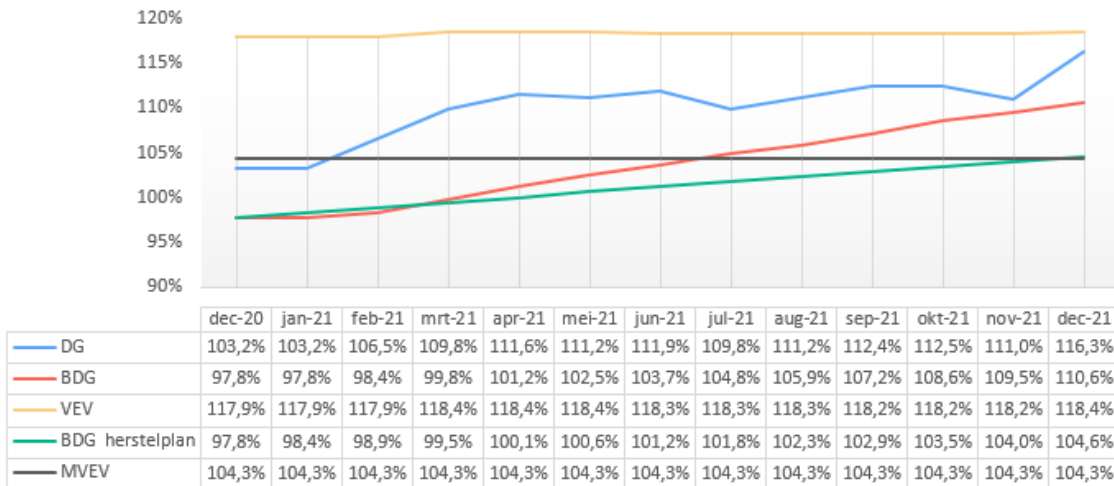
Wij zijn ingenomen met het gezamenlijke voornemen met Bakkers Pensioenfonds om het volledig samengaan in één fonds door te zetten, en gebruik te maken van de mogelijkheden die de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel ons hiervoor biedt. Alle stakeholders hebben de intentieverklaring daartoe getekend.

Wij hebben tezamen met andere pensioenfonds nog weinig vorderingen kunnen boeken op het verlagen van de btw-druk. Wij zijn tegen de uitspraak van de rechter in beroep gegaan om dit alsnog te kunnen realiseren. De Rechtbank heeft uitspraak gedaan waarin zij prejudiciële vragen stelt aan het Europe Hof. Dit zien wij als een positieve stap. Het Bestuur is over het algemeen tevreden met de bereikte resultaten in het afgelopen jaar.

4 Financiële positie en beleid in 2021

4.1 Financiële opzet en positie

Ontwikkeling dekkingsgraden 2021

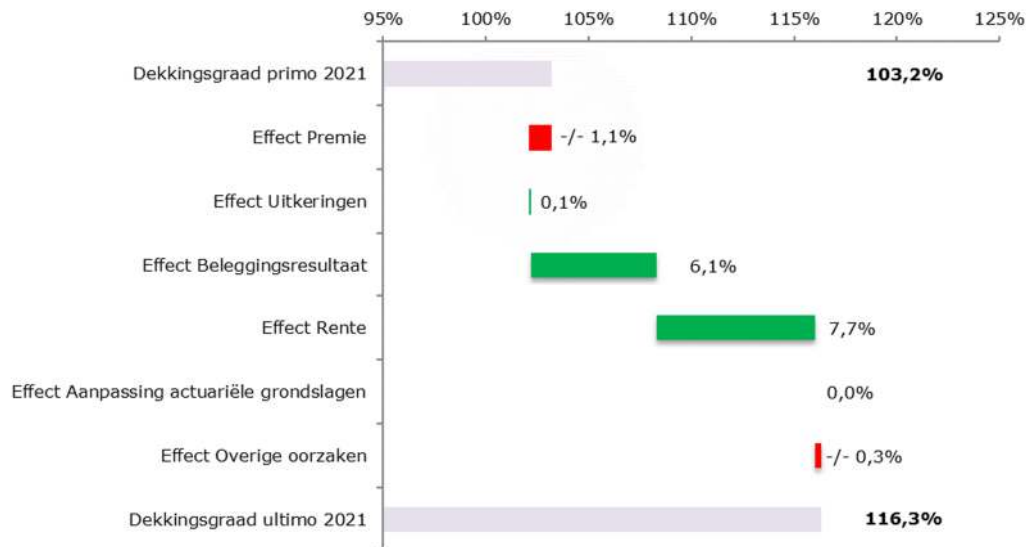
De beleidsdekkingsgraad is in 2021 gestegen van 97,8% tot 110,6%. De beleidsdekkingsgraad is dus in 2021 gestegen boven 100,0%. Daarom konden vanaf april 2021 de waardeoverdrachten weer plaatsvinden. Eind 2021 is de beleidsdekkingsgraad ook hoger dan de dekkingsgraad behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) van 104,3% (2020: 104,3%). De beleidsdekkingsgraad is nog wel lager dan de dekkingsgraad behorend bij het vereist eigen vermogen van 118,4% (2020: 117,9%). Daarmee is er eind 2021 sprake van een reservetekort. Vanwege de financiële positie zijn de pensioenen niet geïndexeerd.

Herstelplan

In het herstelplan werkt het pensioenfonds de maatregelen uit die ertoe leiden dat de beleidsdekkingsgraad weer boven het (minimaal) vereist eigen vermogen komt. Op 26 maart 2021 heeft het pensioenfonds een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. DNB heeft ingestemd met het herstelplan. Met een beleidsdekkingsgraad van 110,6% ultimo 2021 loopt het pensioenfonds voor op het herstelplan. Dit wordt veroorzaakt door de stijging van de rente en de gunstige beleggingsresultaten. In het herstelplan wordt verondersteld dat er geen rente-effect optreedt, omdat op voorhand niet aan te geven is hoe de rente zich zal ontwikkelen. De rente-effecten zijn zichtbaar in de resultaten als gevolg van wijziging rentetermijnstructuur en de resultaten op beleggingsopbrengsten.

In maart 2022 is een wederom een geactualiseerd herstelplan ingediend bij de toezichthouder. In dit geactualiseerde herstelplan stijgt de dekkingsgraad naar verwachting in 2023 boven het vereiste niveau. Het pensioenfonds heeft op 19 mei 2022 bericht ontvangen van de instemming van DNB met dit herstelplan.

Ontwikkeling van de actuele dekkinggraad

4.2 Actuariële analyse van het resultaat

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De financiële positie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie is naar de mening van de waarmede actuaris niet voldoende. De aangegane verplichtingen zijn groter dan waarschijnlijk kan worden waargemaakt.

Analyse van het resultaat

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

(bedragen Euro x 1.000)	2021	2020
Resultaat wijziging rentetermijnstructuur	188.783	-412.512
Resultaat beleggingsopbrengsten	217.086	241.301
Resultaat premie	-31.576	-28.512
Resultaat waardeoverdrachten	7	-14
Resultaat kosten	939	809
Resultaat uitkeringen	-95	-112
Resultaat kanssystemen inzake o.a. sterfte en arbeidsongeschiktheid	5.742	-367
Resultaat toeslagverlening	0	0
Resultaat wijziging actuariële grondslagen	-320	79.312
Resultaat andere oorzaken	633	-815
Totaal resultaat	381.199	-120.910

Kostendekkende premie

Het pensioenfonds voldoet aan de eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

Bedragen x € 1.000

Premie voor risico pensioenfonds		Zuiver	Gedempt	Feitelijk
• Actuarieel benodigde koopsom	- regulier	96.386	37.578	58.194
	- risicopremie	3.074	1.790	1.790
• Opslag voor vereist eigen vermogen		19.765	7.823	11.920
• Opslag voor uitvoeringskosten		6.240	4.617	5.305
• Risicopremie arbeidsongeschiktheid		8.274	3.275	4.859
• Premie voorwaardelijke onderdelen			25.079	
Toetswaarde premie		133.739	80.162	82.068

4.3 Financieel beleid en beleidskeuzes

Om te kunnen voldoen aan de door het pensioenfonds gestelde ambitie van het voor zover mogelijk verhogen van de pensioenen met de prijsinflatie, is het belangrijk om zo spoedig mogelijk weer voldoende vermogen te bezitten. Dit is van belang om de pensioenen waardevast te houden door middel van toeslagverlening.

4.3.1 Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Deze worden onderverdeeld in kosten voor de pensioenuitvoering en kosten voor vermogensbeheer. Het Bestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en AFM.

Het pensioenfonds heeft deelgenomen aan het LCP-kostenbenchmarkonderzoek 2021. De rapportage hiervan geeft onafhankelijk inzicht in de in 2020 gemaakte uitvoeringskosten en het gerealiseerde rendement, in vergelijking tot pensioenfonds van gelijke omvang. Uit dit onderzoek blijkt dat in 2020 de pensioenuitvoeringskosten van het pensioenfonds per deelnemer lager zijn dan de verwachting van € 208 op basis van vergelijkbare pensioenfonds. Bij de toenemende complexiteit waarmee het pensioenfonds te maken had, acht het Bestuur de daling van onze uitvoeringskosten van € 146 in 2019 naar € 145 in 2020 een bevredigend resultaat. Door het samengaan met BPF Bakkers en eventuele andere pensioenfonds is de verwachting dat op termijn de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer verder kunnen dalen.

De vermogensbeheerkosten en transactiekosten van het pensioenfonds als percentage van het belegd vermogen zijn in 2020 licht hoger dan de verwachting van 0,48% op basis van vergelijkbare pensioenfonds. De hogere kosten gaan samen met hogere beleggingsrendementen. Het zeven-jaarrendement van het pensioenfonds is gemiddeld 8,8% (vergelijkende pensioenfonds: 8,3%) per jaar, terwijl de totale vermogensbeheerkosten gemiddeld 0,54% (vergelijkende pensioenfonds: 0,49%) per jaar betreffen. Het Bestuur wil benadrukken dat er een verband is tussen beleggingsrendement, risico's en vermogensbeheerkosten en stelt dat het netto beleggingsrendement in de periode tussen 2014 en 2020 hoger is geweest dan bij vergelijkbare pensioenfonds. De gemiddeld iets hogere vermogensbeheerkosten ten opzichte van vergelijkbare pensioenfonds in de afgelopen jaren, vindt het Bestuur daarom acceptabel. De stijging van de kosten van vermogensbeheer in 2021 naar 0,54% worden mede veroorzaakt doordat een wijziging in de aandelenportefeuille extra transactiekosten met zich meebracht. Hiermee rekening houdend vindt het bestuur de ontwikkeling van de kosten van vermogensbeheer passend.

	2021	2020	2019	2018
Pensioenuitvoeringskosten (in euro per deelnemer) (som van actieve en gepensioneerde deelnemers)	€ 145	€ 145	€ 146	€ 148
Vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)	0,38%	0,35%	0,37%	0,42%
Transactiekosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)	0,16%	0,13%	0,15%	0,16%
Totaal kosten vermogensbeheer	0,54%	0,48%	0,52%	0,58%

Toerekening kosten

Diverse overige kosten kunnen niet direct toegerekend worden aan de pensioenuitvoering of het vermogensbeheer. Deze kosten betreffen o.a. kosten voor Bestuur en commissies, externe adviseurs en toezichthouders. Deze kosten bedragen in 2021 € 1.526 duizend (2020: € 1.590 duizend). De kosten zijn naar rato verdeeld over pensioenuitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten. De verhouding van deze verdeling is het percentage van pensioenuitvoeringskosten ten opzichte van de vermogensbeheerkosten. In 2021 bedraagt het deel van de kosten dat toegerekend is aan de beleggingsopbrengsten € 1.087 duizend (2020: € 1.066 duizend) en aan de pensioenuitvoeringskosten € 439 duizend (2020: € 524 duizend). Deze toerekening van kosten is niet in de jaarrekening van toepassing. In de jaarrekening worden al deze toegerekende kosten onder pensioenuitvoeringskosten verantwoord.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten per deelnemer zijn in 2021 gelijk gebleven op € 145. Doordat de verhouding tussen kosten van vermogensbeheer en uitvoeringskosten dit jaar anders is kunnen meer algemene kosten toegerekend worden aan vermogensbeheer. Dit heeft een positief effect op de uitvoeringskosten per deelnemer. Het Bestuur is tevreden met het op hetzelfde niveau blijven van de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer. Hoewel de kosten ten opzichte van vergelijkbare pensioenfondsen laag lijken, ziet het pensioenfonds mogelijkheden door het samengaan met BPF Bakkers en eventuele andere pensioenfondsen om de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer op lange termijn verder te verlagen. Het Bestuur houdt op de korte termijn wel rekening met verhoging van de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer als gevolg van ontwikkelingskosten en investeringen ten behoeve van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

(bedragen Euro x 1.000)	2021	2020
Administratie	2.474	2.375
Accountantskosten	102	119
Controle en advieskosten actuaris	99	122
Kosten adviseurs	586	544
Contributies en bijdragen	211	207
Bestuurskosten	481	550
Overig	148	155
Totaal kosten pensioenuitvoering	4.101	4.072
Toerekening kosten aan vermogensbeheer	-1.087	-1.066
Totaal kosten pensioenuitvoering na toerekening kosten	3.014	3.006

	2021	2020
Aantal actieve deelnemers	9.919	9.871
Aantal pensioengerechtigden	10.819	10.818
Totaal aantal	20.738	20.689

Vermogensbeheerkosten

De totale vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn in 2021 gestegen van 0,48% naar 0,54%. De stijging wordt met name veroorzaakt door een toename in de beheerkosten van het belegd vermogen. De transactiekosten namen tevens toe. Het Bestuur zal nadrukkelijk aandacht houden voor de beheersing van de vermogensbeheerkosten.

(bedragen Euro x 1.000)

2021	Beheerkosten	Transactiekosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie			
Vastgoed	2.277	188	2.465
Vastrentende waarden	3.919	2.560	6.479
Aandelen	3.203	2.522	5.725
Derivaten	275	102	377
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	9.674	5.372	15.046
Overige kosten			
Kosten fiduciair beheer	1.031		1.031
Custodian (BNY)	469		469
Overige vermogensbeheer	1.132		1.132
Toerekening kosten aan vermogensbeheer	1.087		1.087
Totaal overige kosten vermogensbeheer	3.719		3.719
Totaal kosten	13.393	5.372	18.765

(bedragen Euro x 1.000)

2020	Beheerkosten	Transactiekosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie			
Vastgoed	1.524	266	1.790
Vastrentende waarden	3.538	2.790	6.328
Aandelen	2.363	142	2.505
Derivaten	245	543	788
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	7.670	3.741	11.411
Overige kosten			
Kosten fiduciair beheer	1.016		1.016
Custodian (BNY)	397		397
Overige vermogensbeheer	407		407
Toerekening kosten aan vermogensbeheer	1.066		1.066
Totaal overige kosten vermogensbeheer	2.886		2.886
Totaal kosten	10.556	3.741	14.297

(bedragen Euro x 1.000)	2021	2020
Gemiddeld belegd vermogen	3.268.923	2.967.361

Aansluiting kosten vermogensbeheer met de jaarrekening:

In de jaarrekening is een totaal van € 6.374 (2020: € 5.044) aan kosten vermogensbeheer verantwoord. Dit gaat om de kosten waaraan een factuur ten grondslag ligt. Het resterende deel van de vermogensbeheerkosten en transactiekosten worden in de jaarrekening als negatief indirect beleggingsrendement meegenomen.

Transactiekosten

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat niet altijd bij transacties de kosten separaat in rekening worden gebracht. Daarnaast is het bij participaties in beleggingsfondsen niet exact te bepalen welke kosten er zijn gemaakt, hiervoor is er een schatting gemaakt van de turnover in de portefeuille. Op basis van gemiddelde transactiekosten in de markt zijn de kosten bij benadering bepaald.

Onderstaand de belangrijkste gehanteerde veronderstellingen:

Individuele beleggingstitels en/of derivaten:

- Aandelen, Vastrentende waarden en OTC-derivaten (FX-spots en forwards/Interest Rente Swaps/futures). In geval van aan- en verkoop van discretionaire aandelen en futures zijn de werkelijk door brokers in rekening gebrachte transactiekosten gerapporteerd. De impliciete kosten zijn in overeenstemming met de PRIIPS-methodologie berekend.
- Externe managers
In geval van externe mandaten worden de kosten opgevraagd bij de externe manager. Hierbij heeft NNIP expliciet gevraagd voor het aanleveren van data conform de PRIIPS-methodologie.

Beleggingsfondsen

Bij de bepaling van de transactiekosten van beleggingsfondsen dient onderscheid te worden gemaakt in directe en indirecte transactiekosten. Directe transactiekosten bij beleggingsfondsen betreffen de in- en uitstapvergoedingen en de indirecte transactiekosten zijn de kosten bij aan- en verkoop van beleggingstitels binnen het betreffende fonds.

Directe transactiekosten (in- en uitstapvergoeding)

Beleggingsfondsen

In geval van transacties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen is de berekening complexer en zijn meerdere methodes om de transactiekosten te bepalen. Er is gebruik gemaakt van de volgende stappen, in lijn met de Aanbevelingen van de Pensioenfederatie:

- I. Overgenomen uit de transactiebedragen welke zijn benoemd in de aangeleverde transactieformulieren, zijnde de werkelijk afgerekende bedragen.
- II. Bedragen aangeleverd door de externe beheerder van het beleggingsfonds.
- III. Door NN IP benaderd door de entry of exit fee percentage te vermenigvuldigen met de transactiewaarde.

Met betrekking tot de kosten vermogensbeheer moet worden opgemerkt dat op dit moment nog niet voor alle kostensoorten eenduidige definities bestaan en bovendien verschillende schattingsmethodieken kunnen worden gehanteerd. Definities en schattingsmethodieken kunnen derhalve per vermogensbeheerder verschillen. Indien data van externe fondsen en/of managers in de rapportage zijn opgenomen, is het belangrijk ook hiermee rekening te houden bij de beoordeling van de kosten.

Indirecte transactiekosten

Over indirecte kosten schrijft de Pensioenfederatie het volgende:

Met betrekking tot transactiekosten die in de beleggingsfondsen worden gemaakt wordt look through toegepast. Dit betreft de kosten bij aan- en verkoop van beleggingstitels, acquisitiekosten binnen die beleggingsfondsen of ingeval van fund-of fundstructuren in- en uitstapvergoedingen bij onderliggende beleggingsfondsen.

De aanlevering inzake indirecte transactiekosten vindt plaats vanuit de externe beheerder van deze fondsen.

De transactiekosten zijn in 2021 hoger uitgevallen dan in 2020. Met name in de aandelenportefeuille en derivatenportefeuille is een toename van de transactiekosten zichtbaar. In de hoogrentende portefeuille waren de kosten iets lager dan in 2020.

4.3.2 Toeslagen- en kortingsbeleid

Toeslagenbeleid

Het pensioenfonds heeft de ambitie om de pensioenen zoveel mogelijk met prijsinflatie te verhogen. Het toeslagenbeleid volgt de maximaal toegestane ruimte binnen het nieuwe Financieel Toetsingskader:

- Er wordt pas toeslag verleend, dat wil zeggen de pensioenen worden verhoogd, bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 110%.
- De hoogte van de toeslag is zodanig dat steeds tijdig aan de eisen van het herstelplan wordt voldaan. Dat wil zeggen dat herstel van de beleidsdekkingsgraad naar het vereist eigen vermogen binnen 10 jaar mogelijk is.
- De hoogte van de toeslag is zodanig dat steeds aan de eis van toekomstbestendig indexeren wordt voldaan. Dat wil zeggen dat de toeslag niet hoger is dan de toeslag die levenslang kan worden gegeven, rekening houdend met het niveau van de beleidsdekkingsgraad.
- Voor het besluit inzake de toeslagverlening per 1 januari is de beleidsdekkingsgraad per eind oktober van het voorgaande boekjaar bepalend.
- Een eventuele toeslag wordt bepaald door het verschil tussen het vereist eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad per eind oktober naar rato toe te passen op de CPI oktober – oktober.
- Gemiste toeslagen uit het verleden kunnen worden ingehaald mits de beleidsdekkingsgraad boven de inhaalindexatiegrens ligt. De inhaalindexatiegrens is het maximum van het vereist eigen vermogen en de grens waarbij volgens de toekomstbestendig indexeren eis volledig kan worden geïndexeerd. Een vijfde van het surplus boven de inhaalindexatiegrens kan worden ingezet voor inhaalindexatie. Bij de inhaalindexatie wordt alleen rekening gehouden met de indexatieachterstanden, die zijn opgelopen na 1 januari 2016.
- Het compenseren van eventuele kortingen op de opgebouwde rechten vindt volgens dezelfde richtlijnen plaats, waarbij eerst kortingen gecompenseerd worden voordat gemiste toeslagen worden ingehaald.
- Achterstanden in toeslagen worden vanaf 1 januari 2016 individueel bijgehouden en wanneer mogelijk gerepareerd. Hierbij wordt het fifo-systeem gehanteerd. Vanaf 1 januari 2016 ontstaat de eerste achterstand. Het betreft de toeslag die per 1 januari 2016 gegeven had kunnen worden op basis van de inflatie in 2015.

In onderstaand overzicht zijn de achterstanden in toeslagverlening opgenomen:

	<i>Gemiste toeslag</i>	<i>Cumulatief</i>
Per 1 januari van het jaar 2016	0,41%	0,41%
Per 1 januari van het jaar 2017	0,36%	0,77%
Per 1 januari van het jaar 2018	1,26%	2,04%
Per 1 januari van het jaar 2019	1,27%	3,34%
Per 1 januari van het jaar 2020	1,73%	5,12%
Per 1 januari van het jaar 2021	1,12%	6,30%
Per 1 januari van het jaar 2022	3,28%	9,78%

Kortingsbeleid

Het pensioenfonds volgt de richtlijnen van het nieuwe Financieel Toetsingskader, te hanteren voor het kortingsbeleid (het verlagen van pensioenaanspraken en -rechten):

- Als de beleidsdekkingsgraad in het herstelplan niet binnen 10 jaar stijgt naar het niveau van het vereist eigen vermogen, wordt een korting doorgevoerd. Deze verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten wordt tijdsevenredig uitgesmeerd over 10 jaar en is voorwaardelijk. Als de beleidsdekkingsgraad vervolgens sneller herstelt dan verwacht, dan zal niet de gehele korting hoeven worden doorgevoerd.
- Als de beleidsdekkingsgraad 5 jaar onafgebroken onder het minimaal vereist eigen vermogen ligt en de dekkingsgraad in het laatste jaar ook onder het minimaal vereist eigen vermogen ligt, wordt een onvoorwaardelijke korting doorgevoerd. Deze verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten wordt zodanig uitgesmeerd over de tijd dat in principe 1% per jaar wordt gekort, met een maximale uitsmeerperiode van 10 jaar. Ook als het tekort groter is dan 10%, wordt de korting tijdsevenredig uitgesmeerd over 10 jaar.
- Kortingen worden individueel bijgehouden en wanneer mogelijk gerepareerd.

4.3.3 Financieringsbeleid

Financieringssysteem en ABTN

In de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de aangesloten werkgevers geldt dat de werkgevers zich tot het pensioenfonds hebben verbonden tot het betalen van de op grond van de ABTN verschuldigde pensioenpremie.

De wijze waarop de gedempte kostendekkende premie en de verschuldigde premie bij het pensioenfonds wordt bepaald wordt hieronder toegelicht.

Het pensioenfonds hanteert een doorsneepremie voor de basisregeling. Dit betekent dat deelnemers van alle leeftijden een gelijk percentage pensioenpremie bijdragen. Er wordt premie betaald over dat deel van het salaris waarover pensioen wordt opgebouwd (de pensioengrondslag). Voor de excedentregeling wordt een actuariële premie gerekend; deelnemers betalen premie die afhankelijk is van leeftijd en geslacht.

Bij de premie bepaling streeft het pensioenfonds naar:

- toename van de toekomstige aanspraken op pensioen;
- de opslag voor solvabiliteit (genoeg vermogen hebben) voor de onvoorwaardelijke delen van de pensioenovereenkomst;
- gedeeltelijke financiering van de toeslagambitie;
- het kunnen voldoen van de uitvoeringskosten.

De totale premie ten behoeve van de pensioenregeling (basisregeling) bedraagt in 2021 30% van de pensioengrondslag. De doorsneepremie staat vast voor de periode 1-1-2021 tot en met 1-1-2024 (drie jaar periode) of, indien eerder, tot het van kracht worden van een nieuw pensioenstelsel. De doorsneepremie is elk jaar ten minste gelijk aan de gedempte kostendekkende premie. De pensioenopbouw wordt jaarlijks vastgesteld met inachtneming van de eis dat de doorsneepremie ten minste gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie en met inachtneming van het Beleid premiedekkingsgraad.

Het bestuur hanteert het volgende beleid omtrent de hoogte van de premiedekkingsgraad. Het fonds accepteert in een situatie van een lage rente een lagere premiedekkingsgraad, omdat het bestuur wenst om – in lijn met het verzoek van de sociale partners - een constante premie te vragen, indien mogelijk. Daarnaast wenst het bestuur aantrekkelijk te blijven voor de vrijwillig aangesloten werkgevers.

Een lage premiedekkingsgraad voor een langere periode wordt niet wenselijk geacht. Het fonds hanteert in dit kader een minimale premiedekkingsgraad van 80%. Deze premiedekkingsgraad wordt gebaseerd op het maximum van:

o De rente per 30 september voorafgaande aan het betreffende premiejaar.

o De 12-maands gemiddelde rente per 30 september voorafgaande aan het betreffende premiejaar.

Voor 2022 en 2023 is – op verzoek van sociale partners en met instemming van het bestuur– een uitzondering gemaakt. Voor 2022 en 2023 is de pensioenopbouw in overleg met sociale partners vastgesteld op 1,70%.

De afgelopen vijf jaar hebben de premiepercentages zich als volgt ontwikkeld:

	2021	2020	2019	2018	2017
Reguliere pensioenpremie	30,0%	27,6%	24,6%	24,6%	24,6%
VPL pensioenpremie	0,0%	0,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Totaal	30,0%	27,6%	27,6%	27,6%	27,6%

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd.

Vrijstellingen en vrijwillige aansluitingen

In bepaalde gevallen kan een werkgever vrijstelling van de verplichte deelname aan de pensioenregeling aanvragen. De voorwaarden hiervoor staan in het Vrijstellings- en Boetebesluit Wet Bpf 2000.

De pensioenregeling van de werkgever moet wel minimaal gelijkwaardig zijn, vergeleken met de pensioenregeling van het pensioenfonds. Daarom moeten de vrijgestelde werkgevers minimaal eens in de vijf jaar aantonen dat zij tenminste een gelijkwaardige pensioenregeling hanteren voor de werknemers. Een uitzondering hierop is vrijstelling op basis van onvoldoende beleggingsrendement. In dat geval moet de pensioenregeling van de werkgever ten minste dezelfde aanspraken op individueel niveau opleveren.

Ook een bedrijf dat niet valt onder de verplichtstelling kan zich vrijwillig aansluiten bij het pensioenfonds. De aanvraag hiervoor wordt in voorkomende gevallen door het Bestuur behandeld.

5 Beleggingsbeleid

Algemeen

De ingelegde pensioenpremies worden belegd met als doel om voldoende rendement te behalen voor het nakomen van de nominale pensioenverplichtingen en het realiseren van de ambitie. Daarbij houdt het Bestuur rekening met verantwoorde risico's, kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beheer. Uitgangspunten bij het vaststellen van de beleggingsportefeuille zijn de aard en omvang van de verplichtingen, het risicobudget en de eisen die voortvloeien uit de pensioenwetgeving.

Beleggingsbeleid

Ter beoordeling en bewaking van de uitvoering van het totale beleggingsbeleid stelt het Bestuur jaarlijks, uitgaande van het strategisch beleid, een normportefeuille vast. Hierbij kijkt het Bestuur naar de samenstelling van de portefeuille aan het einde van het jaar, het risico van de beleggingen ten opzichte van de verplichtingen gegeven de huidige financiële positie en de verwachtingen voor de financiële markten. De beleggingsadviescommissie heeft hierin een adviserende rol richting het voltallige Bestuur. Het Bestuur bespreekt vervolgens het beleggingsbeleid jaarlijks met het Verantwoordingsorgaan.

Asset Liability Management

Minimaal eens per drie jaar wordt door het pensioenfonds een ALM-studie uitgevoerd, ter onderbouwing van het uit te voeren beleid en om de gevolgen van mogelijk gewijzigde omstandigheden in kaart te brengen. De uitvoering van het beleid van het pensioenfonds kan op grond hiervan aangepast worden. Elk kwartaal wordt in de risicorapportage een update getoond van de ALM-berekeningen, waardoor het Bestuur kan toetsen of de doelstellingen nog steeds haalbaar zijn en of de risico's acceptabel zijn. Het pensioenfonds heeft in 2020 voor het laatst een ALM-studie laten uitvoeren.

5.1 Matchingportefeuille

De Matchingportefeuille richt zich op de afdekking van het renterisico en het zekerstellen van het nominale pensioen. De gehanteerde norm voor renteafdekking op basis van marktrente is voor 2021 vastgesteld op 40% met een bandbreedte van plus en min 5%. Er is hierbij sprake van een dynamische renteafdekking die varieert met het niveau van de rente (zie 5.2). De matchingportefeuille is opgebouwd uit rentederivaten, bedrijfsobligaties, hypotheek, Eurostaatsobligaties met hoge kredietwaardigheid en Green Bonds.

De keuze voor renteafdekking zorgt ervoor dat het pensioenfonds gedeeltelijk beschermd is tegen rentedaling maar minder profiteert van een rentestijging. In 2021 is de 30-jaars swaprente gestegen met 0,50%-punt tot een rente van 0,48%. Dit levert een negatief rendement op voor de matchingportefeuille, maar op balansniveau een nog grotere daling van de verplichtingen van het pensioenfonds met een hogere dekkingsgraad als gevolg.

De matchingportefeuille rendeerd uiteindelijk met van -9,2% fors negatief, maar wel 0,9% beter dan de benchmark. De beleggingen van de matchingportefeuille waar ook kredietrisico wordt gelopen zoals Bedrijfsobligaties en Green Bonds, werden minder geraakt met respectievelijk -2,6% en -1,2%. Aangezien de tarieven voor woninghypotheken niet sterk stegen in Nederland, rendeerd de hypotheekportefeuille positief met 2,5%.

5.2 Dynamische renteafdekking

In 2018 heeft het fonds besloten een dynamische renteafdekking te implementeren als onderdeel van het strategisch beleid. Bij de dynamische renteafdekking staat een rentestafel centraal waarin verschillende renteniveaus als trigger zijn opgenomen voor het aanpassen van de hoogte van de renteafdekking. Uitgangspunt bij het raken van een rentetrigger is een "ja, tenzij"-beleid. Dit betekent dat het raken van een trigger in principe resulteert in het verhogen of verlagen van de renteafdekking conform de rentestafel en dat hier alleen van af wordt geweken op basis van zwaarwegende argumenten.

De reden voor het gebruik van een dynamisch renteafdekkingsbeleid was vooral het gunstige effect voor het verwachte pensioenresultaat. Op basis van de rentestafel werd in 2021 40% renterisico op marktwaardering afgedekt. Gegeven de beperkte ruimte voor de verdere rentedaling en wel veel ruimte voor een verdere stijging wordt een belangrijk deel van het economisch risicobudget bewust besteed aan renterisico.

5.3 Returnportefeuille

De returnportefeuille richt zich op het realiseren van voldoende rendement om de ambitie te kunnen realiseren. De returnportefeuille bestaat uit de volgende beleggingen: aandelen (ontwikkelde en opkomende markten), staatsobligaties opkomende markten, hoogrentende bedrijfsobligaties en vastgoed. In 2021 renderden de aandelenportefeuilles in de ontwikkelde markten uitstekend. De multifactor strategie spande de kroon met 36,4% maar ook Europese aandelen (28,0%) en aandelen in de kleinere ondernemingen in de VS (US Small Caps, 26,3%) haalden een goed resultaat. Het resultaat in de aandelen opkomende markten was daarmee vergeleken mager, met 1,6%.

De vastrentende waarden in de returnportefeuille renderden gemiddeld positief, enkel de staatsobligaties voor opkomende markten in lokale valuta hadden last van (vooral valutaire) tegenwind en renderden -1,7%

De onroerend goed portefeuille renderde eveneens positief met 15,8%. Vooral het Amerikaans vastgoed droeg hieraan bij met 31,5% rendement.

De beleggingen in de VS werden geholpen door de US dollar die ruim 7% in waarde steeg. Hierdoor droeg de valutaafdekking negatief (-4,0%) bij aan het totaalresultaat.

Het rendement van de gehele returnportefeuille kwam uit op 16,7% wat 1,6% boven de benchmark van 15,1% is.

In 2021 is door het bestuur veel aandacht besteed aan de samenstelling van de aandelenportefeuille. Hierbij zijn alle facetten (gewicht opkomende markten, regioweging in ontwikkelde markten, beleggingsstijlen en duurzaamheid) weer opnieuw tegen het licht gehouden. Daarbij is besloten om het gewicht van multifactor beleggingen in de portefeuille te beperken tot 50% en om het resterende deel van de ontwikkelde markten portefeuille passief te beheren. Begin 2022 is dit passieve beheer ingevuld op basis van een klimaatbenchmark voor wereldwijde aandelen. Deze benchmark voorziet onder andere in een vooraf vastgelegd CO₂-reductiepad en accenten in de samenstelling waarmee de transitie naar een klimaatneutrale economie wordt gestimuleerd.

5.4 Vermogensopbouw

De verleende mandaten aan de diverse beheerders omvatten de volgende beleggingscategorieën:

- Vastrentende waarden, waaronder obligaties uitgegeven door overheden en bedrijven (eventueel met behulp van collectieve beleggingsvehikels) en renteswaps;
- Aandelen, (eventueel met behulp van collectieve beleggingsvehikels);
- Onroerend goed;
- Liquiditeiten (inclusief valutatermijncontracten).

	2021	2020	2019	2018	2017
Marktwaaarde in miljoenen euro's	3.403,9	3.209,6	2.959,0	2.482,2	2.489,9
<i>In percentage</i>					
Vastrentende waarden, inclusief derivaten	55,0%	56,7%	57,8%	63,0%	59,3%
Aandelen	33,6%	33,5%	31,7%	28,3%	32,7%
Onroerend goed	11,5%	9,3%	10,1%	9,2%	7,6%
Liquiditeiten	-0,1%	0,5%	0,4%	-0,5%	0,4%
Totaal	100%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

5.5 Rendementen 2021

Het totaalrendement van het pensioenfonds in 2021 betreft 5,3% ten opzichte van een benchmarkrendement van 4,4%. Deze outperformance is grotendeels toe te schrijven aan de relatieve performance van hypotheek en het herstel van de multifactor portefeuille na een teleurstellend resultaat in voorgaande jaren (zie 5.3).

Portefeuille <i>In percentage</i>	2021		2020	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Matching	-9,2	-10,1	14,2%	13,6%
Rendement vastrentend return	5,3	5,7	-3,4%	-3,8%
Rendement aandelen	28,7	25,8	1,4%	5,9%
Rendement onroerend goed	15,8	15,8	2,2%	2,2%
Totaal	5,3	4,4	7,9%	8,8%

5.6 Z-score 2021 en performancetoets

Bedrijfstakpensioenfondsen met een door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid afgegeven verplichtstelling, zijn wettelijk verplicht de beleggingsperformance van het pensioenfonds vast te stellen.

Voor deze toetsing is een gestandaardiseerde norm, de z-score ontwikkeld. De z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het feitelijke rendement ten opzichte van het door het bedrijfstakpensioenfonds vastgestelde rendement (het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement). Als de performancetoets – die is gebaseerd op vijf opeenvolgende z-scores – onder de nul uitkomt, staat het bedrijven vrij om een alternatief te zoeken voor de uitvoering van de verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfonds regeling. De formule voor de z-score is als volgt:

$$Z\text{-score} = \frac{(R_f - k_j) - (R_n - 0,15\%)}{E_j}$$

Om de Z-score te berekenen wordt het feitelijke rendement (Rf) gecorrigeerd voor de beleggingskosten (kj). Het beoogde of normrendement (Rn) wordt (nadat het is gecorrigeerd voor de genormeerde beleggingskosten van 0,15%), in mindering gebracht op het feitelijke rendement. Het verschil wordt gedeeld door de rendementsspreiding (Ej). De rendementsspreiding is gebaseerd op de beleggingsmix ofwel op de percentages vastrentende waarden (57,9%) en zakelijke waarden (42,1%) in de beleggingsportefeuille.

De uitkomst van de statistische 5-jaars toets wordt verhoogd met 1,28 zodat een score <0 betekent dat het pensioenfonds gezakt is voor de performancetoets en een score >0 betekent dat het pensioenfonds geslaagd is voor de performancetoets. Indien de uitkomst van onderstaande performancetoets lager zou zijn dan nul, dan staat het verplichtgestelde werkgevers vrij om de regeling elders onder te brengen.

	2021	2020	2019	2018	2017	Performance-toets
Z-score	0,74	-0,64	-0,13	-0,27	0,13	1,21

5.7 Economische ontwikkelingen

5.7.1 Terugblik

Macro economische ontwikkelingen 2021

Door een gunstig samenspel van factoren ontstond gedurende 2021 in vele landen een bovengemiddelde economische groei. Cruciaal daarbij was de heropening van de economieën door de wereldwijde uitrol van vaccins tegen de in 2020 uitgebroken pandemie. Consumenten konden hierdoor het extra spaargeld dat vanaf het voorjaar van 2020 was opgebouwd weer uitgeven. De financiën van huishoudens zagen er ook zeer gezond uit en er was volop krediet beschikbaar. Daarnaast was de winstgevendheid van bedrijven sterk aangetrokken en was het vertrouwen van ondernemers bovengemiddeld. De expansieve stemming in het bedrijfsleven kwam ook tot uiting in een zeer sterke vraag naar arbeid, die vervolgens ook gunstig was voor de consumentenbestedingen en het vertrouwen. Centrale banken in de ontwikkelde wereld hielden ondertussen vast aan hun monetaire beleidssteun, terwijl overheden additioneel voor een stevige begrotingsimpuls zorgden. In de VS ontstond deze steun na de verkiezingswinst en de brede meerderheid van de Democraten.

Een aantal opkomende markten bleef echter nog duidelijk worstelen met de pandemie. De lage vaccinatiegraad is niet gunstig voor de groei. In het laatste kwartaal van het jaar kwamen daar nog het risico bij van een groeivertraging in China als gevolg van problemen bij vastgoedgigant Evergrande en stroomuitval.

Bij een krachtig herstel van de vraag bleef er door het virus evenwel sprake van aanbodbeperkingen. Dit laatste ontstond mede door de opkomst van de deltavariant van het coronavirus. De onevenwichtigheden tussen vraag en aanbod voor verschillende goederen en diensten resulteerde vanaf de tweede helft van het jaar in een groeivertraging en had een opwaarts effect op vele prijzen. Vooral de energieprijzen stegen in 2021 sterk. Centrale banken zinspeelden vanaf het midden van het jaar op afbouw van de steunaankopen, bedoeld om de inflatieverwachtingen te beheersen.

Financiële markten 2021

In het eerste deel van 2021 omarmden beleggers het reflatiethema (hogere groei en inflatie onder invloed van een ondersteunend monetair en begrotingsbeleid) volledig. Economische steun, verbeterende macrocijfers, de uitrol van vaccins en sterke winstcijfers zorgden voor koersstijgingen op de aandelenmarkten. Ook cyclische grondstoffen

profiteerden van deze trend. Vastgoed bleef door stijgende rentes achter bij aandelen. Ook structurele veranderingen, het door de pandemie toenemende thuiswerken en de groei van e-commerce, drukten op de prestaties van vastgoed.

De stijging van de rentes op staatsobligaties beperkte echter de rendementen op vastrentende waarden. Meer risicovolle obligaties deden het beter dan veilige staatsobligaties. Op de laatste categorie werden sterk negatieve rendementen behaald. Opkomende markten bleven achter bij de beleggingen in de ontwikkelde landen. Dit kwam onder meer omdat een aantal opkomende markten bleef worstelen met de pandemie.

Aan het einde van het jaar zwakte het reflatiethema duidelijk af door wat zwakkere macrocijfers, een hogere inflatie en een piek in de winstgroei. Dit zorgde vooral voor aandelen in grotere koersschommelingen.

Samenvattend was 2021 een - goed jaar voor aandelen, waarbij er duidelijk onderscheid was tussen de ontwikkelde en opkomende markten. Per saldo zijn de obligatierentes gedurende 2021 gestegen. Dat geldt ook voor de rente die als basis wordt gebruikt voor het verdisconteren van de verplichtingen: de Europese swaprente. Beide ontwikkelingen hebben bijgedragen aan een hogere dekkingsgraad.

6 Risicobeheer

6.1 Beleidsuitgangspunten en risicohouding

De risicohouding geeft weer welke ambitie het pensioenfonds nastreeft en welke risico's we hierbij accepteren voor onze belanghebbenden. Sociale Partners en het Bestuur van het pensioenfonds hebben beleidsuitgangspunten en een risicohouding vastgesteld. Deze dienen als basis voor het financiële beleid van het pensioenfonds.

Onze beleidsuitgangspunten kunnen worden samengevat tot:

- Stabiele premie
- Koopkrachtbehoud
- Kleine kans op en omvang van kortingen op opgebouwde rechten
- Beleggingsrisico is noodzakelijk voor een goed pensioen tegen een acceptabele prijs

Stabiele premie

- Stabiliteit in de premie is belangrijk voor zowel werkgevers als werknemers. Daarom willen we fluctuaties in de premie beperken.
- De premie is bedoeld om de nieuwe aanspraken te financieren. We streven ernaar dat er gemiddeld evenwicht is tussen premie en pensioenaanspraak, zodat nieuwe rechten niet te goedkoop of te duur worden ingekocht. Een eventuele negatieve impact van de premie op de dekkingsgraad mag niet te lang duren of niet te groot zijn.
- Er is een grens aan wat werkgevers en werknemers bereid zijn om aan pensioen te betalen. Als de prijs voor pensioen te hoog wordt, dan kunnen Sociale Partners ervoor kiezen om de nieuwe opbouw te verlagen. Het pensioenfonds wil betrouwbaar zijn en waarmaken wat het belooft. De omvang of de duur van verlagingen van de nieuwe opbouw moeten daarom beperkt zijn.

Koopkrachtbehoud

- Een goed pensioen is meer dan een nominaal pensioen. We hebben de ambitie om toeslagen te verstrekken, waardoor prijsinflatie op lange termijn grotendeels wordt gecompenseerd.
- We willen alleen toeslag verlenen als het pensioenfonds hiervoor voldoende middelen heeft. Dit voorkomt dat het pensioenfonds te snel uitdeelt, waardoor de kans op korting van de nominale aanspraken wordt vergroot. We vinden dat het nFTK al voldoende prudentie oplegt in het toeslagenbeleid en zien geen reden om hier nog extra restricties aan toe te voegen.

Kleine kans op en omvang van kortingen op opgebouwde rechten

- Korting op de opgebouwde rechten is een laatste redmiddel. We accepteren wel een beleggingsbeleid dat resulteert in korting in een slechtweersscenario, als hiermee in het basisscenario een hoger verwacht pensioenresultaat bereikt kan worden.
- Het is voor de deelnemers belangrijk de omvang van de korting te beperken. Eventuele kortingen worden daarom gespreid door de tijd.

Beleggingsrisico is noodzakelijk voor een goed pensioen tegen een acceptabele prijs

- Het beleggingsbeleid is erop gericht om toeslagverlening mogelijk te maken binnen het risicokader. Er wordt niet meer risico genomen dan nodig is om de ambitie waar te maken.
- De deelnemers zijn bereid risico te lopen voor een hoger verwacht pensioen. Tegelijkertijd is een vaste bodem waarover nauwelijks risico bestaat ook gewenst.
- De beleggingsmix wordt aangepast aan de economische omstandigheden en de financiële positie van het pensioenfonds. Bij een goede financiële positie wordt risico teruggenomen om de buffer te beschermen. Bij een slechte financiële positie kan risico worden teruggenomen, maar niet zodanig dat de ambitie uit zicht raakt.

Risicobereidheid

We stellen voor alle risico's een risicobereidheid vast. Als het feitelijke risico niet binnen de risicobereidheid valt, implementeren we extra beheersingsmaatregelen. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt in de volgende niveaus:

- 1) Zero tolerance: Dit risico wordt tegen elke prijs vermeden.
- 2) Critical tolerance: Er wordt gekozen voor zeer veilige opties om dit risico te voorkomen.
- 3) Balanced: Er wordt gekozen voor veilige opties, waarbij wel enige mate van risico wordt toegestaan.
- 4) Opportune: Er bestaat enige bereidheid om dit risico te nemen, waarbij het rendement en de kosten van beheersing zwaar wegen versus de beheersing van het risico.
- 5) Maximized: Er bestaat veel bereidheid om dit risico te nemen, vanuit de verwachting dat hier een hoge beloning tegenover staat en dat beheersing van het risico duur is.

Risicobereidheid niet-financiële risico's

We hebben een lage risicobereidheid ten aanzien van de niet-financiële risico's, omdat hier geen beloning tegenover staat. Voor de niet-financiële risico's wordt in principe gekozen voor critical tolerance. Voor enkele risico's wordt hiervan afgeweken:

- Binnen het operationele risico is gekozen voor zero tolerance voor operationele risico's die voortvloeien uit de deskundigheid van het Bestuur als collectief en het jaarwerk. Dit vanwege de grote impact.
- Binnen het IT-risico is gekozen voor balanced tolerance voor IT-risico's die voortvloeien uit toegangsbeveiliging/cybercrime. Hoewel we hier een hoge mate van beveiliging nastreven, geloven we dat het volledig voorkomen van deze risico's niet realistisch en kostenefficiënt is, gegeven de snelle ontwikkelingen op dit gebied.
- Binnen het integriteitsrisico is van de 21 geïnventariseerde risico's voor 15 daarvan gekozen voor zero tolerance. Dit vanwege de grote impact.

Risicobereidheid financiële risico's

We hebben een hogere risicobereidheid ten aanzien van de financiële risico's. Deze risico's nemen we bewust om rendement te behalen.

Risicomaatstaven

De risicohouding voor financiële risico's hebben we gekwantificeerd via de haalbaarheidstoets, grenzen voor het vereist eigen vermogen en de interne risicolimieten.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft een indicatie of de verhoging van de pensioenuitkeringen naar verwachting de prijsindex (prijsinflatie) zal bijhouden. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets geven, op basis van het huidige beleggings- en risicobeleid van het pensioenfonds, aan wat het pensioenresultaat* zal zijn ten opzichte van een jaarlijks volledig geïndexeerd pensioen.

$$* \text{ Pensioenresultaat} = \frac{\text{Som verwachte pensioenuitkeringen conform pensioenfondsbeleid}}{\text{Som verwachte pensioenuitkeringen zonder opbouwkorting en volledig prijs geïndexeerd.}}$$

Bij de haalbaarheidstoets berekent het pensioenfonds vanuit de beleidsdekkingsgraad en de door DNB opgelegde vereiste buffers het verwachte pensioenresultaat. Vanuit de beleidsdekkingsgraad wordt ook het pensioenresultaat in een slechtweerscenario berekend. In overleg met Sociale Partners zijn ondergrenzen vastgesteld voor het verwachte pensioenresultaat en een maximaal toegestane afwijking in het slechtweerscenario. De haalbaarheidstoets wordt jaarlijks herhaald conform de wettelijke eisen. Als in de toekomst de uitkomst van de jaarlijkse haalbaarheidstoets de vastgelegde grenzen overschrijdt, zal het Bestuur dit binnen twee weken aan de Sociale Partners in de sector melden. Het Bestuur verzoekt Sociale Partners om na de melding binnen twee maanden onderling de situatie te bespreken en vervolgens in overleg te treden met het Bestuur. Sociale Partners en Bestuur zullen in dit verband moeten uitspreken of zij nog tevreden zijn met de ambitie, de financiële opzet en de risicohouding. Over de uitkomst van deze bespreking wordt verantwoording afgelegd aan het Verantwoordingsorgaan voordat tot invoering van eventuele beleidswijzigingen wordt overgegaan. Mocht het pensioenfonds de risicohouding wijzigen dan vindt dit plaats in overleg met de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan.

Op basis van bovenstaande beleidsuitgangspunten, zijn de volgende grenzen vastgesteld voor de wettelijk vereiste lange termijn risicomaatstaven uit de haalbaarheidstoets:

- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds is op het aanvangsmoment 93%. Het Bestuur hanteert hiervoor een ondergrens van 90%.
- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het Vereist Eigen Vermogen is op het aanvangsmoment 98%. Het Bestuur hanteert hiervoor eveneens een ondergrens van 90%.
- Overwegingen bij deze grenzen zijn:
 - o De ondergrens van 90% correspondeert met een minimale toeslagrealisatie van 70% prijsinflatie voor actieve en inactieve deelnemers. Het streven is 100% prijsinflatie, maar dat wordt als ambitie niet altijd gehaald. De normstelling bij 70% prijsinflatie is een signaal; als dat niet meer gehaald wordt op lange termijn, dan is er een goede reden om met partijen te spreken over oorzaken en eventuele oplossingen.
 - o Het Bestuur heeft gekozen om een eenduidige normstelling te hanteren vanuit het Vereist Eigen Vermogen en de feitelijke positie, mede omdat de normstelling vanuit Vereist Eigen Vermogen niet jaarlijks bij de haalbaarheidstoets wordt getoetst.

Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het pensioenfonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweerscenario die het pensioenfonds dan acceptabel vindt is 35%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 35% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad. Op het aanvangsmoment bedraagt deze afwijking 33%.

In de volgende tabel staan de uitkomsten uit de haalbaarheidstoets 2021:

Uitgangspositie	Te kiezen ondergrens	Lange termijn risicohouding beleid	Resultaten per 1 januari 2021
Waarbij aan VEV wordt voldaan	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op pensioenfonds niveau	90%	N.v.t.
Feitelijke financiële positie	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op pensioenfonds niveau	90%	94%
Feitelijke financiële positie	Maximale afwijking van pensioenresultaat op pensioenfonds niveau in slechtweerscenario	35%	28%

Het pensioenresultaat (op pensioenfonds niveau) van 94% is hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%. De maximale afwijking in het slechtweerscenario van 28% valt binnen de vastgestelde grens van 35%. Het pensioenfonds voldoet hiermee aan de normering van pensioenresultaten die in 2015 is vastgesteld op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets.

Vereist eigen vermogen

Op basis van de beleidsuitgangspunten en de ALM-studie, zijn de volgende grenzen vastgelegd voor de wettelijk vereiste korte termijn risicomaatstaf:

- Vereist Eigen Vermogen: 18% - 22%. Indien het vereist eigen vermogen daalt of stijgt door een wijziging van de DNB RTS, zullen de bandbreedtes navenant dalen of stijgen. Bij het vaststellen van de bandbreedtes in 2015 bedroeg de 20-jaars swap rente circa 1,5%. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de impact van het niveau van de rente op de bandbreedtes.

20-jaars swap rente	VEV-bandbreedtes
< 0,5%	16% - 20%
0,5 - 1,5%	17% - 21%
> 1,5%	18% - 22%

Bij vaststelling van het jaarlijkse beleggingsplan worden tevens de VEV-bandbreedtes voor het betreffende jaar vastgesteld. Bij zeer grote rentebewegingen kunnen de VEV-bandbreedtes ook intrajaar worden aangepast. Voor 2021 bedroeg de VEV-bandbreedte 16%-20%. Door de stijgende rente begin 2022 bedraagt de VEV-bandbreedte in 2022 17%-21%.

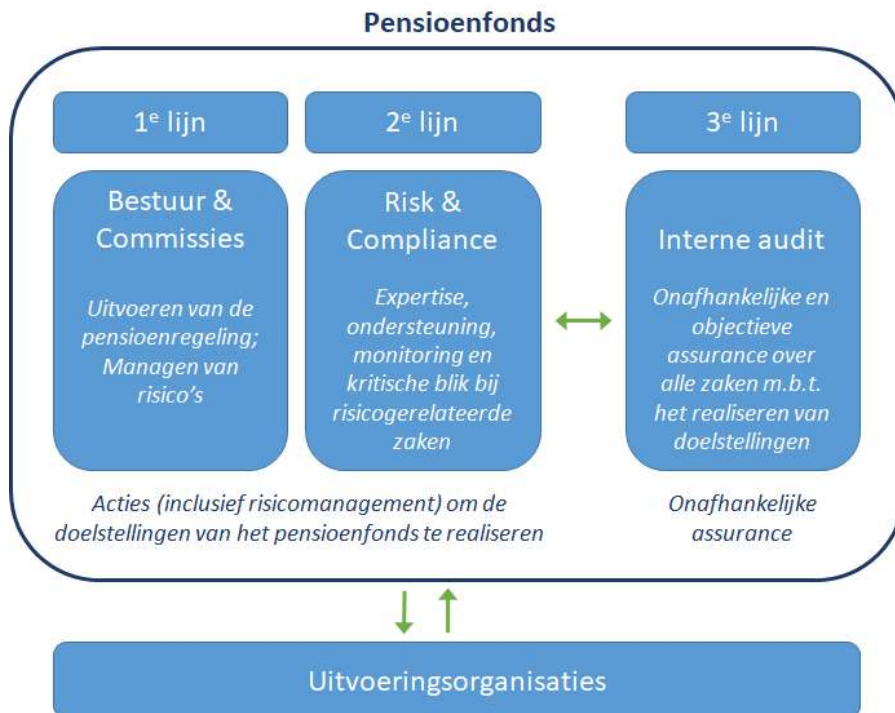
Interne risicolimieten

Op basis van de beleidsuitgangspunten en de ALM-studie, zijn de volgende interne risicomaatstaven vastgelegd, die in de risicokwartaalrapportage worden gemonitord:

Strategische risicomaatstaven	Horizon	Signaalwaarden
Mediaan UFR Dekkingsgraad	Eind 2025	> 100%
5% VaR UFR Dekkingsgraad	Eind 2025	> 90%
Mediaan opbouw	1 jaar	> 1,6%
Mediaan cumulatieve herstelplankorting	Eind 2025	< 2%
5% VaR cumulatieve herstelplankorting	Eind 2025	< 10%
Mediaan koopkracht	Eind 2025	> 90%
Balansrisico	Jaar 1-15	13%-15%

6.2 Risk governance

Bpf Zoetwaren hecht belang aan een onafhankelijke inrichting van het risicomanagement. In onderstaande figuur is de inrichting van het risicomanagement opgenomen. De inrichting van het risicomanagement is gebaseerd op het Three Lines model.

Voor Bpf Zoetwaren zijn de drie lijnen als volgt vormgegeven:

- 1e lijn: Bestuur, BAC, PUAC, CAC, FAC
- 2e lijn: RAC, sleutelfunctie risicomanagement, sleutelfunctie actuarieel, Compliance Officer
- 3e lijn: Sleutelfunctie interne audit

Eerste lijn

Het Bestuur is primair verantwoordelijk voor de risicobeheersing. Het Bestuur wordt hierbij ondersteund door de commissies, die een adviserende rol hebben op specifieke onderwerpen.

Tweede lijn

De tweede lijn levert expertise, ondersteuning, monitoring en een kritische blik bij risicogerelateerde zaken. Deze lijn wordt ingevuld door de Risicoadviescommissie, de sleutelfunctiehouder en -vervuller risicomanagement, de sleutelfunctiehouder en -vervuller actuarieel en de Compliance Officer.

Derde lijn

De derde lijn geeft een onafhankelijke beoordeling en adviezen over de toereikendheid en effectiviteit van governance en risicomanagement. Deze derde lijn wordt voor het pensioenfonds ingevuld door de sleutelfunctiehouder en -vervuller interne audit.

6.3 Risico-identificatie en beoordeling

De risico's voor het pensioenfonds, het beleid, de beheersing en de monitoring hiervan zijn beschreven in het risicobeleid. De belangrijkste risico's worden ook in de ABTN toegelicht. In de ABTN heeft het pensioenfonds ook een crisisplan opgenomen. Hiermee geeft het pensioenfonds uitvoering aan de wettelijke vereisten. Het Bestuur onderscheidt de volgende risicocategorieën:

Strategische risico's	Toelichting
Strategisch risico	Strategische risico's zijn risico's die verband houden met de realisatie van de doelstellingen van het pensioenfonds.

Financiële risico's	Toelichting
Balansrisico	Het balansrisico is het risico dat de beleggingen in onvoldoende mate zijn afgestemd op de verplichtingen, waardoor de mogelijkheid bestaat dat er korting op de reeds opgebouwde rechten moet worden doorgevoerd.
Renterisico	Het renterisico is een van de belangrijkste risico's van het pensioenfonds. Dit is het risico dat de marktwaarde van de voorziening (verplichtingen) harder stijgt dan de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van een renteverandering. Bij het inschatten van de omvang van dit risico zijn de gevolgen voor de dekkingsgraad leidend.
Inflatierisico	Het inflatierisico is het risico dat de verwachte koopkracht wijzigt als gevolg van een verandering in de toekomstige inflatie. Inflatie heeft met name invloed op de verplichtingen omdat de verplichtingen via indexatie met de inflatie kunnen worden verhoogd.
Marktrisico	Marktrisico is het risico op een daling in de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van koerswijzigingen binnen aandelen en vastgoed. Dit risico wordt gelopen binnen de returnportefeuille. Het marktrisico kan worden gemitigeerd door het beperken van de allocatie naar aandelen en vastgoed en spreiding over beleggingscategorieën, landen en sectoren.
Valutarisico	Het valutarisico is het risico op een daling van de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van een daling van de waarde van de vreemde valuta.
Kredietrisico	Het kredietrisico is het risico dat de waarde van beleggingen daalt als gevolg van een verslechtering in de kredietwaardigheid van de beleggingen. Waardedalingen als gevolg van stijgende credit spreads, downgrades en faillissementen zijn hier onderdeel van. Ook het kredietrisico op obligaties uitgegeven door overheden is hier onderdeel van.
Tegenpartijrisico	Het risico op financieel verlies als gevolg van een verslechtering (in het slechtste geval default) van een tegenpartij waar het pensioenfonds een risicoblootstelling ('exposure') op heeft. Het pensioenfonds loopt tegenpartijrisico op tegenpartijen in de rente- en valutaderivaten, op uitgezette deposito's en rekening courant tegoeden en bij securities lending.
Liquiditeitsrisico	Het liquiditeitsrisico is het risico dat het pensioenfonds niet in staat is om te voldoen aan haar betalingsverplichting. Het pensioenfonds kan op korte termijn liquiditeit nodig hebben voor het uitbetalen van pensioenuitkeringen en financieringsverplichtingen vanuit beleggingen. Omdat de pensioenpremies groter zijn dan de uitkeringen, komt het liquiditeitsrisico met name voort uit de beleggingen.
Actief risico	Het risico van actief beleid is het risico op een waardedaling van de beleggingen als gevolg van actief beleid van de vermogensbeheerders. Met actief beleid wordt bedoeld het afwijken van de samenstelling van de benchmark.
Concentratierisico	Het concentratierisico is het risico op een financieel verlies als gevolg van een grote concentratie naar één regio, land, sector, issuer of manager.
Verzekeringstechnisch risico	Het verzekeringstechnisch risico is het risico op een daling van de dekkingsgraad als gevolg van onjuiste actuariële aannames en grondslagen. De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven) en arbeidsongeschiktheid.

Niet-financiële risico's	Toelichting
Operationeel risico	Het operationeel risico is het risico op schade als gevolg van falen van mensen en/of processen.
Uitbestedingsrisico	Het uitbestedingsrisico is het risico dat er schade ontstaat door beperkingen in de continuïteit en kwaliteit van dienstverlening door derden.
IT-risico	Het IT-risico is het risico op schade als gevolg van systeemuitval, een gebrekkige beveiliging, continuïteit, kwaliteit en/of aanpasbaarheid van systemen. Voor het pensioenfonds valt het IT-risico voor een substantieel deel onder het uitbestedingsrisico omdat de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer (waarbij in processen gebruik wordt gemaakt van IT) is uitbesteed.
Integriteitsrisico	Het integriteitsrisico is het risico op schade als gevolg van niet integer of onoorbaar handelen door bestuurders en/of uitvoerders zoals handelen met voorkennis, witwassen, terrorismefinanciering en fraude.
Juridisch risico	Het juridisch risico op schade als gevolg van niet naleven van wet- en regelgeving en niet afdwingbaar zijn van contracten. Dit is inclusief de mogelijkheid dat contractuele verplichtingen onvoldoende zijn vastgelegd en/of onvoldoende kunnen worden afgedwongen. Onder juridisch risico valt tevens het risico dat het pensioenfonds zelf in de uitvoering van de pensioenregeling niet voldoet aan wet- en regelgeving.
Fiscaal risico	Het fiscaal risico is het risico op schade als gevolg van het onoorbaar gebruik van fiscale constructies of het niet correct volgen van fiscale wetgeving.
ESG risico	Het risico op schade als gevolg van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen in relatie tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan.
Communicatie risico	Het risico op schade voor het fonds, als gevolg van tekortkomingen in de communicatie met bij het fonds betrokken stakeholders en externen.

In een aantal gevallen draagt het pensioenfonds de risico's verbonden aan de pensioenregeling. In andere gevallen dragen de deelnemers of de werkgevers het risico.

Risico's voor de deelnemers

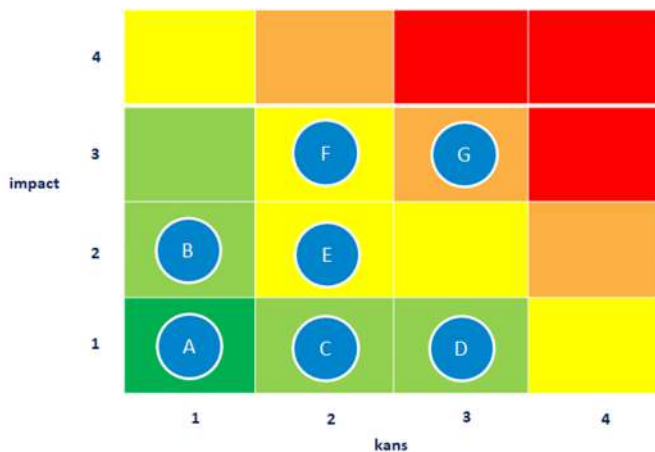
Actuariële en beleggingsrisico's worden collectief gedeeld. Naast de premies zijn de beleggingsopbrengsten een belangrijke financieringsbron voor de opbouw van pensioenaanspraken. Geen of gedeeltelijke verhoging en als laatste redmiddel het verlagen van pensioen bieden soelaas als de financiële positie van het pensioenfonds daartoe aanleiding geeft. Het effect daarvan is vele malen groter dan wat het pensioenfonds met premieverhogingen kan bereiken.

Risico's voor de aangesloten werkgevers

De aangesloten werkgevers betalen een jaarlijkse doorsneepremie (waarvan maximaal een derde kan worden doorbelast naar de werknemers). Deze premie kan stijgen of dalen, al streeft het pensioenfonds naar premiestabiliteit. Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat premieverhogingen alleen effect hebben voor de toekomst en een beperkt effect hebben op de financiële positie van het pensioenfonds.

Risico-inschatting

Onderstaande figuur en tabel geven een overzicht van de risico-inschatting per risicotype binnen de financiële en niet-financiële risico's. Het betreft het netto risico, dus na beheersingsmaatregelen. Zoals blijkt uit het figuur bevinden de meeste niet-financiële risico's zich binnen de groene velden. Hiervoor is het netto risico maximaal 3, wat valt binnen de risk appetite van het Bestuur. Het operationeel risico, uitbestedingsrisico en IT risico worden hoger ingeschat (4). Vanwege de toenemende cyberdreigingen en de grote operationele gevolgen van de Wet Toekomst Pensioenen, zijn deze risico's momenteel hoger dan de risicobereidheid van het bestuur. In 2022 wordt onderzocht hoe deze risico's verder kunnen worden beheerst. Enkele financiële risico's bevinden zich ook in de gele of oranje velden. Voor deze risico's wordt ofwel naar verwachting een beloning ontvangen, ofwel de kosten van het afdekken van deze risico's zijn als te hoog beoordeeld. Daarmee acht het Bestuur de netto risico's acceptabel. Periodiek worden deze netto risico's opnieuw beoordeeld.

Categorie	Netto risico	Financiële risico's	Niet-financiële risico's
A	1x1=1	Tegenpartijrisico, Liquiditeitsrisico	
B	1x2=2	Concentratierisico	Integriteitsrisico, Juridisch risico, Fiscaal risico, Communicatie risico
C	2x1=2	Actief risico	ESG risico
D	3x1=3	Valutarisico	
E	2x2=4	Kredietrisico, Verzekeringstechnisch risico	Operationeel risico, Uitbestedingsrisico, IT risico
F	2x3=6	Balansrisico, Renterisico, Inflatierisico	
G	3x3=9	Marktrisico	

Onderstaande figuur geeft voor bewegingen in twee belangrijke risicofactoren (rente en aandelenrendementen) de impact op de (UFR) dekkingsgraad. Hieruit blijkt dat bij een combinatie van een rentedaling van 0,5% en een aandalendaling van 10% per ultimo 2021 de dekkingsgraad met 8%-punt zou dalen.

Gevoeligheid op basis van UFR									
Aandelenrendement	-40%	-30%	-20%	-10%	0%	10%	20%	30%	40%
	86%	89%	93%	97%	100%	107%	113%	119%	126%
	89%	92%	96%	101%	104%	111%	117%	124%	131%
	91%	95%	99%	104%	108%	116%	122%	129%	137%
	94%	98%	102%	108%	112%	120%	127%	134%	142%
	96%	101%	106%	111%	116%	124%	132%	140%	148%
	99%	104%	109%	115%	120%	129%	136%	145%	154%
	102%	107%	112%	118%	124%	133%	141%	150%	159%
	104%	110%	115%	122%	128%	137%	146%	155%	165%
	107%	112%	119%	126%	132%	141%	151%	160%	171%
	-2,0%	-1,5%	-1,0%	-0,5%	0,0%	0,5%	1,0%	1,5%	2,0%

6.4 Strategisch risico

Binnen het strategisch risico wordt onderscheid gemaakt in de thema's risicobeheersing en financiële opzet, verandervermogen, draagvlak onder belanghebbenden en governance. In 2021 zijn de strategische risico's niet significant gewijzigd.

Financiële opzet

Er is een aantal beleidsinstrumenten waarmee het Bestuur de financiële positie kan bijsturen.

Deze beleidsinstrumenten zijn het toeslagen- en kortingsbeleid, het premiebeleid en het beleggingsbeleid en tot slot de pensioenregeling. Met ALM (Asset-Liability-Management) wordt samenhang aangebracht tussen deze beleidsinstrumenten.

Het Bestuur besluit jaarlijks of het beleggings-, premie- en toeslagen- en kortingsbeleid aangepast moet worden. De basis van dit besluit zijn de berekeningen van de adviserend actuaaris en/of de ALM-adviseur. In 2021 zijn geen significante wijzigingen doorgevoerd in de genoemde beleidsinstrumenten. Met sociale partners is afgesproken de premie en opbouwpercentage te handhaven op het niveau van 2021 tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

6.5 Beleggingsrisico's

De in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn beleggingen, vorderingen en schulden. Financiële instrumenten zijn opgenomen tegen actuele waarde, voor zover niet anders is aangegeven. Operationele risico's worden bewaakt door het selecteren van professionele dienstverleners en het monitoren hiervan. Bovendien is in de structuur een aantal checks-and-balances ingebouwd, waardoor eventuele afwijkingen van normen of richtlijnen of andere bijzondere gebeurtenissen op tijd worden gesignaleerd. In de risicokwartaalrapportage wordt over de beleggingsrisico's gerapporteerd.

Balansrisico

Het balansrisico omvat alle beleggings- en renterisico's in de beleggingen en de verplichtingen. Het balansrisico wordt berekend door de onafhankelijk Risicomanager en weerspiegelt de beweeglijkheid van de dekkingsgraad als gevolg van rente en beleggingsrendementen en dus uitgezonderd premie en indexatie effecten.

Marktrisico aandelen en vastgoed

Het pensioenfonds belegde in de normportefeuille in 2021 voor 32,5% in aandelen en voor 11,2% in vastgoed. Het risico binnen deze categorieën wordt zoveel mogelijk gespreid over factoren, sectoren, regio's en individuele aandelen. Het pensioenfonds kiest bewust voor marktrisico omdat hier op lange termijn een vergoeding tegenover staat. In 2021 werd het nemen van marktrisico goed beloond. Aandelen lieten een positief rendement van 28,7% zien. Vastgoed behaalde ook een positief rendement van 15,8%. In de toekomst worden lagere rendementen verwacht.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de beleggingen en de waarde van de pensioenverplichtingen niet op dezelfde wijze veranderen en als gevolg van veranderingen in de rente. Een deel van het renterisico is afgedekt met staatsobligaties, bedrijfsobligaties, hypotheek- en rentederivaten. Deze beleggingen vormen samen de matchingportefeuille. Emerging Markets Debt en High Yield worden niet gebruikt voor de renteafdekking, omdat deze obligaties gevoelig zijn voor niet-euro rentes en de kasstromen een hoge mate van onzekerheid kennen als gevolg van faillissementsrisico.

De marktduratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt per eind 2021 22 jaar. De matching portefeuille inclusief derivaten heeft per eind 2021 een duratie van 21 jaar. Het afdekkingbeleid ging in 2020 uit van een norm marktrenteafdekking van 40% met een bandbreedte van 5%. Als gevolg van deze renteafdekking worden de gevolgen van renteschommelingen op de ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds voor 40% geneutraliseerd. Het pensioenfonds kiest er bewust voor om slechts een gedeelte van het risico af te dekken. Gegeven het lage niveau van de rente acht het Bestuur het risico op een forse rentedaling op lange termijn acceptabel, terwijl er kan worden geprofiteerd van een rentestijging. In 2021 is de rente gestegen. De effectiviteit van de renteafdekking was iets minder dan 40%, met name omdat er ook kredietrisico wordt gelopen in de matchingportefeuille. Dit heeft in 2021 een extra rendement opgeleverd.

Begin 2022 is de 20-jaars swaprente gestegen tot boven 0,5%, het eerste triggerniveau in de dynamische rentestafel van het fonds. In januari is de renteafdekking daarom conform staffel verhoogd van 40% naar 48%.

Valutarisico

In 2021 werd in de normportefeuille 46,8% in buitenlandse valuta belegd. De grootste valuta werden gedeeltelijk afgedekt (USD voor 70%, GBP en JPY voor 100%). Hierdoor bleef nog een blootstelling naar vreemde valuta over van 23,4%. Het pensioenfonds kiest er bewust voor om een groot deel van het valutarisico af te dekken, aangezien hier op lange termijn geen rendement tegenover staat. In 2021 is de USD in waarde gestegen ten opzichte van de euro. De effectiviteit van de valutaafdekking was conform verwachting.

Inflatierisico

Het pensioenfonds belegt sinds 2017 niet meer in inflatiegerelateerde staatsobligaties. Aanleiding hiervoor was de geringe impact van deze belegging, het beperkte inflatierisico en het versturende effect op de rentehedge. Eind 2021 is het inflatierisico opgelopen. De stijging van de prijzen bedroeg over 2021 3,28% en is in de eerste maanden van 2022 fors verder gestegen, mede vanwege de oorlog in Oekraïne de als gevolg daarvan oplopende energieprijzen. Door te beleggen in aandelen en vastgoed probeert het pensioenfonds op lange termijn voldoende rendement te behalen om inflatie deels of volledig te compenseren. Het pensioenfonds belegt niet in inflatiegerelateerde staatsobligaties. Reden hiervoor is de geringe impact van deze belegging en het versturende effect op de rentehedge. Het niet volledig afdekken van het renterisico beperkt het inflatierisico wel. Een stijgende inflatie gaat namelijk vaak samen met een stijgende rente. Door het renterisico niet volledig af te dekken, stijgt de dekkingsgraad bij stijgende rentes en inflatie. Begin 2021 is dit ook het geval geweest.

Desondanks is het de afgelopen jaren niet mogelijk geweest om de pensioenen te verhogen met inflatie. Dit heeft tot gevolg dat de koopkracht van de pensioenen is gedaald. Volgens de wettelijke regels van het Financieel Toetsingskader mag het pensioenfonds pas bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 110% gedeeltelijk indexeren. Op het eikmoment van eind september 2021 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 108,6% en kon er dus niet geïndexeerd worden. In oktober 2022 wordt op basis van de dan geldende dekkingsgraad bepaald of de pensioenen wel geïndexeerd kunnen worden. Daarnaast wordt het wellicht wettelijk mogelijk gemaakt om in 2022 al eerder en bij een beleidsdekkingsgraad van 105% te indexeren. Als deze mogelijkheid er komt, zal het fonds dit serieus onderzoeken en hierbij een evenwichtige belangenafweging maken. Gezien de zeer hoge inflatie begin 2022 krijgt het inflatierisico in 2022 extra aandacht.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt kredietrisico's in de vastrentende beleggingen, inclusief de kasmiddelen. Binnen de matchingportefeuille wordt alleen belegd in staatsobligaties en bedrijfsobligaties met een investment grade rating, waardoor er in beperkte mate sprake is van kredietrisico binnen de matchingportefeuille. Daarnaast werd in 2021 14,9% van de portefeuille belegd in obligaties met een relatief hoog kredietrisico (High Yield en Emerging Markets Debt). Het pensioenfonds kiest bewust voor kredietrisico omdat hier op lange termijn een vergoeding tegenover staat. Via de beleggingsrichtlijnen wordt de mate van kredietrisico beheerst en de spreiding bevorderd. In 2021 werd het nemen van kredietrisico wisselend beloond. Binnen de matchingportefeuille leverde de kredietobligaties een positieve bijdrage aan het rendement, binnen de returnportefeuille was de bijdrage negatief.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door maximaal 25% in illiquide beleggingscategorieën te beleggen. Daarnaast worden voldoende liquiditeitsposities aangehouden om aan de uitgaven, zoals pensioenuitkeringen, te kunnen voldoen. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Het pensioenfonds heeft tegenover haar verplichtingen uit hoofde van derivaten (renteswaps en valutatermijncontracten) voldoende liquide middelen en liquide onderpand beschikbaar om korte termijn liquiditeitsbehoeften te kunnen opvangen. Het pensioenfonds kiest ervoor om zoveel liquide middelen en liquide onderpand aan te houden dat een rentestijging van 0,9% en een valutastijging van 10% kunnen worden opgevangen. Een deel van de matchingportefeuille is belegd in geldmarktfondsen. In 2021 hebben zich geen liquiditeitsproblemen voorgedaan.

Actief risico

Het pensioenfonds heeft 33% (ultimo 2021) van de normportefeuille passief belegd. Binnen het actief belegde deel van de portefeuille is het actief risico begrensd via limieten in de mandaten van de vermogensbeheerders. Het Bestuur checkt met behulp van risicorapportages of het risicoprofiel van de gehele beleggingsportefeuille zich binnen acceptabele niveaus bevindt.

Concentratierisico

Er is sprake van concentratierisico als een adequate spreiding van beleggingen ontbreekt. Dit risico wordt teruggebracht via diversificatie van de beleggingen over categorieën, sectoren en regio's en via maximale allocaties naar individuele uitgevende partijen binnen de mandaten. Er zijn richtlijnen vastgesteld voor de maximale allocatie naar een individuele partij. In 2021 zijn er geen concentraties in de portefeuille geweest die tot een negatief rendement hebben geleid.

Tegenpartijrisico

Binnen de derivatenportefeuilles wordt het tegenpartijrisico gemitigeerd door tegenpartijen met een hoge kredietwaardigheid te selecteren en op frequente basis onderpand uit te wisselen. Het tegenpartijrisicobeleid is in het strategisch beleggingsbeleid vastgelegd. Central Clearing is nog niet verplicht voor pensioenfondsen, maar het Bestuur belegt inmiddels voor het grootste deel in centraal geclearde derivaten om het tegenpartijrisico te

verminderen. In 2021 hebben alle tegenpartijen aan hun betalingsverplichtingen voldaan.

6.6 Verzekeringstechnisch risico

Naast de financiële risico's staat het pensioenfonds bloot aan verzekeringstechnische risico's, waarvan het langlevensrisico het belangrijkste is. Het langlevensrisico houdt in dat een pensioenfonds na pensioendatum de gepensioneerde langer pensioen moet betalen. Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen worden veronderstellingen gehanteerd waaronder de toekomstige verbetering van de levensverwachting. Sinds 31 december 2020 hanteert het pensioenfonds de Prognosetafel AG 2020 met inkomens- en leeftijdsafhankelijke correctiefactoren, die gebaseerd zijn op het S&V ervaringssterftemodel (model 2020). De Prognosetafels voorspellen dat de levensduur nog zal toenemen. Vanwege de lange horizon is zo'n voorspelling van de levensverwachting onzeker. Het pensioenfonds monitort de toegepaste ervaringssterfte door middel van analyse van het resultaat op langlevensrisico over meerdere jaren.

Een ander verzekeringstechnisch risico is het kortlevensrisico. Het kortlevensrisico houdt in dat een deelnemer voortijdig overlijdt waardoor er eerder een partnerpensioen moet worden uitgekeerd. Zowel het kort- als het langlevensrisico wordt gedragen door het pensioenfonds.

6.7 Niet-financiële risico's

Operationele risico's

Operationele risico's zijn risico's die horen bij het niet goed functioneren van mensen en processen. Het operationele risico wordt onder andere beheerd via heldere processen en mandatering, het vermijden van complexe structuren en controles van derden. Het Bestuur controleert dit door de uitvoeringsorganisaties te laten rapporteren over de uitgevoerde processen. Hierbij vindt het Bestuur het belangrijk dat er een heldere toelichting wordt gegeven bij afwijkingen ten opzichte van de begroting of de gemaakte afspraken. De operationele risico's zullen de komende jaren toenemen, vanwege de wijzigingen die nodig zijn voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het fonds heeft een projectorganisatie ingericht die zich hiermee bezig houdt.

Operationeel liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico dat hier is bedoeld heeft betrekking op de uitkeringen en niet op de beleggingen, zie hiervoor de jaarrekening. Dit risico is voor het pensioenfonds heel klein omdat er meer geld binnenkomt dan eruit gaat. De som van premies, directe beleggingsopbrengsten en aflossingen van beleggingen in vastrentende waarden is groter dan de som van uitkeringen en kosten. Als achtervang is er altijd de mogelijkheid beleggingen te verkopen.

Uitbestedingsrisico

Het pensioenfonds heeft de pensioenadministratie en het vermogensbeheer uitbesteed en loopt hierdoor een uitbestedingsrisico. Het Bestuur heeft beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding.

Uitbestedingsrisico pensioenadministratie

Met TKP heeft het pensioenfonds gedetailleerde afspraken gemaakt over het niveau van de dienstverlening, Service Level Agreement (SLA). TKP beschikt over een ISAE 3402-verklaring type II. Deze verklaring waarborgt dat de bedrijfsprocessen en de daarin opgenomen interne controles in opzet en bestaan adequaat zijn (type I) en de werking van de processen zijn getoetst gedurende een periode van minimaal zes maanden (type II). Deze rapportage is in het Bestuur behandeld en kent geen bevindingen die van belang zijn voor het pensioenfonds.

Uitbestedingsrisico vermogensbeheer

De Coördinator Vermogensbeheer, NN Investment Partners, is verantwoordelijk voor het dagelijkse operationele beheer van de portefeuille. Dit beheer is in de praktijk onder-uitbesteed aan gespecialiseerde vermogensbeheerders. De Coördinator Vermogensbeheer ziet namens het pensioenfonds toe op deze vermogensbeheerders en adviseert het Bestuur over aanstelling en ontslag van deze partijen. De Coördinator Vermogensbeheer rapporteert maandelijks over de performance en de positie van de portefeuille ten opzichte van de afgesproken benchmark en op kwartaalbasis in meer detail over de samenstelling van de beleggingsportefeuille. De afspraken met de Coördinator Vermogensbeheer zijn vastgelegd in een mandaat en een SLA.

Het Bestuur maakt, met ondersteuning van de Coördinator Vermogensbeheer, beheersingsafspraken met de gespecialiseerde vermogensbeheerders. Deze worden per vermogensbeheerder in een mandaat vastgelegd. De afspraken betreffen onder andere de samenstelling van de portefeuille, de tactische marges, de meting van de resultaten, de benchmarks en het valuta- en derivatenbeleid, de risicometing en -beheersing. Het Bestuur heeft criteria vastgesteld voor de selectie van externe managers. Deze zijn vastgelegd in het strategisch beleggingsbeleid. De Coördinator Vermogensbeheer rapporteert gedurende het selectietraject van vermogensbeheerders naar het Bestuur over de bevindingen. Hierbij wordt ook aangegeven hoe de verschillende vermogensbeheerders scoren op de door het pensioenfonds vastgestelde criteria. De risicomanager toetst dit traject, inclusief de naleving van de vastgestelde criteria.

Met de vermogensbeheerders die een mandaat beheren sluit het pensioenfonds een Investment Management Agreement (IMA) af. Deze IMA's voldoen aan de eisen van het pensioenfonds. Zo moeten de contracten onder andere onder Nederlands recht vallen en moeten de uitbestedingspartijen de Nederlandse uitbestedingsregels toepassen.

Uitbestedingsrisico beleggingsadministratie

De administratie van de effecten van het pensioenfonds is uitbesteed aan de bewaarnemer, Bank of New York Mellon. De bewaarnemer verstrekt jaarlijks een SOC-1-rapportage aan het pensioenfonds.

De kwaliteit van de operationele processen van de Coördinator Vermogensbeheer, de externe vermogensbeheerders en de bewaarnemer worden jaarlijks getoetst door de risicomanager op basis van de ISAE 3402-verklaringen en SOC-1-rapportage. Deze toetsing wordt vervolgens door het Bestuur behandeld. De uitbestedingsrisico's zullen de komende jaren toenemen, vanwege de wijzigingen die nodig zijn voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het fonds heeft een projectorganisatie ingericht die zich hiermee bezig houdt.

IT-risico

Het IT-risico is het risico op schade als gevolg van systeemuitval, een gebrekkige beveiliging en/of continuïteit van systemen. Voor het pensioenfonds valt het IT-risico voor een substantieel deel onder het uitbestedingsrisico omdat de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer (waarbij in processen gebruik wordt gemaakt van IT) is uitbesteed. Het Bestuur heeft in 2021 een update van de risicoanalyse naar de IT-risico's uitgevoerd. De IT risico's zijn in 2022 toegenomen, vanwege de toegenomen dreiging van cyberaanvallen. Op basis hiervan is een IT-plan opgesteld voor 2022.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico op schade als gevolg van niet integer of onoorbaar handelen door bestuurders en/of uitvoerders zoals handelen met voorkennis, witwassen, terrorismefinanciering en fraude. Het Bestuur heeft in 2021 een Systematische Integriteits Risico Analyse (SIRA) uitgevoerd. Op basis hiervan is geconcludeerd dat het integriteitsrisico, m.u.v. cyberrisico's, binnen de vastgestelde risicohouding valt. Het integriteitsrisico wordt onder andere beheerst via de gedragscode, de cultuur binnen het pensioenfonds en controles bij uitbestedingspartijen.

Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico op schade als gevolg van niet naleven van wet- en regelgeving en niet afdwingbaar zijn van contracten. Het juridisch risico wordt o.a. beheerst door juridisch advies in te schakelen.

Fiscaal risico

Het fiscaal risico is het risico op schade als gevolg van het onoorbaar gebruik van fiscale constructies of het niet correct volgen van fiscale wetgeving, dit hangt samen met de naleving van fiscale regelgeving. Het fiscaal risico wordt o.a. beheerst door fiscaal advies in te schakelen. Daarnaast is een beleid ten aanzien van fiscale beleggingsconstructies vastgelegd in het strategisch beleggingsbeleid.

ESG-risico

Het ESG-risico is het risico op schade als gevolg van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen in relatie tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan. Het Bestuur heeft in 2021 een update van de risicoanalyse naar ESG-risico's uitgevoerd. Het ESG-risico wordt beperkt door het duurzaamheidsbeleid, met als onderdeel hiervan een klimaatbeleid.

Communicatierisico

Het communicatierisico is het risico op schade voor het fonds, als gevolg van tekortkomingen in de communicatie met bij het fonds betrokken stakeholders en externen. Het Bestuur heeft in 2021 een risicoanalyse naar communicatierisico's uitgevoerd. Op basis hiervan is geconcludeerd dat het communicatierisico binnen de vastgestelde risicohouding valt, maar dat communicatierisico's wel toenemen in het nieuwe pensioenstelsel.

6.8 Risicobeeld in 2021

In 2021 werd het nemen van beleggingsrisico beloond. De returnportefeuille behaalde een positief rendement van 16,7%. Ook het nemen van renterisico werd beloond. Door de gestegen rente en de gedeeltelijke afdekking, was de bijdrage van renterisico positief.

We hebben in 2021 specifiek aandacht besteed aan de volgende risico's:

- *Nieuwe Pensioenstelsel*: De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel brengt diverse risico's met zich mee. We hebben in 2021 via de projectgroep nieuw pensioenstelsel en via de RAC de risico's die samenhangen met het nieuwe pensioenstelsel gemonitord. Het Bestuur ziet de meeste risico's in de planning, de communicatie/ uitlegbaarheid, de veelheid aan keuzes die Sociale Partners moeten maken en de uitvoerbaarheid. Het Bestuur heeft acties gedefinieerd om de risico's te mitigeren, waaronder een duidelijke projectstructuur met heldere tijdslijnen.
- *Evaluatie ambitie en risicohouding* : In de komende jaren tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is het waarschijnlijk dat niet volledig geïndexeerd kan worden en dat er geen volledige opbouw van nieuwe

rechten kan plaatsvinden. Daarnaast bestaat de kans dat er verlaging doorgevoerd moet worden. In overleg met sociale partners is de formulering van de ambitie en risicohouding hierop aangepast.

- *ESG*: Klimaatveranderingen kunnen voor het pensioenfonds beleggingsrisico's met zich meebrengen. Enerzijds via de fysieke gevolgen van klimaatverandering, anderzijds via de transitie van overheden en bedrijven naar een groene en duurzame economie. Daarnaast kan onvoldoende aandacht voor ESG een reputatierisico opleveren. Het pensioenfonds heeft in 2021 het duurzaamheidsbeleid uitgebreid via extra dialogen met aandeelhouders en door een deel van de aandelenportefeuille conform een klimaatbenchmark te beleggen.
- *IT en informatiebeveiliging*: Cyberdreigingen vormen een steeds groter risico. In 2021 heeft het bestuur tijdens een themadag aandacht besteed aan dit risico. Mede naar aanleiding hiervan is het IT-beleid uitgebreid met extra maatregelen, zoals een 'beleid eigen devices'.
- *Communicatie*: In 2021 hebben we een risicoanalyse communicatie uitgevoerd en het communicatiecrisisplan bijgewerkt.
- *Eigen Risico Beoordeling*: In 2021 is de Eigen Risico Beoordeling (ERB) afgerond. De ERB is een beoordeling van de materiële risico's die het pensioenfonds loopt, alsmede een beoordeling van het risicomanagement zelf. De vervolgacties uit de ERB zijn in 2021 op periodieke basis gerapporteerd en teruggekoppeld naar de diverse gremia-.
- *COVID-19*: We hebben bij aanvang van de pandemie in 2020 een risicoanalyse opgesteld. Bedrijfsvoering op afstand door middel van thuiswerken heeft zich inmiddels bewezen zonder grote risico's.

Wijzigingen in het risico in 2022

Bovengenoemde onderwerpen blijven op de radar staan en zullen een vervolg krijgen in 2022. Daarnaast zal in 2022 specifiek aandacht worden besteed aan:

- De operationele en uitbestedingsrisico's die voortkomen uit het nieuwe pensioenstelsel
- IT en cybersecurity risico over de hele keten van uitbesteding
- Datakwaliteit
- Inflatierisico

Verbeteringen in het risicomanagementsysteem

In 2021 zijn verschillende verbeteringen doorgevoerd in het risicomanagementsysteem:

- Mede naar aanleiding van een Interne Audit op het risicobeheerproces is het Risk Control Framework aangepast, waardoor ook de aantoonbaarheid van risicoprocessen is verbeterd.
- In een themadag zijn de risicorapportages besproken. Deze dag krijgt in 2022 een vervolg, waarna de risicorapportage wordt verbeterd op basis van de uitkomsten van de themadagen.
- Het risicobeleid is up to date gemaakt en aangevuld met geformuleerde Risk Beliefs van waaruit wij denken en handelen.

In 2022 wordt een toets op de uitvoering van alle risicobeheersmaatregelen uitgevoerd.

7 Verwachte ontwikkelingen en doelstellingen voor 2022

7.1 Verwachte ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste externe ontwikkelingen voor de komende periode besproken die van invloed kunnen zijn op het beleid van het pensioenfonds.

Wet toekomst pensioenen

Als vervolg op het pensioenakkoord uit 2019 zal naar in 2022 een formeel wetsvoorstel voor de Wet toekomst pensioenen bij de Tweede Kamer worden ingediend.

De 'Wet toekomst pensioenen', of in ieder geval een aantal onderdelen daarvan, moet op 1 januari 2023 in werking treden.

Het wetsvoorstel bestaat uit onder meer de volgende onderdelen:

- **Het pensioencontract**
De premieovereenkomst zal de enige soort pensioenovereenkomst zijn. De premieovereenkomst zal twee vormen kennen, waarvan de de solidaire premieovereenkomst nieuw is en meer collectief van aard en de flexibele premieovereenkomst meer individueel is en gestoeld op de bestaande verbeterde premieregeling. Er komt nog een derde variant, de 'premie-uitkeringsovereenkomst', maar die zal niet door pensioenfondsen uitgevoerd kunnen worden.
- **Transitie naar nieuwe pensioenovereenkomst**
Er komt een transitie-FTK voor pensioenfondsen die van plan zijn bestaande aanspraken en rechten in te varen. Het is niet verplicht om hiervan gebruik te maken. Hierbij zal een ondergrens gelden voor de dekkingsgraad van 90%: staat deze per einde jaar onder de 90%, dan moet worden gekort tot 90%. In aanloop naar de overgang naar de nieuwe pensioenovereenkomst moeten pensioenuitvoerders diverse besluiten nemen. Zij moeten onder andere een implementatieplan opstellen voor de overgang naar het nieuwe stelsel, besluiten of het invaren van bestaande rechten daarvan onderdeel uitmaakt en hoe het vermogen van pensioenfondsen over de rechthebbenden wordt verdeeld.
- **Fiscale wetgeving**
De beschikbare premie kent een voor iedereen gelijk fiscaal maximum, dus geen staffelpremies. Er komt ook een nieuw nabestaandenpensioen met nieuwe fiscale grenzen voor partner- en wezenpensioen. Bestaande premieregelingen met een progressieve staffel kunnen na invoering van de Wet toekomst pensioenen worden voortgezet, dus zonder rekening te houden met het nieuwe fiscale maximum voor de premie. Dit zal gelden voor deelnemers die voor de invoering van de wet al deelnemer waren in een dergelijke regeling.
- **Nabestaandenpensioen en partnerdefinitie**
Het partner- en wezenpensioen onder het nieuwe contract zal op risicobasis zijn; na ingang van dit nabestaandenpensioen is het wel kapitaalgedekt. Er komen nieuwe fiscale maxima voor deze pensioenen.
Er komt een nieuwe, wettelijke definitie van het begrip 'partner' voor het partnerpensioen en van het begrip 'gezamenlijke huishouding'.

Wetsvoorstel uitkering ineens

In 2021 heeft het parlement ingestemd met de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen. Voor pensioenuitvoerders meest relevant is het onderdeel dat een deelnemer aan een pensioenregeling het recht geeft om bij pensioeningang 10% van de waarde van zijn aanspraken op ouderdomspensioen ineens te kunnen ontvangen. De pensioenuitvoerder moet daaraan meewerken.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel bleek dat het voor het netto te genieten bedrag ineens verschil maakt in welke maand een deelnemer AOW-gerechtigd wordt. De AOW-datum is vaak de datum waarop het ouderdomspensioen ingaat en daarmee ook de datum waarop het bedrag ineens genoten kan worden. Wie in januari AOW-gerechtigd wordt, betaalt in het jaar van AOW-ingang en daarmee van het genieten van het bedrag ineens, minder inkomstenbelasting/premies volksverzekeringen dan iemand die later in het kalenderjaar AOW-gerechtigd wordt. Om die verschillen te niet te doen, wilde de Tweede Kamer dat de wet wordt aangepast: deelnemers moesten de mogelijkheid krijgen om de uitkering uit te stellen en te genieten in het jaar na het jaar van AOW-ingang. Het wetsvoorstel voor deze wijziging wordt naar verwachting in het tweede kwartaal 2022 ingediend. Het is de vraag of dan de gewenste ingangsdatum van 1 januari 2023 nog gehaald kan worden, gelet op de tijd die nodig is voor pensioenuitvoerders om de benodigde aanpassingen te doen in processen en administratie.

(Geen) Korting van pensioenaanspraken en –uitkeringen – Eerder indexeren

Ook voor 2022 heeft het ministerie van SZW bepaald dat de vrijstellingsregeling van toepassing zal zijn. Dat betekent

dat pensioenfondsen die anders in 2022 de pensioenen zouden moeten korten, deze korting niet hoeven door te voeren, althans niet in 2022.

Voor MVEV-kortingen geldt dat deze korting voor 2022 van de baan is, als een fonds op het zesde meetmoment van 31 december 2021 een beleidsdekkingsgraad boven 90% heeft.

Voor VEV-kortingen geldt dat de hersteltermijn van 10 jaar wordt verlengd tot 12 jaar. De kans dat een fonds de vereiste beleidsdekkingsgraad binnen de gestelde termijn bereikt, en dus geen VEV-korting hoeft door te voeren, wordt hierdoor groter.

Vooruitlopend op de invoering van de Wet toekomst pensioenen wil de regering het mogelijk maken dat pensioenfondsen onder voorwaarden al bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 105% (gedeeltelijk) kunnen indexeren. In januari 2022 is er een internetconsultatie gehouden over de voorgenoemde regeling.

Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding

De behandeling van dit wetsvoorstel heeft de afgelopen jaren steeds meer vertraging opgelopen. De opvolger van de huidige Wet verevening pensioenrechten bij scheiding zou oorspronkelijk op 1 januari 2021 in werking treden. De behandeling van het wetsvoorstel is inmiddels al zo vaak uitgesteld dat er begin 2022 geen reële verwachting kan worden gegeven over de inwerkingtreding.

Complicerende factor is het voorstel voor de Wet toekomst pensioenen dat in 2022 is worden ingediend. Naast een geheel nieuw pensioencontract voorziet die wet ook in wijziging van het partnerbegrip en een vorm van het nabestaandenpensioen die sterk afwijkt van het nu meest voorkomende partnerpensioen, defined benefit op opbouwbasis. Het wetsvoorstel voor pensioenverdeling bij scheiding is geënt op de bestaande partnerpensioenen: een wijziging van het meest voorkomende partnerpensioen zou een efficiënte implementatie van de Wet pensioenverdeling bij scheiding lastiger maken. Ook een wijziging van het partnerbegrip kort na invoering van de Wet pensioenverdeling bij scheiding zou opnieuw leiden tot wijziging van de administratie van pensioenuitvoerders. Er is daarom een lobby gestart om het wetsvoorstel Pensioenverdeling bij scheiding in samenhang met het wetsvoorstel Toekomst pensioenen te behandelen.

De hoofdlijnen van het wetsvoorstel zijn als volgt.

Standaard: conversie

Het wetsvoorstel gaat uit van conversie van de helft van de waarde van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdoms- en partnerpensioen in een eigen aanspraak op ouderdomspensioen op het leven van de ex-partner. De ex-partner kan ervoor kiezen het aandeel in het partnerpensioen buiten de conversie te laten: hierdoor ontstaat een aanspraak op bijzonder partnerpensioen, uit te keren aan de ex-partner bij overlijden van de deelnemer. Dit bijzonder partnerpensioen is volgens de nieuwe wet kleiner dan het huidige bijzonder partnerpensioen. Dit omvat nu ook nog het partnerpensioen dat vóór het huwelijk is opgebouwd.

Beide ex-partners kunnen samen een afwijkende verdeling overeenkomen: een andere verdeling dan 50/50 of de periode waarop de verdeling betrekking heeft verruimen of beperken. De pensioenuitvoerder mag weigeren hieraan mee te werken, als partijen meer pensioen aan de ex-partner willen toekennen dan volgens de standaardverdeling het geval is, maar dit kan alleen als er een vermoeden van misbruik bestaat.

Samenwonenden

Volgens het wetsvoorstel krijgt een ex-partner bij het einde van een samenwoonrelatie geen recht op conversie. Deze groep houdt wel recht op een bijzonder partnerpensioen op grond van de Pensioenwet.

Kleine pensioenen

Als het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen lager is dan de afkoopprens van € 520,35 (2022) per jaar, dan heeft de ex-partner geen recht op een aandeel in het pensioen van de deelnemer. De ex-partner heeft dan wel recht op een gering bijzonder partnerpensioen. Dit kan vervolgens op verzoek van de ex-partner (of door de pensioenuitvoerder, mits de ex-partner geen bezwaar maakt) worden omgezet in een klein ouderdomspensioen op het leven van de ex-partner.

Inwerkingtreding

Het is onzeker wanneer Tweede en Eerste Kamer het wetsvoorstel behandeld zullen hebben. Waarschijnlijk treedt de Wet pensioenverdeling bij scheiding niet eerder dan op 1 januari 2023 in werking.

Automatische waardeoverdracht kleine pensioenen

Met de invoering van de Wet automatische waardeoverdracht kleine pensioenen is het mogelijk geworden dat pensioenuitvoerders kleine pensioenen automatisch overdragen naar de nieuwe uitvoerder van de aanspraakgerechtigde, zonder dat daarvoor instemming van de gerechtigde nodig is. Intussen is de nodige ervaring opgedaan met de uitvoering van deze wet en het lijkt erop dat de automatische waardeoverdrachten soepel verlopen.

Kleine aanspraken niet ontstaan bij einde deelneming

Deze wet is bedoeld voor kleine pensioenen die zijn ontstaan bij einde deelneming als gevolg van het eindigen van de

arbeidsovereenkomst. Er zijn ook kleine aanspraken die op andere wijze zijn ontstaan, met name bij het eindigen van een uitvoeringsovereenkomst tussen een werkgever en de oude pensioenuitvoerder. Deze laatste kan dan niet de kleine aanspraken overdragen aan een latere nieuwe pensioenuitvoerder, omdat er sprake is van een collectieve beëindiging van de deelneming en niet van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Pensioenuitvoerders herkennen de verschillende soorten kleine aanspraken niet in de administratie en zouden bij een automatische waardeoverdracht alle kleine aanspraken overdragen.

Eind december 2021 is een wetsvoorstel ingediend dat ervoor moet zorgen dat pensioenuitvoerders in meer gevallen kleine aanspraken kunnen overdragen: ook als een kleine aanspraak is ontstaan bij het einde van de verwerving van aanspraken bij een bepaalde uitvoerder (de werkgever heeft gekozen voor een andere pensioenuitvoerder waarde deelneming wordt voortgezet), kan de oude pensioenuitvoerder de kleine aanspraak overdragen.

De wetswijziging treedt in werking op een nader te bepalen tijdstip.

7.2 Onze beleidsdoelstellingen voor 2022

Het Bestuur heeft voor het jaar 2022 onderstaande specifieke aandachtsgebieden en doelstellingen geformuleerd.

Besturing

In 2022 wordt besloten in welke vorm een bestuursbureau opgericht wordt tezamen met het Bakkers Pensioenfonds. Dit bestuursbureau krijgt dan de bestuursondersteunende taak en heeft als doel de bestuursleden te faciliteren in hun bestuursrol. Daarnaast zal het bestuursbureau het bestuur ondersteunen bij het samengaan van Bpf Zoetwaren met Bakkers Pensioenfonds en bij de transitie naar het nieuwe pensioencontract (Wet toekomst pensioen).

Wet toekomst pensioenen

Gedurende 2022 werkt het bestuur aan de contouren van de nieuwe premieovereenkomst uit en bereidt het de administratieve implementatie voor. Belangrijk onderdeel voor 2022 vormt de evaluatie en verbetering van datakwaliteit in het licht van de naderende transitie naar het nieuwe pensioencontract.

Communicatie

Voor 2022 heeft het Bestuur de volgende speerpunten vastgesteld:

- Verdere ontwikkeling videogesprekken in de reguliere dienstverlening.
- Realisatie van keuzebegeleiding rondom pensionering.
- Formulering communicatieplan (als onderdeel van het implementatieplan) voor overgang naar het nieuwe pensioencontract en het samengaan met BpfBakkers.
- Uitvoeren van een risicopreferentieonderzoek onder deelnemers van het pensioenfonds.

Vermogensbeheer

In het kader van de Wet toekomst pensioenen worden de gevolgen op het beleggingsbeleid in kaart alsmede de gevolgen op de beleggingsportefeuille in kaart gebracht en waar nodig geïmplementeerd.

Overige speerpunten voor 2022 zijn:

- Opstellen van een actieplan conform het Klimaatakkoord inclusief CO₂-reductiedoelstellingen voor 2030 voor alle relevante financieringen en beleggingen.
- Evaluatie van ons stembeleid.
- Uitwerking beleid biodiversiteit.

Risicobeheersing

In 2022 wordt het Risk Control Framework verder afgerond door beheersmaatregelen toe te voegen en deze te koppelen aan de commissies. De risicohouding gaan we nader specificeren en waar mogelijk de risico's, specifiek voor ESG, kwantificeren.

Om het IT-risico te mitigeren wordt verder gewerkt aan het verkrijgen van inzicht in de keten van uitbesteding (o.a. BIV classificatie) en getoetst of voldoende assurance verkregen wordt m.b.t. IT risico's in de keten van uitbesteding.

Specifiek met betrekking tot de transitie naar een nieuw pensioencontract (Wet toekomst pensioen) monitoren we de voortgang en belichten we de risico's in de transitiefase.

Financieel beheer

De werkzaamheden van de Financiële Adviescommissie (bewaking fondsfinanciën in ruimste zin, opstellen jaarverslag) zijn overwegend praktisch en uitvoerend van aard. Voor 2022 is een speerpunt het op de voet volgen van de ontwikkelingen in het nieuwe pensioencontract voor wat betreft een mogelijk weer van toepassing zijnde BTW-vrijstelling.

8 Organisatie

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk doet het Bestuur verslag van de wijze waarop het pensioenfonds organisatorisch is bestuurd in 2021.

8.2 Werkwijze en vergaderstructuur

Het Bestuur heeft in 2021 elf bestuursvergaderingen gehouden en , een bestuursdag waar teambuilding centraal stond en drie andere themadagen georganiseerd, waarvan één themadag gezamenlijk met het Bakkers Pensioenfonds. Tijdens de themadagen was er in afwisselende samenstelling ook een delegatie van de Raad van Toezicht aanwezig. Daarnaast vergaderde het Bestuur viermaal samen met de Raad van Toezicht, waarvan tweemaal met uitsluitend het Dagelijks Bestuur. Tijdens twee vergaderingen van het Verantwoordingsorgaan was een delegatie van het Bestuur aanwezig.

De vergaderingen van het bestuur en de commissies hebben door de COVID 19 pandemie online plaatsgevonden. Er is gedurende het jaar monitoring geweest door het Dagelijks Bestuur en de commissies.

8.3 Organisatie

Het pensioenfonds heeft verschillende organen, namelijk het Bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht. De bestuursleden nemen tevens zitting in één of meerdere commissies. Daarnaast is een aantal externe partijen intensief bij het pensioenfonds betrokken. In de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) staan de taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen vermeld.

Paritaire invulling Bestuur

Het Bestuur van het pensioenfonds bestaat uit tien leden, waarvan vijf van werkgeverszijde, drie van werknemerszijde en twee namens de pensioengerechtigden.

- De bestuursleden van werkgeverszijde worden voorgedragen door de werkgeversvereniging in de sector. Dat is de Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie (VBZ) gevestigd in Den Haag.
- De bestuursleden van werknemerszijde worden voorgedragen door de volgende werknemersverenigingen:
 - o Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, twee zetels);
 - o Christelijk Nationaal Vakverbond Vakmensen (CNV Vakmensen, één zetel).
- De bestuursleden namens de pensioengerechtigden worden via verkiezingen voorgedragen door de Unie die de pensioengerechtigden vertegenwoordigen.

Adviescommissies en stuurgroepen

Het Bestuur laat zich op bepaalde aandachtsgebieden adviseren door commissies, bestaande uit een afvaardiging uit het Bestuur, aangevuld met externe specialisten. Het pensioenfonds kent in dit kader een Dagelijks Bestuur, een beleggingsadviescommissie, een financiële adviescommissie, een pensioen- en uitbestedingsadviescommissie, een communicatieadviescommissie en een risicoadviescommissie. Daarnaast is een voorbereidingsgroep Toekomst samen met Bakkers Pensioenfonds actief, die als taak heeft de implementatie van het Nieuwe Pensioencontract en het samengaan met Bakkers Pensioenfonds te coördineren.

8.3.1 Bestuur

Samenstelling Bestuur

In 2021 heeft een aantal bestuursmutaties plaatsgevonden. Per 1 januari 2021 trad de heer Van den Brink af wegens pensionering. De heer Eski is op 10 januari 2022 als bestuurder op voordracht van CNV Vakmensen tot het pensioenfonds toetreden.

Mevrouw Troost is per 10 januari 2022 benoemd als voorzitter van het Bestuur namens de werknemers.

Samenstelling bestuursorganen per 31 december 2021

Leden werkgevers	Geboortejaar	Zitting op voordracht van	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittings-termijn
Mevrouw M. van Beusekom (lid Dagelijks Bestuur)	1973	VBZ	05-06-2016	05-06-2024	2
De heer E. Schuurhuis	1957	VBZ	16-09-2014	16-09-2022	2
De heer J.C.M. Molenaar	1963	VBZ	26-06-2020	26-06-2024	1
De heer A.I. Foursoff	1962	VBZ	06-04-2020	06-04-2024	1
Mevrouw E.E.H.C. van den Bosch	1973	VBZ	21-08-2020	21-08-2024	1
Mevrouw K.F.D.C. van der Linden (aspirant)	1991	VBZ			

Leden werknemers	Geboortejaar	Zitting op voordracht van	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittingstermijn
Mevrouw S. Troost (lid Dagelijks Bestuur)	1977	FNV	15-10-2020	18-10-2024	1
Mevrouw J.G.E. van Leeuwen	1986	FNV	13-10-2017	13-10-2025	2
De heer S. Eski (aspirant)	1989	CNV			

Leden pensioengerechtigden	Geboortejaar	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittingstermijn
De heer H.E. Hermans	1951	01-07-2014	01-07-2022	2
De heer J.W. Eggen	1963	15-05-2020	15-05-2024	1

Met de invulling van de vacatures is het Bestuur erin geslaagd om nog beter te voldoen aan de diversiteitscriteria. Tenminste 50% van de bestuurszetels worden ingevuld door een vrouw en tevens hebben één vrouwelijke bestuurder en de beide aspirant-bestuurders een leeftijd van beneden de 40 jaar.

De leden van het Bestuur treden eens in de vier jaar af en zijn direct herbenoembaar. Een bestuurslid kan maximaal 2 keer worden herbenoemd.

De indeling van de commissies Dagelijks Bestuur (DB), Pensioen- en uitbestedingsadviescommissie (PUAC), Risico-adviescommissie (RAC), Beleggingsadviescommissie (BAC), Communicatieadviescommissie (CAC), en de Financiële adviescommissie (FAC) was per 31 december 2021 als volgt:

Bestuursleden	DB	PUAC	RAC	BAC	CAC	FAC
Mevrouw S. Troost	X	X				
Mevrouw J.G.E. van Leeuwen		X			X	
De heer E. Schuurhuis					X	X vz
De heer H.E. Hermans				X	X vz	
De heer J.C.M. Molenaar			X	X vz		
De heer J.W. Eggen		X	X			
Mevrouw M. van Beusekom	X			X		
De heer A.I. Foursoff		X vz				X
Mevrouw K.F.D.C. van der Linden (asp.)					X	
Mevrouw E.E.H.C. van den Bosch			X vz			X
De heer S. Eski (asp.)		X			X	

Naast de genoemde commissies is er een Voorbereidingsgroep Toekomst die de samenwerking met het Bakkers Pensioenfonds naar een volgend niveau brengt. Vanuit het pensioenfonds hebben mevrouw Troost, mevrouw Van Beusekom en de heer Foursoff zitting in deze voorbereidingsgroep. De voorbereidingsgroep vormt samen met de Sociale Partners de Stuurgroep Toekomst. Hierin worden de uiteindelijke beslissingen genomen rondom de toekomstige regeling in het nieuwe pensioenstelsel.

Vergoedingsregeling

Het Bestuur kent een vergoedingsregeling. De vergoedingsregeling is voor het laatst in 2019 herzien. Het Bestuur conformeert zich ten aanzien van de vergoedingsregeling aan de normen uit de Code Pensioenfonds.

- Het Bestuur voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid dat in overeenstemming is met de doelstellingen van het pensioenfonds;
- De beloning staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het tijdsbeslag;
- Het Bestuur verstrekt geen prestatie gerelateerde beloningen;
- Het Bestuur voorkomt dat door de hoogte van de beloning van de leden van de Raad van Toezicht, een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat;
- Het Bestuur verstrekt geen transitie- of ontslagvergoeding bij een tussentijds ontslag van een bestuurslid of van een lid van de Raad van Toezicht.

De vergoeding voor bestuursleden is een vaste compensatie per bestuurslid per jaar van € 30.000,- en € 60.000,- aan de leden van het Dagelijks Bestuur. De vergoeding voor een aspirant bestuurslid bedraagt 2/3^e deel van de vergoeding van een bestuurslid.. Hierbij wordt uitgegaan van een tijdsbesteding conform de normen die de toezichthouder uitgaat.

Het beloningsbeleid van externe partijen waar het pensioenfonds werkzaamheden aan heeft uitbesteed mag niet aanmoedigen tot het nemen van meer risico's dan welke voor het pensioenfonds aanvaardbaar is. Het beloningsbeleid van een externe partij moet zijn afgestemd op de omvang en organisatie van de externe partij en op de aard, omvang en complexiteit van zijn bedrijf, is in overeenstemming met de werkzaamheden, het risicoprofiel, de doelstellingen, het langetermijnbelang, de financiële stabiliteit en de prestaties van de externe partij als geheel, en draagt bij aan een deugdelijk, prudent en doeltreffend Bestuur van de externe partij. Het beleid inzake beloningen van de externe partij omschrijft de beloningscomponenten en beloningsstructuren die ertoe zouden kunnen bijdragen dat de externe partij meer risico's neemt dan voor het pensioenfonds aanvaardbaar is, alsmede de te volgen procedures en maatregelen die dergelijke beloningscomponenten en beloningsstructuren voorkomen en beheersen. Wanneer een externe partij onder de Wet financieel toezicht reeds gebonden is aan beloningsregels, dan is het voldoen aan deze wettelijke beloningsregels voldoende om aan het beloningsbeleid van het pensioenfonds te voldoen.

Het gewijzigde beloningsbeleid is door het Bestuur vastgesteld op 7 juni 2019 na een positief advies van het Verantwoordingsorgaan en met de goedkeuring van de Raad van Toezicht.

8.3.2 Raad van Toezicht

Het interne toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Toezicht. Op 31 december 2021 was de Raad van Toezicht als volgt samengesteld:

Leden	Geboortejaar	Zitting sinds	Zittingstermijn	Einde zittingstermijn
Mevrouw M.L. van der Steen-Jacquet (voorzitter)	1975	01-jul-18	2	01-jul-24
De heer K. Koedijk	1960	01-jul-20	1	01-jul-23
De heer L.V.J.M. Rolf	1961	01-jul-19	1	01-jul-22

De leden van de Raad van Toezicht kennen een zittingstermijn van drie jaar. Een RvT-lid kan maximaal één keer worden herbenoemd. Om het tegelijk aftreden van alle leden van de Raad van Toezicht te voorkomen is een rooster van aftreden opgesteld. Mevrouw M.L. van der Steen-Jacquet is in 2021 herbenoemd.

Vergoedingsregeling

De vergoeding voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt € 15.000,- per jaar. Omdat de voorzitter van de Raad van Toezicht beduidend meer tijd kwijt is aan het uitoefenen van de functie, is de vacatievergoeding van de voorzitter verhoogd met 25%. De vergoeding voor een aspirant lid van de Raad van Toezicht bedraagt 2/3^e deel van de vergoeding van een raadslid. Dit is exclusief btw en inclusief reiskostenvergoeding.

8.3.3 Het Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit acht leden: drie vertegenwoordigers namens deelnemers, drie vertegenwoordigers namens pensioengerechtigden en twee werkgeversvertegenwoordigers. Het Verantwoordingsorgaan is per 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden	Geboorte-jaar	Zitting op voordracht van	Vertegenwoordiging namens	Zitting sinds	Einde zittings-termijn	Zittings-termijn
De heer R.W.H. Brouwers	1947	De Unie	gepensioneerden	1 juli 2014	1 juli 2022	2
De heer H. Verkuijlen	1945	FNV	gepensioneerden	1 juli 2014	1 juli 2024	2
De heer S. Waiboer	1954	FNV	werknemers	1 juli 2014	1 juli 2025	2
De heer P. Zoetemeijer	1953	FNV	werknemers	1 juli 2014	1 juli 2024	2
De heer N.J.M. Serfaes	1956	CNV Vakmensen	werknemers	1 juli 2014	1 juli 2022	2
De heer J.J. Gommans	1959	VBZ	werkgevers	1 juli 2014	1 juli 2022	2
Mevrouw K. Goutier	1982	VBZ	werkgevers	16 juli 2020	16 juli 2024	1
Vacature						

De leden van het Verantwoordingsorgaan treden eens in de vier jaar af en zijn direct herbenoembaar. Een lid van het Verantwoordingsorgaan kan maximaal 2 keer worden herbenoemd.

De heer Zoetemeijer is in 2020 gepensioneerd, maar blijft tijdelijk tot een nader te bepalen tijdstip namens de actieve deelnemers in het Verantwoordingsorgaan zitting houden. Vacatures voor actieve deelnemers in het Verantwoordingsorgaan zijn moeilijk in te vullen. Deze tijdelijke oplossing is in overeenstemming met het reglement en is in het belang van continuïteit en kennisborging. Er staat op dit moment ook nog een vacature open voor een vertegenwoordiger namens de actieve deelnemers.

Vergoedingsregeling

De leden van het Verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding gebaseerd op de SER-norm. Omdat de voorzitter van het Verantwoordingsorgaan beduidend meer tijd kwijt is aan het uitoefenen van de functie, is de vacatievergoeding van de voorzitter verhoogd met 25%.

De vergoeding voor een aspirant lid van het Verantwoordingsorgaan bedraagt 2/3^e deel van de vergoeding van een lid. Een aspirant lid draagt namelijk nog geen verantwoordelijkheden, maar is wel ongeveer evenveel tijd kwijt.

Het vacatiegeld voor aanwezigheid op een standaard vergadering en voor studiedagen bedraagt € 410 per dag en voor verblijfkosten wordt € 12 en voor reiskosten € 0,29 per kilometer vergoed. Voor korte overleggen (korter dan een uur) geldt een lagere vergoeding van € 137,-.

8.3.4 Sleutelfuncties

Op basis van de richtlijn IORP II zijn drie sleutelfuncties in de organisatie in het leven geroepen: de actuariële sleutelfunctie, de sleutelfunctie risicobeheer en als derde de sleutelfunctie interne audit. De actuariële functie is uitbesteed aan de certificerend actuaaris. Dit betreft zowel het houderschap als de vervulling van de sleutelfunctie.

De opdracht van de actuariële sleutelfunctiehouder is deze sleutelfunctie van het pensioenfonds uit te voeren conform de wettelijke eisen. De actuariële functie heeft een beoordelende en controlerende taak met betrekking tot de actuariële activiteiten van het pensioenfonds. De functie maakt deel uit van het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds. De actuariële sleutelfunctiehouder rapporteert zijn aanbevelingen aan het Bestuur van het pensioenfonds.

De risicomangementfunctie bestaat uit de (externe) sleutelfunctiehouder risicomangement en een door het pensioenfonds aangewezen externe organisatie of persoon die de functie vervult (de "vervuller"). De opdracht van de risicomangementfunctie is deze sleutelfunctie uit te voeren conform de wettelijke eisen. De risicomangementfunctie draagt onder andere zorg voor een risicomangementsysteem dat bestaat uit strategieën, methodes, processen en rapportageprocedures die nodig zijn om op individueel en geaggregeerd niveau de risico's waaraan het pensioenfonds blootstaat of blootgesteld zou kunnen worden, alsook de onderlinge afhankelijkheden en relaties daartussen voortdurend te onderkennen, te meten, te bewaken, te beheren en te rapporteren. De risicomangementfunctie zorgt er tevens voor dat het risicomangementsysteem doeltreffend is en goed geïntegreerd is in de besluitvormingsprocessen van het pensioenfonds en dat het risicomangementsysteem wordt uitgedragen door het Bestuur. De sleutelfunctiehouder risicomangement

rapporteert aan het Bestuur en de Raad van Toezicht.

De interne auditfunctie bestaat uit de (externe) sleutelfunctiehouder interne audit en een door het pensioenfonds aangewezen externe organisatie of persoon die de functie vervult (de "vervuller"). De opdracht van de interne auditfunctie is deze sleutelfunctie van het pensioenfonds te vervullen conform de wettelijke eisen. De interne auditfunctie evalueert onder meer of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering, inclusief de uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn. De interne auditfunctie vormt het sluitstuk van alle waarborgen binnen het pensioenfonds wat betreft de beheerste en integere bedrijfsvoering. De sleutelfunctiehouder interne audit rapporteert aan het Bestuur en de Raad van Toezicht.

8.3.5 Uitbestede werkzaamheden

Pensioenbeheer

De administratie van het pensioenfonds en de betaling van de pensioenen conform de pensioenregelingen heeft het Bestuur uitbesteed aan TKP. Nadere afspraken over de kwaliteit van de dienstverlening zijn vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA) voor pensioenbeheer.

TKP rapporteert ieder kwartaal over de dienstverlening middels een kwartaalrapportage. Deze rapportages worden besproken met het Bestuur en vormen een belangrijk document in het kader van het risicomanagement van het pensioenfonds.

Coördinator Vermogensbeheer en Vermogensbeheer

Het Bestuur heeft NN Investment Partners (NN IP) als Coördinator Vermogensbeheer aangesteld. NN IP is operationeel verantwoordelijk voor de invulling en het beheer van de beleggingsportefeuille, inclusief de selectie van gespecialiseerde vermogensbeheerders voor onderdelen van de portefeuille.

De selectie en monitoring van de beheerders wordt uitgevoerd door Altis, een gespecialiseerde dochteronderneming van NN IP. Naast beleggingsinhoudelijke afwegingen wordt hierbij ook rekening gehouden met het duurzaamheidskarakter van de beheerder, juridische aspecten en kosten. Het Bestuur ontvangt hierover elk kwartaal een rapportage per beheerder met de actuele opinie van Altis over de beheerder en de in het kwartaal gerealiseerde resultaten.

De Coördinator Vermogensbeheer ziet toe op deze vermogensbeheerders en adviseert het Bestuur over aanstelling en ontslag van deze partijen. De Coördinator Vermogensbeheer rapporteert maandelijks over de performance en de positie van de portefeuille ten opzichte van de afgesproken benchmark en op kwartaalbasis in meer detail over de samenstelling, rendementen en risico's van de beleggingsportefeuille.

In 2021 is aangekondigd dat NN IP overgenomen gaat worden door Goldman Sachs. Deze overname heeft vooralsnog een beperkte impact op de dienstverlening van NN IP, maar het Bestuur blijft hier kritisch naar kijken.

Onafhankelijke Risicomanager

Er is een onafhankelijke Risicomanager, Ortec Finance, die verantwoordelijk is voor het monitoren van en adviseren over financiële en niet-financiële risico's. De onafhankelijke Risicomanager opereert onafhankelijk van de Coördinator Vermogensbeheer. Op maand- en kwartaalbasis stelt zij rapportages op ten behoeve van het Bestuur. Tevens adviseert zij het Bestuur over het te voeren strategische beleid en de impact van nieuwe wet- en regelgeving.

Bewaarnemer

Verder is er een Bewaarnemer (custodian), Bank of New York Mellon, die een onafhankelijke performancemeting uitvoert en de resultaten consolideert. De bewaarnemer verzorgt de beleggingsadministratie en rapporteert over de posities ten opzichte van de neutrale posities die zijn opgenomen in het beleggingsplan. De bewaarnemer administreert ook de beleggingen die niet bij de bewaarnemer onder bewaring zijn.

Controle, ondersteuning en advies

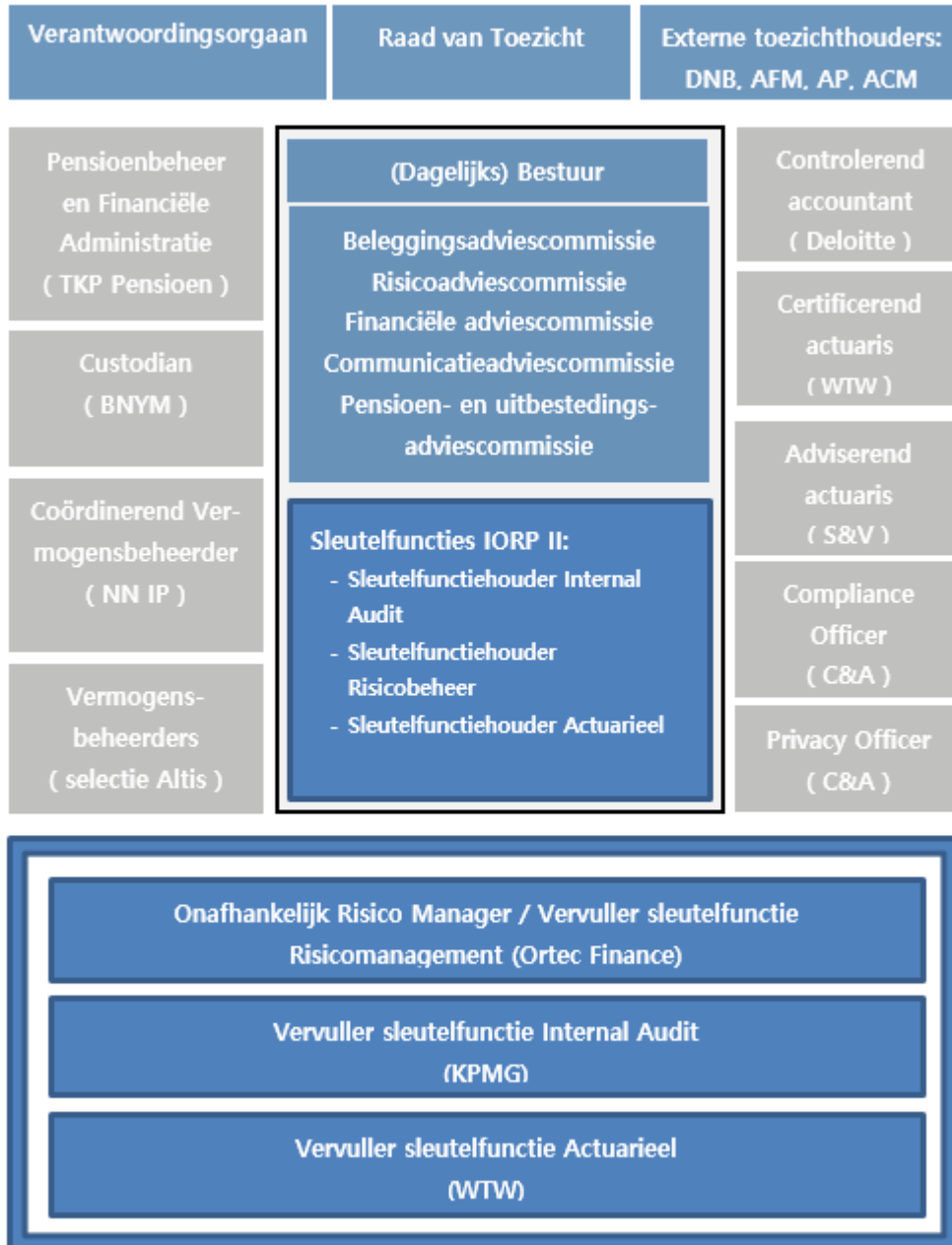
Het pensioenfonds heeft zich in 2021 bij zijn werkzaamheden laten controleren, ondersteunen en adviseren door de volgende partijen:

Accountant: De heer E.M. van der Hall RA, Deloitte Accountants B.V.
Adviserend actuaire: Mevrouw L. Thissen, Sprekels & Verschuren

Certificerend actuaire: De heer H. Zaghdoudi, Towers Watson Netherlands B.V.
Compliance- en Privacy Officer: Mevrouw E. Hoving, Compliance & Advisory, per 1 januari 2022 opgevolgd door mevrouw N. Westen, Compliance-i-Consultancy B.V.

8.3.6 Organogram

De organisatie van het pensioenfonds ziet er als volgt uit:

8.4 Klachten en geschillen

De wijze waarop het pensioenfonds omgaat met klachten en geschillen is vastgelegd in een klachten- en geschillenregeling. Deze regeling is opgenomen in de pensioenregeling en is beschikbaar op de website van het pensioenfonds en dus voor alle belanghebbenden toegankelijk.

Het pensioenfonds heeft voor geschillen een adviescommissie ingericht. Belanghebbenden kunnen zich tot deze commissie wenden als zij het niet eens zijn met een besluit van het pensioenfonds jegens hen over de toepassing van het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement. Voor de procedure gelden nadere voorwaarden die zijn vastgelegd in de klachten- en geschillenregeling. In 2021 zijn acht klachten ingediend door deelnemers. Deze klachten gingen over het toekennen van pensioen en AOW-compensatie, het niet kunnen storten van levenslooptegoed in pensioen, het opvragen van een bewijs van in leven zijn, verhoogde bankkosten bij betaling op een buitenlandse rekening en het stopzetten van een wezenpensioen. De afhandeling heeft volgens de klachten- en geschillenregeling en naar

tevredenheid plaatsgevonden. In samenspraak met Bakkers Pensioenfonds wordt de klachten- en geschillenregeling in 2022 herzien en geharmoniseerd.

8.5 Goed Pensioenfondsbestuur

Goed pensioenfondsbestuur houdt onder meer in het integer en transparant handelen door het Bestuur, waarbij een belangrijke plaats wordt ingeruimd voor het afleggen van verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid. De principes van goed pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet. Het Bestuur heeft in zijn besluitvorming evenwichtige belangenafweging centraal staan. In het geval er pensioenonderwerpen ter besluitvorming voorliggen worden de relevante aspecten t.b.v. evenwichtige belangenafweging hierin betrokken. Het Bestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor het goed besturen van het pensioenfonds en zal alles doen wat nodig is voor de handhaving van het vertrouwen in het pensioenfonds. Ontwikkelingen op dit terrein worden nauwlettend gevolgd.

Met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht is, met inachtneming van hun specifieke taken, in het verslagjaar constructief overleg gevoerd. Hierbij wordt de samenwerking als goed ervaren. De Raad van Toezicht stelt zich naar het Bestuur gevraagd en ongevraagd op als constructieve gesprekspartner en voorziet het Verantwoordingsorgaan en het Bestuur van goede adviezen voor de te treffen besluitvorming. Zowel het Verantwoordingsorgaan als de Raad van Toezicht hebben verslag uitgebracht over hun werkzaamheden. Deze zijn opgenomen in hoofdstuk 10 en 11.

Het Bestuur vindt permanente scholing noodzakelijk, voor het Bestuur als geheel en voor bestuursleden afzonderlijk. Het Bestuur heeft in 2021 een gezamenlijke studiedag met Bakkers Pensioenfonds gevolgd op het gebied van duurzaam beleggen. Daarnaast heeft het Bestuur een themadag gevolgd op het gebied van IT-beveiliging en cybersecurity en werkingssfeer en verplichtstellingen en een themadag over Risicobeheer. Verder hebben de bestuursleden opleidingen gevolgd, literatuur bijgehouden, seminars en lezingen op pensioengebied bijgewoond en ervaringen met andere bestuursleden uitgewisseld. Het Bestuur heeft op 31 augustus een teambuildingsdag gehad en op 1 september een collectieve zelfevaluatiedag.

8.5.1 Code Pensioenfonds

De in 2018 herziene Code Pensioenfonds is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De normen in de Code zijn weliswaar leidend, maar de Code laat ruimte voor eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur. Pensioenfonds mogen de Code daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'- beginsel. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is en hierover verantwoording wordt afgelegd in het jaarverslag. Het Bestuur heeft de naleving van de Code geïnventariseerd. Hierbij is gebleken dat het pensioenfonds de Code geheel naleeft.

8.5.2 Compliance

Sinds 2015 is mevrouw mr. E. Hoving van Compliance & Advisory B.V. Compliance Officer van het pensioenfonds. De Compliance functie is gericht op de naleving van relevante wet- en regelgeving en de interne regels van het pensioenfonds waarbij de focus ligt op cultuur, gedrag en integriteit. Mevrouw Hoving is tevens aangesteld als de Privacy Officer van het pensioenfonds. Jaarlijks stelt de Compliance Officer een Compliance Programma op, waarbij in 2021 werkzaamheden zijn verricht in het kader van de volgende onderwerpen:

- Governance
- Monitoring Gedragscode
- Incidenten- en klokkenluidersregeling, Issueregister
- Systematische integriteitsrisicoanalyse
- Compliance Risicomanagement
- Privacy (AVG)
- Signalering Wet- en regelgeving & Thema's DNB

In 2021 is over deze onderwerpen regelmatig overleg geweest tussen de Compliance Officer en het Dagelijks Bestuur, het Bestuur en de Raad van Toezicht. Hierna wordt kort een aantal onderwerpen nader toegelicht welke in deze overleggen zijn besproken. Per 1 januari 2022 is de functie van mevrouw E. Hoving (Compliance&Advisory) overgenomen door mevrouw N. Westen van Compliance-i-Consultancy B.V.

Gedragscode

Het pensioenfonds heeft een gedragscode waarin regels en richtlijnen voor bestuurders en andere betrokkenen zijn opgenomen. Deze regels en richtlijnen zijn ter voorkoming van conflicten tussen belangen van het pensioenfonds en de privébelangen van betrokkenen en ter voorkoming van het gebruik maken van vertrouwelijke informatie van het pensioenfonds voor privédoeleinden. De gewijzigde gedragscode is op 31 januari 2020 vastgesteld. De Compliance

Officer controleert of de bestuursleden en andere betrokkenen de gedragscode naleven. De Compliance Officer heeft in 2021 geen overtreding van de gedragscode geconstateerd.

AVG

Het pensioenfonds is in 2021 steeds compliant geweest aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG heeft als doel de privacyrechten van personen te verbeteren en brengt meer en andere verantwoordelijkheden met zich mee voor pensioenfondsen. De Pensioenfederatie heeft in 2019 de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen (Gedragslijn) aangenomen en deze Gedragslijn is vanaf 1 januari 2020 in werking getreden. De Gedragslijn is een nadere uitwerking van de AVG, specifiek gericht op de pensioenuitvoering. Er zijn dit jaar diverse activiteiten opgepakt, waaronder de aanpassing van het verwerkingsregister en het opstellen van een bewaartermijnen beleid.

De pensioenuitvoerder heeft door middel van een Privacy Audit door een onafhankelijke partij haar privacy-raamwerk, de manier waarop de pensioenuitvoerder de AVG heeft geïmplementeerd, laten onderzoeken. In 2020 heeft de pensioenuitvoerder de werking van de door haar getroffen maatregelen binnen dit raamwerk getoetst om aan te tonen dat zij in control is ten aanzien van de risico's met betrekking tot de AVG (en daarmee ook de Gedragslijn). De uitkomsten van de audit in 2021 hebben aangetoond dat de interne beheersmaatregelen die verband houden met privacy-raamwerk in alle van materieel belang zijnde aspecten op afdoende wijze zijn opgezet, bestaan en effectief werkten gedurende 2020.

Systematische integriteitsrisicoanalyse

Eind 2021 is de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA) geactualiseerd door de Compliance Officer en besproken door het Bestuur. De doorgevoerde wijziging in de SIRA is de toevoeging van het bewijs van de beheersmaatregelen en de eigenaren van de risico's. Er zijn ook wijzigingen aangebracht in de scores van de risico's. Er zijn bevindingen geconstateerd die actie behoeven. Zo moet worden gekeken naar hoe de uitbestede partijen verzekerd zijn tegen cybercrime en hoe de aansprakelijkheid is geregeld.

Compliance Risicomanagement

De bevindingen uit 2020 zijn verwerkt in het nieuwe contract met TKP. De door extern juridisch adviseurs voorgestelde uitbestedingen in het contract zijn beoordeeld en daar zijn wijzigingen uit naar voren gekomen. Het nieuwe contract met TKP is in 2021 geformaliseerd en afgerond. Het contractenregister is geactualiseerd.

Signalering wet- en regelgeving

Per kwartaal wordt een overzicht van wet- en regelgeving opgesteld, dat een bredere scope heeft dan alleen pensioenonderwerpen. Zo worden bijvoorbeeld ook de ontwikkelingen m.b.t. regelgeving op het gebied van vermogensbeheer, Wwft en privacy gesignaleerd. Voorts wordt ook de mate van impact op de activiteiten van het pensioenfonds aangegeven.

8.5.3 Klokkenuidersregeling en incidentenregeling

Het Bestuur vindt het belangrijk dat belanghebbenden die financieel (mede)afhankelijk zijn van het pensioenfonds, zonder gevaar voor hun positie kunnen rapporteren over onregelmatigheden binnen het pensioenfonds. Denk daarbij aan leden van het Bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht en andere functionarissen. Met onregelmatigheden worden hier onregelmatigheden van algemene, operationele of financiële aard bedoeld. Het Bestuur heeft hiervoor een incidenten- en klokkenluidersregeling opgesteld. Deze regeling is te vinden op de website. Een onregelmatigheid wordt gerapporteerd aan de Compliance Officer van het pensioenfonds. Het Bestuur bevordert dat de dienstverleners eveneens een klokkenluidersregeling hebben. Het incidentenregister 2021 toont twaalf operationele incidenten van zodanig beperkte omvang, dat geen melding als datalek of andere melding aan toezichthouders nodig was. De incidenten zijn met de betrokken uitvoerder besproken en zijn afgehandeld. Naar aanleiding van de incidenten zijn zo nodig structurele maatregelen getroffen om dergelijke incidenten in de toekomst te voorkomen.

8.5.4 Integriteitsbeleid

Het Bestuur heeft een integriteitsbeleid opgesteld. De doelstelling van het integriteitsbeleid is het stimuleren dat aan het pensioenfonds verbonden personen op alle niveaus handelen in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen in het algemeen, met de specifieke waarden en normen die gelden voor het pensioenfonds in het bijzonder en uiteraard met de (toezicht)wet- en regelgeving. Standaarden zoals de gedragscode van het pensioenfonds maken deel uit van die regels.

8.6 Informatie inzake toezicht

De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Financiële Markten (AFM), De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en De Autoriteit Consument en Markt houden toezicht op pensioenfondsen. DNB beoordeelt de aspecten met betrekking tot de algehele bedrijfsvoering. De AFM ziet toe op gedrag en communicatie. De Autoriteit Persoonsgegevens houdt toezicht op de verwerking van Persoonsgegevens en De Autoriteit Consument en Markt houdt toezicht op de mededinging, de telecommunicatie en het consumentenrecht.

DNB

In 2021 heeft het pensioenfonds tijdig alle maand-, kwartaal- en jaarstaten ingediend bij DNB. In 2021 heeft het pensioenfonds een vragenlijst van DNB ingevuld over de transitie naar een nieuwe pensioenregeling. In april vond een kennismakingsgesprek met de nieuwe toezichthouder plaats tussen DNB en een bestuursdelegatie. Er vinden periodieke overleggen plaats tussen de verantwoordelijke toezichthouder van DNB en een bestuursdelegatie, waarbij alle relevante thema's worden besproken.

AFM

In 2021 zijn de UPO's tijdig verzonden. Tevens heeft het pensioenfonds meegewerkt aan een algemeen onderzoek naar tweedepijlerpensioenen.

Autoriteit Persoonsgegevens

Er hebben in 2021 geen datalekken plaatsgevonden.

Geen boetes en dwangsommen

De toezichthouder heeft het pensioenfonds in 2021 geen dwangsommen en boetes opgelegd of aanwijzingen verstrekt. Verder heeft de toezichthouder in 2021 geen bewindvoerder bij het pensioenfonds aangesteld.

8.7 Geschiktheid Bestuur en permanente educatie

Het geschiktheidsplan is in lijn met governance en de aanbevelingen van de Pensioenfederatie over bestuurlijke geschiktheid (Handreiking Geschikt Pensioenfondsbestuur). Het geschiktheidsplan wordt periodiek geactualiseerd. Tijdens de evaluatiegesprekken met individuele bestuurders heeft het Dagelijks Bestuur de opleidingsbehoeften en ambities van de bestuurders in kaart gebracht.

8.8 Statutenwijziging

De statuten van het pensioenfonds zijn in 2021 niet gewijzigd.

9 Pensioenregeling

Pensioenregeling

De inhoud van de pensioenregeling is het resultaat van het overleg tussen cao-partijen.

Het pensioenfonds voert een middelloonregeling uit. Deze regeling is voor alle deelnemers gelijk en bestaat uit een:

- Levenslang ouderdomspensioen, waarbij deelnemers met 68 jaar met pensioen gaan. Deelnemers kunnen wel eerder, later of gedeeltelijk met pensioen gaan;
- Partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen;
- Wezenpensioen van 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.

Met ingang van 1 januari 2018 is de pensioeningangsdatum verhoogd naar 68 jaar. Nog steeds blijft de mogelijkheid bestaan om eerder met pensioen te gaan.

Op de website www.pensioenzoetwaren.nl wordt de regeling in begrijpelijke taal uitgelegd. Op deze website zijn ook informatieve brochures te downloaden.

De belangrijkste kenmerken van deze pensioenregeling zijn opgenomen in bijlage 1.

Extra ouderdomspensioen voor oud-Koekdeelnemers

Deelnemers geboren na 31 december 1949 maar vóór 1 januari 1972 die onafgebroken deelnemer aan de prepensioenregeling zijn geweest verkrijgen recht op extra ouderdomspensioen in de periode tussen 1 januari 2006 en de eerste dag van de maand waarin de deelnemer de 61-jarige leeftijd bereikt, maar uiterlijk 1 januari 2021. Het recht op extra ouderdomspensioen ontstaat op de pensioeningangsdatum. De toekenning en financiering van de extra aanspraken heeft volledig plaatsgevonden op 31 december 2019.

Extra ouderdomspensioen voor oud-Snoepdeelnemers

Deelnemers geboren na 31 december 1949 maar vóór 1 januari 1971 die onafgebroken deelnemer aan de prepensioenregeling zijn geweest verkrijgen recht op extra ouderdomspensioen in de periode tussen 1 januari 2006 en de eerste dag van de maand waarin de deelnemer de 61-jarige leeftijd bereikt, maar uiterlijk 1 januari 2021. Ook deze aanspraken zijn volledig gefinancierd op 31 december 2019.

10 Raad van Toezicht

10.1 Verslag van de Raad van Toezicht

Inleiding

De Raad van Toezicht (de Raad) ziet terug op een jaar waarin het Fonds veel belangrijke stappen heeft gezet in de voorbereiding naar de implementatie van het nieuwe pensioencontract en het samengaan met Bpf Bakkers. Tevens was de financiële opzet van het Fonds een belangrijk onderwerp van bespreking met de Sociale Partners en alle fondsorganen; uiteindelijk heeft het Fonds gekozen voor een verhoogde premie in 2021 (van 27,6% naar 30%) en een verlaagd opbouwpercentage in 2021 (van 1,875% naar 1,7%). Verder heeft het Fonds veel aandacht besteed aan een solide en verantwoord beleggingsbeleid en heeft het nieuwe communicatiemiddelen ingezet om de deelnemer en gepensioneerden van het Fonds steeds beter te informeren en dienen. Ondanks de Covid-maatregelen die de mogelijkheden voor fysieke bijeenkomsten beperkten, zijn al deze dossiers voortvarend opgepakt door het Bestuur en alle betrokkenen bij het Fonds. Over deze en andere onderwerpen is regelmatig overleg geweest met het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan (VO).

Samenstelling

Gedurende het jaar bestond de Raad uit Leo Rolf, Kees Koedijk en Marie-Laurence van der Steen-Jacquet (voorzitter).

Alle leden van de Raad zijn lid van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (VITP). Zij hanteren bij hun werk de VITP-code (zie hierna).

De zittingstermijnen en nevenfuncties van de leden zijn in het bestuursverslag opgenomen.

Taken

In overeenstemming met artikel 3 van het Reglement Raad van Toezicht, heeft de Raad tot taak:

1. toezicht te houden op het beleid van het Bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds;
2. toe te zien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het Bestuur;
3. het Bestuur met raad terzijde te staan;
4. zich op te stellen als gesprekspartner van het Bestuur;
5. goedkeuring te hechten, dan wel te onthouden, terzake de voorgenomen besluiten van het Bestuur tot vaststelling van:
 - a. het jaarverslag en de jaarrekening;
 - b. de profielschets voor pensioenfondsbestuurders;
 - c. het beleid over beloningen, met uitzondering van de beloning van de Raad;
 - d. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
 - e. liquidatie, fusie of splitsing van het Fonds;
 - f. het omzetten van het Fonds in een andere rechtsvorm.

Bij zijn toezichthoudende taak hanteert de Raad als normenkader de wet- en regelgeving, de Code Pensioenfondsen, de statuten, reglementen en gedragscode van de stichting Bpf Zoetwaren.

Speerpunten 2021

Voor 2021 had de Raad vier toezichtthema's:

1. Implicaties pensioenakkoord voor het Fonds

Met betrekking tot het nieuwe pensioenstelsel is de Raad positief over de wijze waarop het Bestuur Sociale Partners en het Verantwoordingsorgaan hierbij betreft, onder meer door het houden van diverse informatiesessies en overleggen. Daarbij is aan de hand van belangrijke uitgangspunten die relevant zijn voor de achterban besproken welk contract, het solidaire of flexibele contract, de voorkeur heeft van Sociale Partners. Onderdeel van deze besprekingen vormde ook het beleggingsbeleid, dit in relatie tot het nieuwe stelsel. Sociale Partners hebben aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar het solidaire contract. Deze variant zal in 2022 verder uitgewerkt worden.

Gelet op de wens van samengaan met het Pensioenfonds Bakkers is besloten om een gezamenlijke stuurgroep in te richten die de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel met ondersteuning van externe adviseurs zal voorbereiden. In deze stuurgroep wordt besproken op welke wijze de invoering van het pensioenakkoord kan plaatsvinden en welke stappen daarbij ondernomen moeten worden. Ook Sociale Partners van het Pensioenfonds Bakkers hebben inmiddels gekozen voor het Solidaire contract als voorkeursvariant.

2. Samengaan met Bpf Bakkers

Een belangrijk punt is hierbij naar de mening van de Raad hoe het Fonds vorm gaat geven aan de beoogde consolidatie met Bpf Bakkers en mogelijk aan een verdergaande consolidatie in de sector Voeding. Welke cruciale keuzes maakt het Fonds hierbij en hoe creëert het hiervoor draagvlak. Welk tijdspad wordt daarbij gehanteerd en hoe verhoudt dit zich tot het tijdspad van het pensioenakkoord? Is het tijdspad bijvoorbeeld realistisch, haalbaar en evenwichtig?

In verschillende overleggen heeft de Raad aandacht gevraagd voor evenwichtigheid en zorgvuldigheid bij het vormgeven van de samenwerking met Bpf Bakkers. Evenwichtigheid en draagvlak gaan hierbij vóór ambitie. Daarom moedigt de Raad het Bestuur aan om aandacht te blijven schenken aan de zorgvuldigheid van de door te lopen processen en zal hij ook in 2022 met het Bestuur in gesprek blijven inzake de doorlopende betrokkenheid van de stakeholders en de te nemen stappen in dit traject.

3. Vaststelling premie 2022 en verder

De betaalbaarheid van de pensioenregeling van het Pensioenfonds Zoetwaren stond in 2021 onder druk. Om de balans tussen premie en pensioenambitie te bewaren heeft het Bestuur in overleg met de Sociale Partners en na een positief advies van het VO besloten om de premie naar 30% te verhogen en de opbouw naar 1,70% te verlagen. De Raad heeft vastgesteld dat het Bestuur alle betrokkenen op adequate wijze heeft meegenomen in dit traject en dat het besluit recht doet aan een evenwichtige belangenafweging.

4. Implementatie en verdere vormgeving van het ESG-beleid

In 2021 heeft de Raad regelmatig overlegd met het Bestuur over de vormgeving van het ESG-beleid. De Raad is tevreden over de doortastendheid die het Bestuur in het jaar 2021 bij dit onderwerp heeft gehanteerd. Belangrijke stappen waren bijvoorbeeld de keuze voor ESG- benchmarks (met een expliciete CO2 opgave) voor een deel van de aandelenportefeuille, de uitsluiting van een aantal beleggingen in verband met Biodiversiteit, de aansluiting bij een klimaat-engagement platform en het aanwijzen van een ESG-specialist in het Bestuur. De Raad is positief over deze stappen en moedigt het Bestuur aan om een totaaloverzicht van haar ESG-inspanningen te produceren om zodoende een integraal ESG-beleid te hebben dat onderling op elkaar is afgestemd. Daarbij hoort verdere invulling gegeven te worden aan de keuzes voor wat betreft de SFDR-richtlijn, de verdere vormgeving van het engagementbeleid en het impactbeleggen. Ook is het daarbij belangrijk te bekijken hoe de afstemming en communicatie met de stakeholders op dit dossier verder verloopt.

De Raad agendeert de toezichtthema's in elke kwartaalvergadering, om samen met het Bestuur de stand van zaken te bespreken.

Deskundigheid/geschiktheid/functioneren van de Raad

De leden van de Raad dragen zelf zorg voor het verwerven en onderhouden van hun deskundigheid. Hiervoor hebben de leden in 2021 individueel verschillende relevante themadagen en Webinars bijgewoond.

In het verslagjaar was het de bedoeling conform de Code Pensioenfondsen om de zelfevaluatie door een externe partij te laten begeleiden. Gegeven de onmogelijkheid om eind 2021 fysiek bij elkaar te komen als gevolg van de sanitaire maatregelen gerelateerd aan de Covid-19 pandemie, heeft de zelfevaluatie begin 2022 plaatsgevonden onder begeleiding van Human Insight.

Het verslag van deze zelfevaluatie is aangeboden aan het Bestuur en aan het VO.

Extern toezicht – intern toezicht

In 2021 is er geen contact geweest tussen de Raad en DNB.

Vergaderingen

De Raad komt ieder kwartaal bijeen met het Bestuur, om de algemene gang van zaken in het Fonds door te nemen. Deze vergaderingen zijn halfjaarlijks met het gehele Bestuur en halfjaarlijks met het Dagelijks Bestuur. Verder wordt halfjaarlijks gesproken met het Verantwoordingsorgaan en jaarlijks met de accountant, actuaris(sen), compliance officer, de sleutelfunctiehouders en -vervullers alsmede de belangrijkste overige dienstverleners zoals de actuariel adviseur en de fiduciair beheerder. Doel van deze gesprekken is om een zo goed en compleet mogelijk beeld van het Fonds te verkrijgen ten behoeve van een adequate vervulling van de toezichtstaak van de Raad.

De Raad woont de bestuursvergadering bij waarin het jaarverslag wordt vastgesteld en is zo mogelijk aanwezig bij de themadagen van het Bestuur. In het verslagjaar zijn leden van de Raad als toehoorder aanwezig geweest bij commissievergaderingen van het Bestuur. Zo ontstond een beeld van de dynamiek bij de commissievergaderingen. Daarnaast zijn er kennismakingsgesprekken geweest met kandidaat-bestuurders, in het kader van benoemingstrajecten. Deze gesprekken vinden plaats voordat de kandidaat ter toetsing aan de externe toezichthouder wordt voorgedragen.

Tevens is er periodiek overleg geweest tussen het Dagelijks Bestuur en de voorzitter van de Raad en tussen het Dagelijks Bestuur, de voorzitter van het VO en de voorzitter van de Raad (voorzitters- overleggen) om de vergaderingen voor te bereiden en tijdig met elkaar te schakelen indien nodig. Via e-mail en telefonisch is er ook regelmatig contact met de Bestuursondersteuner(s) van de uitvoeringsorganisatie. Daarnaast komt de Raad tussen de kwartaal-besprekingen afzonderlijk bijeen, om beelden uit te wisselen en aandachtspunten te formuleren. Deze informele besprekingen dragen bij aan de effectiviteit tijdens de kwartaalvergaderingen met het (Dagelijks) Bestuur en de halfjaarlijkse vergadering met het VO en zijn cruciaal in tijden van grote verandertrajecten zoals de implementatie van het nieuwe pensioencontract en het samengaan met Bpf Bakkers.

Hieronder worden de activiteiten en bevindingen per beleidsterrein beschreven, gevolgd door een samenvatting aan de hand van de thema's van de Code Pensioenfondsen.

Bevindingen

Financiële opzet

De betaalbaarheid van de pensioenregeling van het Pensioenfonds Zoetwaren blijft een belangrijk punt van aandacht. De totale premie ten behoeve van de pensioenregeling bedroeg in 2021 30%. Ten aanzien van de premiedekkingsgraad is indertijd een ondergrens geformuleerd van 80%. Het Bestuur hanteerde in 2021 echter ten aanzien van de premiedekkingsgraad het volgende beleid. Het Fonds accepteert in een situatie van lage rente een lagere premiedekkingsgraad omdat het Bestuur -in lijn met het verzoek van de sociale partners- een constante premie wenst te vragen. Daarnaast wenst het Bestuur aantrekkelijk te blijven voor de vrijwillig aangesloten werkgevers. Een lage premiedekkingsgraad voor een langere periode wordt echter niet wenselijk geacht. De Raad zal ook in 2022 de discussie en besluitvorming omtrent premie en premiedekkingsgraad van nabij blijven volgen.

Beleggingsbeleid

De ingelegde pensioenpremies van het Fonds worden belegd met als doel voldoende rendement te halen voor het nakomen van de nominale verplichtingen en het realiseren van de ambitie. Daarbij houdt het Bestuur rekening met verantwoorde risico's, kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beheer. Het pensioenfonds heeft een matchingportefeuille en een returnportefeuille. De matchingportefeuille richt zich op de afdekking van het renterisico en het zeker stellen van het nominale pensioen. De norm van de rente-afdekking beweegt mee met variaties van de rente volgens een vastgestelde staffel. Eind 2021 bedroeg de renteafdekking 40%. De returnportefeuille richt zich op het realiseren van voldoende rendement om de ambitie waar te kunnen maken. Net zoals in 2019 en 2020 waren de financiële markten in 2021 volop in beweging. In tegenstelling tot de jaren ervoor was 2021 echter een heel positief jaar voor alle beleggingscategorieën. De hoogrentende obligaties rendeerden 5.3%, aandelen deden een heel sterke 28.7% en vastgoed realiseerde een rendement van 15.8%. Vooral het Amerikaanse vastgoed droeg hieraan bij dit jaar. Het rendement voor de totale returnportefeuille kwam uit op 16.7%. De buitengewone rendementen hadden natuurlijk vanzelfsprekend effect op de dekkingsgraad van het Fonds. In 2021 steeg de dekkingsgraad van 103.2% naar 116.3% en steeg de beleidsdekkingsgraad van 97.8% naar 110.6%.

Zoals afgelopen jaar gerapporteerd vielen in 2020 de rendementen van de multi-factor strategieën voor aandelen (ontwikkelde markten) tegen. Terecht is daarom door het Bestuur veel aandacht besteed in 2021 aan de samenstelling van deze aandelenportefeuille. Daarbij is besloten om het gewicht van de multifactor beleggingen te beperken tot 50% en om het resterende deel van de ontwikkelde markten met ESG passief te beheren. Begin 2022 is dit passieve beheer ingevuld op basis van een klimaatbenchmark voor wereldwijde aandelen.

Het beleggingsbeleid was afgelopen jaar zoals vaak niet eenvoudig maar gelukkig ook heel succesvol. Een prachtig resultaat van 16.7% op de returnportefeuille spreekt in dit verband voor zich. De Raad is van mening dat er in 2021 een adequaat en kundig beleggingsbeleid is gevoerd. Er is tijdig gehandeld en er zijn goede stappen gemaakt bij de ESG-implementatie. De Raad is van mening dat de portefeuille van beleggingen goed gepositioneerd is voor 2022. Tegelijkertijd is de Raad zich bewust van de uitdagingen voor de portefeuille van oplopende rente en inflatie en van de directe en indirecte gevolgen van de oorlog in Ukraine.

Pensioenadministratie

De Raad heeft met het Bestuur gesproken over het voornemen van TKP om gebruik te maken van clouddiensten. Met andere pensioenfondsen is daarbij op onderdelen een audit uitgevoerd. De Raad zal deze ontwikkeling blijven volgen en de uitkomsten van audits bespreken met het Bestuur. De Raad heeft verder gesproken over het klantverbeteringsprogramma TKP Connect. Dit programma heeft vertraging opgelopen. Dit programma is van groot belang voor de toekomstige klantbediening, mede gelet op invoering van het nieuwe pensioenstelsel.

In het verslagjaar zijn er de nodige wisselingen geweest in de ondersteuning bij TKP. Het Bestuur heeft TKP hierop aangesproken. TKP heeft recent aangegeven de bestuursondersteuning van pensioenfondsen in de toekomst te beëindigen. Dit is extra aanleiding voor het Bestuur om te onderzoeken of een eigen bestuursbureau ingericht zou kunnen worden.

De Raad ondersteunt het initiatief van het Bestuur om een eigen bestuursbureau in te richten. Verder heeft de Raad het Bestuur gevraagd om de ontwikkelingen bij TKP goed te volgen gegeven de implementatie van het nieuwe pensioencontract. Dit aangezien het Pensioenfonds overweegt als een van de eerste klanten in 2024 de overgang naar het nieuwe Pensioenstelsel te realiseren.

Andere aandachtspunten die de Raad, in het kader het nieuwe pensioencontract, van belang vindt zijn een toekomstbestendig IT-systeem dat de administratie van de nieuwe regeling moet verzorgen en de verbetering/borging van de huidige datakwaliteit van de administratie. De Raad heeft in dit kader het Bestuur in overweging gegeven dit door een extern bureau te laten onderzoeken.

Communicatie

In het verslagjaar is er veel aandacht besteed aan de communicatie met deelnemers en werkgevers. Specifiek is daarbij als gevolg van de Covid-19-pandemie de mogelijkheid van persoonlijk digitaal overleg georganiseerd met deelnemers. Ook is een begin gemaakt met communicatie over het nieuwe pensioenstelsel naar alle deelnemers. Daarvoor is een aparte themapagina gemaakt.

In het verslagjaar is het communicatie crisisplan vernieuwd en is de digitale bereikbaarheid van deelnemers verder vergroot naar 60%. De vernieuwende manier van communiceren was mede aanleiding voor een nominatie voor een Pensioen Pro Award in de categorie "fonds met een belegd vermogen tot 5 miljard". De Raad is zeer content met de communicatie van het Fonds en de vernieuwende stappen op dit terrein.

Specifieke risico's

In 2021 heeft de Raad specifiek aandacht besteed aan de verandertrajecten betreffende de implementatie van het Nieuwe Pensioencontract en het samengaan met Bpf Bakkers. Belangrijke aspecten hierbij waren het creëren van draagvlak door het tijdig en effectief communiceren met de betrokken partijen en de achterban, en het beheersen van projectrisico's. De Raad heeft geconstateerd dat in 2021 een zorgvuldig proces is doorlopen om tot een gedragen en onderbouwde keuze voor de solidaire premieovereenkomst te komen.

De implementatie van het Nieuwe Pensioencontract vereist ook de ontwikkeling en implementatie van een nieuw administratiesysteem. De Raad heeft in 2021 regelmatig met het Bestuur gesproken over de mate waarin het beoogde systeem aantoonbaar effectief en wendbaar zal zijn en ontwikkeld zal worden tegen marktconforme kosten. De Raad vraagt blijvend aandacht voor dit onderwerp in 2022.

De streefdatum van transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is 1 januari 2024. Waarbij tegelijkertijd het samengaan gerealiseerd dient te worden. Dit brengt extra complexiteit en tijdsdruk met zich mee. De Raad heeft waardering voor de gedegen wijze waarop dit traject is ingezet maar vraagt aandacht voor de risicobeheersing van dit ambitieuze traject. Dit gelet op de korte doorlooptijd, de wens tot samengaan met Pensioenfonds Bakkers en de aanvullende eisen die worden gesteld aan het IT-systeem dat de administratie van de nieuwe regeling moet verzorgen. De Raad heeft in deze geadviseerd zorgvuldigheid boven ambitie te laten prevaleren.

Externe toezichthouders

In het verslagjaar hebben zich geen incidenten voorgedaan waaraan in dit verslag aandacht moet worden besteed.

Verantwoordingsorgaan

In het verslagjaar zijn de Raad en het Verantwoordingsorgaan tweemaal bijeengewees, om de stand van zaken op verschillende gebieden te bespreken. Belangrijke onderwerpen hierbij waren de premie 2021, de keuze voor de nieuwe contractvorm in het kader van de implementatie van het nieuwe pensioencontract en het samengaan met Bpf Bakkers.

De Raad waardeert de constructieve dialoog met het Verantwoordingsorgaan in deze dossiers.

Bestuur

In het verslagjaar is er een aantal wisselingen geweest binnen het Bestuur. Per 1 januari 2021 trad de heer Van den Brink af wegens pensionering. De heer Eski is op 10 januari 2022 als bestuurder op voordracht van CNV Vakmensen tot het pensioenfonds toegetreden. Mevrouw Troost is per 10 januari 2022 benoemd als voorzitter van het Bestuur namens de werknemers.

Voordat een kandidaat ter toetsing aan de externe toezichthouder wordt voorgedragen, vindt er een gesprek plaats met de Raad. Daarbij besteedt de Raad aandacht aan een evenwichtige samenstelling van het Bestuur in termen van kennis en competenties.

De Raad constateert dat de leden van het Bestuur, ondanks de beperkingen die de Covid-19 maatregelen met zich meebrengen, op een goede wijze als team functioneren.

VITP-code

De Raadsleden zijn lid van de VITP en richten zich naar de VITP-code. De code is in 2019 vernieuwd en bestaat uit vier principes:

1. De zorg voor het pensioen van de deelnemer is leidend voor het toezichthouden.
2. De toezichthouder is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid als toezichthouder en gedraagt zich daarnaar.
3. Toezichthouders dragen zorg voor hun geschiktheid en de effectiviteit van hun werkzaamheden.
4. De toezichthouders leggen verantwoording af over en zijn aanspreekbaar op het gehouden toezicht.

Code Pensioenfondsen

Volgens de Code Pensioenfondsen betreft het intern toezicht de code bij haar taak.

In de toelichting wordt aangegeven dat het intern toezicht rapporteert aan de hand van de acht thema's uit de Code, bij voorkeur in het jaarverslag, over de wijze waarop de Code binnen het Pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast.

Over de acht thema's voor goed pensioenfondsbestuur kan het volgende worden gezegd:

Thema 1. Vertrouwen waarmaken

Het Bestuur opereert integer en heeft het belang van de deelnemers voor ogen. Dat heeft de Raad in diverse gesprekken en documenten vastgesteld. Met name bij de vaststelling van de premie en opbouwpercentage en bij de keuze voor een nieuwe contractvorm komt de evenwichtige belangenafweging frequent en expliciet aan de orde. De Raad ziet er op toe dat het Bestuur de overwegingen zorgvuldig documenteert en communiceert met stakeholders. Het risicobeheer heeft in het jaarverslag nog meer aandacht gekregen door de aantoonbaarheid van de risicoprocesen te verbeteren.

Thema 2. Verantwoordelijkheid nemen

Het Bestuur is kritisch op de uitbestedingspartijen en zorgt voor adequate monitoring. Overeenkomsten worden niet vanzelfsprekend verlengd, maar eerst geëvalueerd en zo nodig vinden aanpassingen plaats.

Thema 3. Integer handelen

Het Bestuur heeft een actieve externe compliance officer aangesteld, die elk halfjaar toetst of het Bestuur, de Raad en anderen zich aan de gedragscode van het Fonds houden. Die code is strikt opgesteld en bij twijfel worden zaken onderling overlegd of met de compliance officer besproken. Verder worden alle nevenfuncties gemeld bij de compliance officer. Het Bestuur zorgt voor een cultuur waarin het vanzelfsprekend is dat dubieuze acties niet toelaatbaar zijn. De compliance officer attendeert het Bestuur op de nieuwe wetgeving.

Thema 4. Kwaliteit nastreven

Het Bestuur en de Raad wisselen regelmatig van gedachten over strategische thema's. De Raad constateert dat het Bestuur daadkrachtig opereert om invulling te geven aan de strategie. Wel ziet de Raad graag blijvend aandacht voor een realistische planning waarbij er voldoende ruimte is om eventuele vertragingen op te kunnen vangen om de kwaliteit van het proces blijvend te borgen.

Thema 5. Zorgvuldig benoemen

De fondsorganen zijn divers samengesteld. Dit geldt zeker voor het Bestuur en de Raad. Voor het VO is het lastig om jongeren en vrouwen te vinden. De Raad constateert en moedigt aan dat het VO zich blijft inspannen voor de werving van meer jongeren en vrouwen in het VO.

In alle organen wordt tijdig gewerkt aan opvolging bij vacatures. Zowel het Bestuur als de Raad zien er op toe dat de snelheid waarmee zetels moeten worden ingevuld geen afbreuk doet aan de kwaliteit van de kandidaten. Kandidaat-leden volgen eerst een inwerkprogramma voordat zij kennismaken met de Raad en – indien de Raad geen bezwaar heeft – worden voorgedragen aan DNB.

In het verslagjaar is er slechts één mutatie in het Bestuur geweest, die op een correcte en zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden.

Thema 6. Gepast belonen

Het beloningsbeleid voor Bestuur, Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht is in 2019 vastgesteld en is passend gelet op bedrijfstak en staat in redelijke verhouding tot de verantwoordelijkheden en het tijdsbeslag. Bij uitbesteding wordt ook het beloningsbeleid van de uitbestedingspartij getoetst. De Raad is van mening dat hiermee voldaan wordt aan de normen uit de Code.

Thema 7. Toezicht houden en inspraak waarborgen

De Raad is onafhankelijk en draagt zelf zorg voor voldoende actuele kennis. Jaarlijks vindt een (zelf)evaluatie plaats, waarvan de resultaten worden aangeboden aan Bestuur en VO. Dit heeft ook in 2021 plaatsgevonden. In de interactie tussen Raad en Bestuur komen zowel toezicht als advisering aan de orde. De Raad spreekt jaarlijks de belangrijkste externe functionarissen die werkzaamheden voor het Fonds verrichten. De Raad spreekt tweemaal per jaar met het VO, waarbij onderwerpen op de agenda's gezamenlijk worden bepaald.

Thema 8. Transparantie bevorderen

Het onderwerp transparantie wordt door het Fonds in lijn met de transparatienormen van de Code ingevuld. Daarnaast biedt het Bestuur de VO-leden de mogelijkheid om bestuursvergaderingen bij te wonen.

Goedkeuring besluiten

In 2021 heeft de Raad het besluit van het Bestuur tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening goedgekeurd.

Speerpunten 2022

Voor 2022 heeft de Raad de volgende vijf toezichtthema's gedefinieerd:

1. Nieuw pensioencontract

In 2022 wordt de nieuwe pensioenwetgeving door de beide Kamers vastgesteld. De Raad ziet toe hoe het Bestuur omgaat met de voorkeurskeuze en het mogelijk invaren van de pensioenrechten. Belangrijk bij de transitie zijn daarbij de ALM-uitgangspunten en de risicohouding van het Fonds. Ook volgt de Raad de evenwichtigheid en het netto profijt van de overgang voor diverse leeftijdsgroepen en kijkt naar compensatie en de financieringsbron daarvan. Dit alles uitgewerkt in een evenwichtig transitieplan met bijbehorende risicoanalyse. Verder zijn communicatie en de tijdige en correcte uitvoering van de regeling van belang. Daarbij dient het tijdspad realistisch en haalbaar te zijn.

2. Samengaan met Bpf Bakkers

Naast de voorbereiding voor de implementatie van het Pensioenakkoord werkt het Fonds aan het samengaan met het Pensioenfonds Bakkers. Hoe gaat het Fonds de afhankelijkheden tussen deze twee trajecten beheersen? Daarnaast besteedt de Raad aandacht aan het nodige draagvlak bij de Sociale Partners en de achterban. Een ander aandachtspunt voor de Raad is de nieuwe governance en de invulling ervan. Tot slot, welke alternatieve scenario's kent het Fonds als het samengaan onverhoopt vertraagd wordt?

3. Beleggingen

Hoe geeft het Bestuur verder vorm aan het ESG-beleid? Hoe wordt verder invulling gegeven aan het Commitment voor de financiële sector en de SFDR-richtlijn. Ook de vormgeving van het engagement-beleid heeft de aandacht van de Raad. Hoe is de afstemming en communicatie met de stakeholders mede in relatie tot het nieuwe pensioenstelsel? Tot slot welke consequenties hebben de huidige hoge inflatie en de mogelijk stijgende rente voor de beleggingen en zijn de risico's goed in beeld gebracht en optimaal geborgd?

4. ICT en datakwaliteit

Hoe gaat het Fonds erop toezien dat het ICT-systeem dat ontwikkeld wordt voor de administratie van het Nieuwe Pensioencontract wendbaar, betrouwbaar en financieel marktconform is? Hoe gaat het Bestuur de gewenste datakwaliteit bij de uitbestedingspartner realiseren vóór de overgang naar het nieuwe systeem? Daarbij dient het tijdspad realistisch en haalbaar te zijn.

4. Bestuursbureau

Het Bestuur heeft aangegeven een eigen bestuursbureau te willen inrichten. De Raad volgt welke taken hierbij neergelegd gaan worden en wat dit betekent voor de werkzaamheden van het Bestuur en zijn externe adviseurs. Verder is het van belang een gedegen risicoanalyse te maken waarbij de taak- en interne rolverdeling duidelijk is en de continuïteit en kwaliteit gewaarborgd is.

De Raad agendeert de toezichtthema's in elke kwartaalvergadering, om samen met het Bestuur te bepalen hoe het ermee staat.

Ten slotte

De Raad ziet terug op een jaar waarin veel belangrijke onderwerpen aan de orde zijn gekomen, in een constructieve dialoog met het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan.

De Raad spreekt zijn waardering uit voor het feit dat ondanks de Covid-19-pandemie in 2021 opnieuw het werk professioneel is uitgevoerd, dankzij de inzet en flexibiliteit van het Bestuur en alle andere bij het Fonds betrokkenen.

Al met al constateert de Raad dat het Bestuur zijn taken en verantwoordelijkheden over 2021 met zorgvuldige en evenwichtige afweging van belangen heeft vervuld en heeft er dan ook vertrouwen in dat het Fonds toekomstige uitdagingen op passende wijze het hoofd zal bieden.

De Raad dankt het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan voor de goede en fijne samenwerking in 2021 en kijkt uit naar een constructieve en prettige voortzetting hiervan in 2022.

Groningen, juni 2022

Leo Rolf
Kees Koedijk
Marie-Laurence van der Steen-Jacquet (voorzitter)

10.2 Reactie Bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht

Het Bestuur wil de Raad van Toezicht bedanken voor de constructieve samenwerking gedurende 2021 en zijn inbreng voor dit jaarverslag. In 2021 zijn er weer goede discussies gevoerd tussen de RvT en het Bestuur en de RvT en het Dagelijks Bestuur. Daarbij was de RvT een goed en kritisch klankbord en hield ons waar nodig de spiegel voor. Ook het feit dat de RvT goed toegankelijk is om even te sparren ervaren wij als heel plezierig. Het bestuur is verheugd over de positieve beoordeling van de Raad van Toezicht over het afgelopen jaar.

Wij zijn ervan overtuigd dat de goede samenwerking en regelmatig overleg leidt tot betere besluitvorming binnen het Bestuur. Het Bestuur ziet dan ook uit naar verdere inspirerende en constructieve dialoog met de RvT over met name de complexe dossiers waar het pensioenfonds voor staat. Met name aan de 5 speerpunten voor 2022 die de Raad van Toezicht benoemt zal het Bestuur de nodige aandacht besteden (implementatie van het Pensioenakkoord i.c.m. het beoogde samengaan met Pensioenfonds Bakkers, de verdere ESG-invulling in het beleggingsbeleid, waarborging van ICT- en datakwaliteit en inrichting Bestuursbureau).

11 Verantwoordingsorgaan

11.1 Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie (verder te noemen Bpf-Zoetwaren) legt via het jaarverslag over het boekjaar 2021 verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (verder te noemen VO) over het handelen van het bestuur, het gevoerde beleid en de uitvoering daarvan, alsmede de beleidsvoornemens voor de toekomst.

Daarnaast neemt het VO kennis van het verslag m.b.t. het bestuur van de Raad van Toezicht (verder te noemen RvT).

Het VO legt jaarlijks zijn eigen activiteiten, oordeel, bevindingen en aanbevelingen aan het bestuur vast in het "Verslag van het verantwoordingsorgaan". Dit verslag wordt samen met een reactie van het bestuur opgenomen in het jaarverslag.

Gedurende 2021 hebben acht leden zitting gehad in het VO. De wettelijke taak en werkwijze van het VO is vastgelegd in een reglement en geeft hiermee het VO de bevoegdheid om het bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over wettelijk vastgelegde onderwerpen. Het VO is in 2021 acht keer bijeen geweest, drie maal fysiek en vanwege Corona vijf maal via Teams-videoconferenties. Bij zes vergaderingen heeft het VO overleg gehad met een delegatie uit het bestuur.

Daarnaast heeft het VO tweemaal via videoconferentie overleg gehad met de voltallige RvT.

De heer Bert Koopman heeft begin 2021 om gezondheidsredenen te kennen gegeven per direct te stoppen als VO-lid.

In september is de heer Jacco Beeksma namens de werknemers voorgedragen bij het VO. Helaas kon in verband met persoonlijke omstandigheden deze voordracht niet geëffectueerd worden zodat het VO eind 2021 bestond uit zeven leden. De vacature staat nog steeds open.

Het VO is aangesloten en wordt door een VO-lid vertegenwoordigd bij de Pensioenfederatie.

Bevindingen

Het VO heeft toegang tot het digitale archief van het pensioenfonds en heeft als zodanig alle informatie, alsmede de vergaderverslagen van het bestuur ter inzage. De informatievoorziening aan het VO is daardoor op orde en volledig.

Het VO heeft ook kennisgenomen van het RvT-verslag over 2021 en dit verslag met de raad besproken.

Het VO heeft gebruik gemaakt van de kennis en de periodieke risicorapportages van de risicomanager, de rapportages van de vermogensbeheermanager en adviserend actuaaris. Daarnaast heeft het VO in mei 2021 gebruik gemaakt van het recht op overleg met de accountant en de certificerend actuaaris en is het jaarverslag en de jaarrekening over 2020 met hen besproken.

De in het jaarverslag van 2020 geformuleerde doelstellingen zijn in 2021 voortvarend door het bestuur opgepakt.

Het VO vindt dat het bestuur voldoende en tijdig informatie heeft verstrekt voor het vormen van een oordeel over 2021.

Resultaten:

Uit het jaarverslag blijkt, dat ten opzichte van 2020 er in 2021 een significante toename is ontstaan in de algemene reserves. Deze toename is te verklaren door o.a. verbetering van de marktrentes en de rendementen van de beleggingen op de financiële markten. Het VO stelt vast dat het minimaal vereist eigen vermogen afgenomen is aan dat van 2020.

De dekkingsgraad van het vereist eigen vermogen is procentueel licht toegenomen van 117,9% naar 118,2%.

Helaas is er eind 2021 nog steeds sprake van een reservetekort voor het pensioenfonds.

Ten gevolge van de stijgende marktrente gedurende alle maanden in 2021, is de belangrijkste graadmeter "de beleidsdekkingsgraad" significant toegenomen. Eind 2021 was de beleidsdekkingsgraad: 110,6%. (eind 2020: 97,8%). Omdat in oktober 2021 de beleidsdekkingsgraad onder de 110% lag, konden de pensioenen per 1 januari 2022 helaas

niet worden geïndexeerd.

Alhoewel door het bestuur in 2021 voor de premiedekkingsgraad een ondergrens is bepaald voor de komende 2 jaren van gemiddeld 80%, blijft voor het VO de ontwikkeling van de premiedekkingsgraad een belangrijk aandachtspunt. De premiedekkingsgraad moet naar ruim boven de 80% groeien.

Het VO vindt, dat ondanks de invloed van de lage rente op de dekkingsgraden, en met name ook door de perikelen op de financiële markten door de COVID-19 pandemie, het fonds zich net als in 2020 in 2021 goed heeft kunnen handhaven.

Governancemodel/ Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen:

Ter bevordering van deskundigheid om zijn taken en verantwoordelijkheden goed te kunnen uitvoeren heeft het VO met het bestuur en RvT in maart deelgenomen aan de gezamenlijke thema-/studiedag "Duurzaam Maatschappelijk Beleggen" en in juli aan een studiedag "Aanpak nieuwe Pensioenwetgeving en de daarbij gepaard gaande risicohouding t.a.v. het invaren van het oude naar het nieuwe pensioenstelsel". Daarnaast hebben VO-delegaties deelgenomen aan Webinars "ICT-Beveiliging/Cybersecurity m.b.t. "Opslag data in de Cloud" en de "Wet Bpf 2000 - Verplichtstelling deelneming bedrijfstakpensioenfondsen".

Het VO heeft na elke vergadering een korte zelfevaluatie gehouden. Omdat door de Corona-perikelen fysieke bijeenkomsten niet mogelijk waren, is de voor eind 2021 geplande zelfevaluatie niet uitgevoerd en verschoven naar het najaar van 2022.

Alle VO-leden zullen hun competenties dan opnieuw beoordelen en gezamenlijk een ge-update competentievisie uitbrengen.

Deze competentievisie zal gebruikt worden om in 2023 een keuze te maken voor aanvullende opleidingen om zo de geschiktheid van de leden van het VO verder te versterken. De nieuwe VO-leden gaan in ieder geval cursussen volgen.

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur ter bevordering van deskundigheid diverse opleidingen heeft gevolgd. De leden van de RvT hebben zelf individueel hun deskundigheid op niveau gehouden.

Ter ondersteuning van het bestuur voor beheer en bewaking van de "risico's, de interne audits en actuariële zaken", zijn door het bestuur drie externe personen aangesteld als sleutelfunctionaris, met als taak het controleren en beoordelen van de drie voorgenoemde aspecten. Op verzoek wordt het VO door deze functionarissen op de hoogte gehouden.

De afhankelijkheden, die tussen het bestuur, de RvT en het VO bestaan, zijn goed besproken en onderkend. Ieders inbreng vraagt om tijdige en volledige informatie naar elkaar en duidelijke onderbouwde motivatie van besluiten.

Omdat er de komende jaren transities naar het nieuwe pensioenstelsel en samengaan met Bpf-Bakkers veel zaken geregeld moeten worden, nemen op voorstel van het bestuur twee VO-leden op toerbeurt deel aan de bestuursvergaderingen.

Tevens is er 3 maandelijks telefonisch overleg en afstemming door de voorzitters van het bestuur, de RvT en het VO. Het VO vindt dat het bestuur op adequate wijze zowel de RvT als het VO tijdig bij relevante zaken heeft betrokken en doet de aanbeveling aan het bestuur om dit ingezette beleid in 2022 voort te zetten.

Diversiteit/Samenstelling:

Binnen het fonds is het VO zich bewust van de verhouding in leeftijd van jong t.o.v. oud, de actieven en de gepensioneerden.

Voldoen aan de pensioencode voor diversiteit m.n. voor vrouwelijk leden, tevens jonger dan 40 jaar blijft moeilijk. Voor het VO is dit een belangrijk aandachtspunt en het zal zich blijven inzetten om aan de diversiteitsnormen te voldoen. De samenstelling van het bestuur en de RvT voldoet aan de normen.

Ambitie/Toeslagverlening/Korten (indexatie):

De ambitie van het bestuur is, om zowel voor het toekennen van toeslagen als voor het korten van pensioenen een transparant en concreet beleid te voeren, met als insteek: "Kunnen we toeslag verlenen, dan doen we dat ook".

Gezien de dekkingsgraad door de lage rentestand, heeft het bestuur er helaas voor moeten kiezen om per 1 januari 2022 geen indexatie door te voeren. Het VO vindt dat jammer, maar gezien de wettelijke regelgeving is deze keuze begrijpelijk. Keuze voor korten op de pensioenen was gelukkig niet aan de orde.

Pensioenuitvoering

Uit de jaarrekening constateert het VO dat het bestuur actief bezig is met de beheersing van de kostenontwikkeling binnen het pensioenfonds en inzicht heeft in de kosten van zowel het pensioen- als het vermogensbeheer. Er zijn flinke stappen gezet in het transparant maken van deze kosten. Kostenbeheersing blijft voor het VO een aandachtspunt.

Pensioenadministratie:

Het VO heeft geen opmerkingen met betrekking tot de bestuursondersteuning, verslaglegging en pensioenadministratie over 2021 door de dienstverlener TKP. De administratie is op orde. Wel heeft TKP te kennen gegeven per 1 januari 2024 te stoppen met de bestuursondersteuning maar blijft dan de pensioenadministratie, de pensioencommunicatie en de financiële verslaglegging voor het pensioenfonds uitvoeren. Het bestuur is daarom een onderzoek gestart om

mogelijk een bestuursbureau in te richten voor de ondersteuning.

Uitvoeringskosten

Kosten Pensioenbeheer:

T.o.v. 2020 zijn de kosten voor de pensioenuitvoering per deelnemer in 2021 gelijk gebleven op € 145,-, waarbij de aantekening wordt gemaakt, dat het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden met 49 licht is gestegen naar 20.738.

Kosten Vermogensbeheer:

Het VO constateert dat het stichtingskapitaal en de reserves met ruim € 382.000.000 zijn toegenomen en dat de kosten voor het vermogensbeheer zijn toegenomen met 0,06%, waarvan een toename van de beheerskosten met 0,03% en een toename van de transactiekosten in verband met portefeuillewisselingen met 0,03%.

Het VO heeft kennisgenomen van het feit dat het bestuur zich blijft richten op verantwoorde risico's, kostenefficiëntie, transparantie en duurzaam maatschappelijk verantwoord beleggen, m.n. ook in betaalbare schone energie en verantwoordelijke consumptie en productie, in het oog houdend dat er aandacht blijft voor een goed behaald rendement.

Zolang de belangen van het Bpf-Zoetwaren op de juiste wijze behartigd worden, ondersteunt het VO dit beleid van harte.

Het VO zal ook in 2022 de ontwikkelingen en resultaten van het vermogensbeheer nauwlettend blijven volgen.

Ook is het VO verheugd dat de Z-score performancetoets van het pensioenfonds significant is toegenomen van -0.64 naar 0.74.

Communicatie

Het VO constateert dat het bestuur grote waarde hecht aan juiste communicatie en dat de communicatiecommissie wederom in 2021 veel werk heeft verricht om de inzichtelijkheid in de uitvoering van het pensioenfonds te bevorderen. Gezien de vele veranderingen in het pensioenlandschap is duidelijke informatieverstrekking naar alle betrokken partijen essentieel.

Het opgestelde communicatiebeleidsplan voor 2022 geeft aan, dat de insteek van de communicatiecommissie gericht is op aandacht voor leeftijdsgebonden communicatie naar de deelnemers, met het doel het pensioenbewustzijn en de zelfredzaamheid bij de achterban te vergroten. Naast het geven van informatie per post via de jaaruitgave "Pensioenflits", is het geven van persoonlijke gerichte informatie via e-mail verder uitgewerkt en toegenomen. De "digitale" bereikbaarheid is in 2021 met 5,9% toegenomen en ligt nu voor de actieven op circa 60% en voor de gepensioneerden deelnemers op circa 50%.

Toezicht

De RvT heeft conform de Wet Versterking Bestuur Pensioenfonds het intern toezicht uitgevoerd en de bestuursverslagen beoordeeld, waarbij gekeken is naar de belangen van en de risico's voor het pensioenfonds. Zijn deze geborgd en expliciet omschreven in de verslagen. In juni en december hebben het VO en de RvT overleg gehad over de bestuursuitvoering, de ontwikkelingen en afstemming van werkzaamheden. Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur positief heeft gereageerd op de aanbevelingen van de RvT en dat deze aanbevelingen meegenomen zijn in de pensioenfondsuitvoering.

Daar de zittingstermijn van mevrouw Marie-Laurence van der Steen op 1 juli 2021 afliep en zij zich beschikbaar stelde voor nog een termijn heeft het VO aan het bestuur een bindende voordracht gedaan voor haar herbenoeming.

Om belangenverstremgeling te voorkomen heeft de compliance-officer toezicht gehouden op de gedragscode en de integriteit van alle bij het pensioenfonds betrokken personen en hierover halfjaarlijks verslag uitgebracht aan het bestuur.

Voor beheersing en borging van alle integriteitsrisico's die het pensioenfonds loopt, heeft het bestuur eind 2021 samen met de compliance-officer opnieuw alle risico's geëvalueerd en is de SIRA geüpdatet. Twee VO-leden hebben als toehoorder deze risico-evaluatie bijgewoond. Het VO constateert, dat door de hier bovenvermelde aandachts- en verbeterpunten, de risico's goed in kaart gebracht, geborgd en bewaakt zijn.

Ontwikkelingen

Nieuw Pensioenakkoord:

Sociale Partners en Kabinet hebben een nieuw Pensioenakkoord gesloten. De desbetreffende wetgeving is opgesteld. Uitvoering van deze wetgeving houdt in, dat door de Sociale Partners van Zoetwaren voor het pensioenfonds een keuze gemaakt kan worden uit twee pensioenovereenkomsten, elk met eigen risicoprofielen. Het VO is verheugd dat de Sociale Partners en het bestuur niet gekozen hebben voor een "Flexibele", maar voor de "Solidaire" overeenkomst. Verder constateert het VO, dat het bestuur van Bpf-Zoetwaren nauwlettend de ontwikkelingen, opzet en transitie naar het nieuw pensioencontract volgt en samenwerkt met een stuurgroep - bestaande uit Sociale Partners en bestuursleden van Zoetwaren en Bakkers met ondersteuning van S&V - naar een voor alle partijen rechtvaardige

besluitvorming.

Het streven van het bestuur van Zoetwaren is, om per 1 januari 2024 over te gaan naar de nieuwe pensioenovereenkomst en opvolgend daaraan naar óf samenwerking óf fusie van beide pensioenfonds onder één bestuur, ondersteund door een bestuursbureau.

Omdat door invoering naar de nieuwe pensioenopzet er nogal veel veranderingen gaan plaatsvinden, wordt goede en juiste communicatie naar alle bij het fonds aangesloten deelnemers van cruciaal belang. De actieve en inactieve deelnemers, alsmede de deelnemers die met pensioen gaan, krijgen in het nieuwe pensioenstelsel meer keuzevrijheid, waarbij voor hen goed uitgelegd en in kaart gebracht moet zijn wat de gevolgen en consequenties kunnen en zijn van de keuzes die door hen gemaakt worden. Voor de gepensioneerden geldt dat er voor hen minder veranderingen zijn. Het VO zal de transitie naar het nieuwe stelsel en de communicatie naar de deelnemers nauwgezet volgen.

Voorgenomen samenwerking pensioenfonds Zoetwaren en Bakkers:

De mogelijkheden om schaalvergroting te verkrijgen door een samenwerkingsverband aan te gaan van Bpf-Zoetwaren met Bpf-Bakkers zijn in 2020 door beide besturen onderzocht. Door het grote verschil in dekkinggraden is besloten om fusie niet verder uit te werken. Echter, het streven naar samengaan blijft. De beide besturen hebben daartoe een projectgroep samengesteld ter voorbereiding en ondersteuning in de beslissing om als één pensioenfondsbestuur door te gaan, zo mogelijk met ondersteuning door een bestuursbureau. Het VO en de RvT zijn nauw betrokken bij deze transitie en worden regelmatig door het bestuur op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Corona Pandemie:

Net als in 2020 is Nederland in 2021 blijvend getroffen door het COVID-19 virus. Om de dagelijkse gang van zaken te monitoren en om adequaat te kunnen bijsturen zijn de door het bestuur in 2020 genomen maatregelen gecontinueerd. Via gerichte communicatie zijn alle bij het fonds betrokken partijen continue op de hoogte gehouden. Het VO spreekt daarom grote waardering uit naar het bestuur en de dienstverlener TKP voor hun werkwijze onder aangepaste omstandigheden waardoor het pensioenfonds zich ondanks de grote onzekerheden in de wereld toch weer goed heeft kunnen handhaven.

Uitgebrachte Adviezen

In 2021 heeft het VO het bestuur geadviseerd over de volgende instemmings- en adviesaanvragen van het bestuur:

- Positief advies voor aanpassing Beloningsbeleid Bpf-Zoetwaren.
Toelichting: Conform het actieplan van de Europese Commissie voor Duurzame Financiering heeft het bestuur het beloningsbeleid aangepast.
- Positief advies m.b.t. het besluit van het bestuur om geen toeslagverlening door te voeren per 1 januari 2022.
Toelichting: Gezien de wet- en regelgeving voor de dekkinggraad is de keuze van het bestuur om niet over te gaan tot uitkering van toeslagverlening voor het VO verantwoord.
- Positief advies m.b.t. het aanhouden van de pensioenpremie van 30% met het opbouwpercentage van 1,7% voor 2022.
Toelichting: Zowel het bestuur als het VO hadden grote moeite met de aanvankelijk voorgestelde verlaging door de werkgevers van het opbouwpercentage van 1,7% naar 1,63%. Omdat de markrentes in 2021 een stijgende trend gaven en de impact op verlaging van de dekkinggraad door het aanhouden van 1,7% gering is, heeft het bestuur besloten om het opbouwpercentage van 1,7% te handhaven.
Gezien de financiële situatie van het fonds is de keuze van het bestuur voor het VO verantwoord.
- Door Corona-perikelen is de adviesvraag m.b.t. het communicatieplan voor 2022 niet door het VO behandeld in 2021.
Toelichting: Maart 2022 heeft het VO een positief advies uitgebracht aan het bestuur. In de informatiecommunicatie naar de bij het pensioenfonds betrokkenen partijen is weer een flinke stap gezet.

Conclusie VO m.b.t. het Jaarverslag

Op grond van het voorafgaande komt het VO tot de volgende conclusies:

- Het bestuur heeft voldoende informatie verstrekt aan het VO om zich een goed oordeel te kunnen vormen.
- Het handelen van het bestuur is in overeenstemming geweest met de vastgestelde afspraken. Het heeft een helder, transparant en consistent beleid gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen evenwichtig zijn afgewogen en de continuïteit en duurzaamheid van het pensioenfonds geborgd is.
Gezien bovenvermelde conclusies, stemt het VO in met het jaarverslag en de jaarrekening over 2021.

Aanbevelingen voor 2022

Het VO beveelt het bestuur aan om in de komende periode bijzondere aandacht te besteden aan de volgende items:

- De ontwikkelingen, voorbereiding en keuze van het nieuwe pensioencontract. Van groot belang is, dat de administratie, de ICT- en datakwaliteit op orde moeten zijn vóór aanvang van de transitie naar het nieuwe stelsel en het invaren van bestaande rechten van de deelnemers naar het nieuwe contract.
- Het blijven optimaliseren en vergroten van de communicatie naar de werkgevers, de actieve deelnemers en gepensioneerden, zowel schriftelijk als digitaal, conform het communicatieplan 2022. Adequate informatie naar alle betrokken partijen is van groot belang zeker gezien de grote uitdaging bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

- Het blijven zoeken naar de mogelijkheden om de premiedekkingsgraad verder in evenwicht te brengen, waarbij de belangen van alle stakeholders worden meegenomen in de besluitvorming.
- Continue aandacht voor beheersing van de risico's, kostenontwikkeling en transparantie m.b.t. het vermogensbeheer.

Eindoordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur haar taken naar goed behoren heeft vervuld in het jaar 2021, zeker gezien de hectische omstandigheden, veroorzaakt door de COVID-19 pandemie. Door alle betrokkenen is met grote inzet heel veel werk verzet.

Alle bevindingen in overweging genomen, oordeelt het VO positief over het handelen van het bestuur inzake het gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van goed pensioenfondsbestuur conform de code "Goede Governance".

Tot Slot

Het VO spreekt met respect zijn waardering uit naar het bestuur, de RvT en de dienstverlener TKP voor de prettige, constructieve samenwerking en bereikte resultaten voor het fonds en bedankt iedereen voor de inzet en toewijding.

Breukelen, 17 juni 2022

Getekend,

Het Verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie,

Rob Brouwers
John Gommans
Kim Goutier
Nico Serfaes, vice-voorzitter
Harry Verkuijlen
Siem Waiboer, voorzitter
Piet Zoetemeijer

11.2 Reactie Bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het Bestuur bedankt het Verantwoordingsorgaan voor het uitgebreide verslag en de aanbevelingen. Wij kunnen ons geheel vinden in de conclusie en het eindoordeel van het VO. De aanbevelingen die het VO doet onderschrijven wij en deze zullen wederom in 2022 een belangrijk deel van de bestuursagenda vormen. De samenwerking verloopt steeds in goede harmonie en wij blijven eraan werken dat dit ook voor de toekomst zal gelden. Het Bestuur wil het VO verder danken voor de uitgebrachte adviezen, de positief-kritische houding en de kwalitatief goede verslaglegging.

Amsterdam, 17 juni 2022

Mevr. M. van Beusekom
Mevr. E.E.H.C. van den Bosch
Dhr. J.W. Eggen
Dhr. S. Eski
Dhr. A.I. Foursoff
Dhr. H.E. Hermans
Mevr. J.G.E. van Leeuwen
Dhr. J.C.M. Molenaar
Dhr. E. Schuurhuis
Mevr. S. Troost

Jaarrekening

12 Jaarrekening

12.1 Balans per 31 december 2021

<i>(bedragen Euro x 1.000)</i>		31-12-2021	31-12-2020
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(1)	3.456.573	3.277.511
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(2)	619	714
Vorderingen en overlopende activa	(3)	16.375	13.192
Overige activa	(4)	6.108	5.519
TOTAAL ACTIVA		3.479.675	3.296.936
Stichtingskapitaal en reserves	(5)	481.608	100.409
Technische voorzieningen	(6)	2.947.260	3.125.290
Derivaten	(7)	44.044	20.710
Overige schulden en overlopende passiva	(8)	6.763	50.527
TOTAAL PASSIVA		3.479.675	3.296.936

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 68.

12.2 Staat van baten en lasten

<i>(bedragen Euro x 1.000)</i>		2021	2020
Baten			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds (9)		84.378	72.936
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (10)		172.079	232.360
Overige baten (11)		4	0
Totaal baten		256.461	305.296
Lasten			
Pensioenuitkeringen (12)		52.243	50.486
Pensioenuitvoeringskosten (13)		4.101	4.072
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds			
- Pensioenopbouw		111.214	98.321
- Toeslagverlening		0	0
- Rentetoevoeging		-16.704	-8.941
- Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten		-53.552	-51.702
- Wijziging marktrente		-217.086	412.512
- Aanpassing actuariële uitgangspunten		320	-79.312
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		3.516	413
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		-5.744	761
		-178.036	372.052
Mutatie aandeel herverzekering technische voorzieningen (14)		95	31
Mutatie overige technische voorzieningen		6	12
Saldo herverzekering		-82	-88
Saldo overdracht van rechten (15)		-3.523	-399
Overige lasten (16)		458	40
Totaal lasten		-124.738	426.206
Saldo van baten en lasten		381.199	-120.910
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>			
Algemene reserve		381.199	-120.910

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 88.

12.3 Kasstroomoverzicht

<i>(bedragen Euro x 1.000)</i>	2021	2020
Kasstroomoverzicht uit pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen premies	80.428	74.389
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	6.089	3.032
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	82	88
Overige ontvangsten	0	0
	86.599	77.509
Uitgaven		
Betaalde pensioenuitkeringen	-52.221	-50.440
Betaald in verband met overdracht van rechten	-2.566	-2.633
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-3.420	-4.887
Overige uitgaven	-451	-40
	-58.658	-58.000
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten	27.941	19.509
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	63.399	55.328
Verkopen en aflossingen van beleggingen	4.939.455	4.024.857
	5.002.854	4.080.185
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-4.992.859	-4.119.206
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-5.949	-5.439
	-4.998.808	-4.124.645
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten	4.046	-44.460
Netto kasstroom	31.987	-24.951
Koers-/omrekenverschillen	0	0
Mutatie liquide middelen	31.987	-24.951
Samenstelling geldmiddelen	2021	2020
Liquide middelen primo boekjaar	5.891	30.842
Liquide middelen ultimo boekjaar	37.878	5.891
Waarvan:		
- Liquide middelen onder de Beleggingen voor risico pensioenfonds en Overige schulden en overlopende posten	31.770	372
- Liquide middelen opgenomen onder Overige activa	6.108	5.519

12.4 Toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Activiteiten

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie (hierna 'het pensioenfonds'), is statutair gevestigd te Amsterdam. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41198154.

Het pensioenfonds is het bedrijfstakpensioenfonds voor de zoetwarenindustrie. Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit namens alle verplicht en vrijwillig aangesloten werkgevers. Daarbij streeft het pensioenfonds naar evenwichtige afweging van de belangen van alle deelnemers en werkgevers. Het pensioenfonds is ervan overtuigd dat door collectiviteit en solidariteit pensioenen beter beschermd worden tegen risico's.

Het pensioenfonds draagt er zorg voor dat de pensioenen van alle deelnemers (werknemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers), nu en in de toekomst, volgens afspraak worden opgebouwd.

Het pensioenfonds belegt de ingelegde pensioenpremies met als doel voldoende rendement te behalen om aan de verplichtingen te voldoen en de ambities te realiseren. Daarbij neemt het Bestuur verantwoorde risico's en houdt het rekening met kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beheer.

Het pensioenfonds streeft ernaar de pensioenen waardevast te houden.

Waar staat het pensioenfonds voor? Dit zijn de kernwaarden:

- o Betrouwbaar.
- o Transparant.
- o Maatschappelijk betrokken.
- o Kostenefficiënt.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds. Het Bestuur heeft op 17 juni 2022 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

12.4.1 Grondslagen

12.4.1.1 Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de

verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31 december 2021	Gemiddeld 2021	31 december 2020	Gemiddeld 2020
USD	1,1372	1,18034	1,2236	1,1730
GBP	0,8396	0,8673	0,8951	0,8712
HKD	8,8860	9,1766	9,4872	9,1168
JPY	130,9543	128,6398	126,3254	124,1566

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende posten in de jaarrekening. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In 2021 heeft het pensioenfonds de partnerfrequentie gewijzigd van CBS 2016 naar CBS 2020. Dit heeft een verhogend effect op de technische voorziening van € 336. Door de geringe omvang van het bedrag verandert de dekkinggraad hier niet door.

Daarnaast heeft het pensioenfonds het opbouwpercentage per 1 januari 2021 verlaagd van 1,875% naar 1,700%. De vrijval in van de technische voorziening als gevolg de daling van het opbouwpercentage is € 16 hoger uitgevallen dan in het jaarwerk 2020 is ingeschat. Door de geringe omvang van het bedrag verandert de dekkinggraad hier niet door.

Dekkingsgraad

De dekkinggraad van het pensioenfonds wordt berekend door het balanstotaal minus de overige schulden en overlopende passiva, de langlopende schuld inzake VPL en de negatieve derivaten te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

12.4.1.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde. Het begrip marktwaarde is te beschouwen als synoniem van reële waarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum. De waardering in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt tegen actuele waarde.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde vastgoedbelegging per balansdatum. Beleggingen in vastgoedfondsen worden onder vastgoedbeleggingen gerapporteerd.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de passiva verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de berekende nettovermogenswaarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Dit betreft de gekapitaliseerde waarde van de herverzekeringspolissen, berekend volgens de grondslagen van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds die contant gemaakt wordt tegen de rente volgens de DNB-rentetermijnstructuur. Vorderingen en schulden uit hoofde van herverzekering worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante- condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- de gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de rentetermijnstructuur (RTS) zoals gepubliceerd door DNB (2020: idem);
- overlevingstafels, te weten de prognosetafels AG2020 met ervaringssterfte op basis van fondsspecifieke correctiefactoren (2020: idem);
- (on)bepaald partnersysteem (2020: idem);
- voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner 2 jaar ouder dan de verzekerde vrouw (2020: idem);
- kostenopslag ter grootte van 2,7% van de voorziening pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten (2020: idem);
- voorziening voor uitgesteld wezenpensioen: 0,3% van de voorziening van uitgesteld partnerpensioen bij uitgesteld ouderdompensioen (2020: idem);
- voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten: De contante waarde van de vrijgestelde (toekomstige) pensioenopbouw is voor 100% in de technische voorziening opgenomen. Ten behoeve van het inlooprisico (wachtijd voor WIA-uitkering 2 jaar) wordt een opslag ter grootte van 8,1% van de actuariële koopsom opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen (2020: idem);
- voorziening in verband met niet opgevraagde pensioenen: De berekende voorziening, waarbij tevens rekening gehouden wordt met niet verrichte uitkeringen. Indien de uitbetalingstermijn van de eerste uitkering van een begunstigde meer dan 5 jaar is verstreken, valt de hele voorziening voor die begunstigde vrij (2020: idem).

Overige technische voorzieningen

Onder de overige technische voorzieningen worden voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening. De overige technische voorziening betreft de voorziening voor gemoedsbezwaarden.

Bij de bepaling van de voorziening voor arbeidsongeschiktheid wordt rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt worden verklaard. De verplichting wordt geschat op basis van ervaringscijfers.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

12.4.1.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe kosten verstaan. Deze kosten worden op factuurbasis bij het pensioenfonds in rekening gebracht en niet direct met het resultaat verrekend.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar zowel de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de loonontwikkeling volgens de cao. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat er geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening vanaf 1 januari 2016 kan in principe worden ingehaald.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,533% (2020: -0,324%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het Bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Saldo herverzekeringen

Ontvangen uitkeringen van de herverzekeraar worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

12.4.1.4 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

12.4.2 Toelichting op de balans per 31 december 2021

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

	<i>Vastgoed- beleggingen</i>	<i>Aandelen</i>	<i>Vastrenten- de waarden</i>	<i>Derivaten</i>	<i>Overige Beleggingen</i>	<i>Totaal</i>
Stand per 1 januari 2021	318.303	1.050.168	1.841.668	46.662	0	3.256.801
Aankopen	76.325	1.623.991	2.744.503	145.575	405.462	4.995.856
Verkopen	-26.466	-1.825.267	-2.687.372	-49.826	-355.102	-4.944.033
Herwaardering	50.532	259.188	-23.335	-171.198	-133	115.054
Overige mutaties	-507	1.402	4.542	861	-17.447	-11.149
Stand per 31 december 2021	418.187	1.109.482	1.880.006	-27.926	32.780	3.412.529
Schuldpositie derivaten (credit)						44.044
						3.456.573

	<i>Vastgoed- beleggingen</i>	<i>Aandelen</i>	<i>Vastrenten- de waarden</i>	<i>Derivaten</i>	<i>Overige Beleggingen</i>	<i>Totaal</i>
Stand per 1 januari 2020	328.333	901.024	1.727.249	-24.794	27.179	2.958.991
Aankopen	9.340	729.537	2.938.871	58.287	383.490	4.119.525
Verkopen	-12.552	-596.070	-2.824.990	-161.754	-429.200	-4.024.556
Herwaardering	-6.194	14.533	-499	174.498	711	183.049
Overige mutaties	-624	1.144	1.037	425	17.820	19.802
Stand per 31 december 2020	318.303	1.050.168	1.841.668	46.662	0	3.256.801
Schuldpositie derivaten (credit)						20.710
						3.277.511

De overige mutaties betreffen mutaties in vorderingen, schulden en liquide middelen uit hoofde van beleggingsactiviteiten. Derivaten en Overige beleggingen met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de passiva. Met ingang van 31 december 2021 zijn tevens de schulden inzake beleggingen verantwoord onder de passiva. Voor het vergelijkend boekjaar heeft geen correctie plaatsgevonden.

	31-12-2021	31-12-2020
Vastgoedbeleggingen		
Indirecte vastgoedbeleggingen, zijnde participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed	417.945	317.582
Vorderingen	242	721
	418.187	318.303

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	2021		2020	
	€	%	€	%
BDI Residential Fund	217.153	51,9	179.323	56,3
Aberdeen European Balanced	58.552	14,0	55.081	17,3
Invesco Core Real Estate - USA	58.189	13,9	32.615	10,3
Prime Property Fund	58.551	14,0	33.793	10,6
	392.445	93,8	300.812	94,5

	31-12-2021	31-12-2020
Aandelen		
Beursgenoteerde aandelen	1.104.306	1.044.149
Niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen	-	2.581
Vorderingen	5.176	3.561
Schulden	-	-123
	1.109.482	1.050.168

Met ingang van 31 december 2021 zijn de schulden inzake beleggingen verantwoord onder de passiva. Voor het vergelijkend boekjaar heeft geen correctie plaatsgevonden.

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	2021		2020	
	€	%	€	%
JP Morgan Chase	160.181	14,4	-	-
Vanguard Emerging Markets Index Fund	-	-	157.137	15,0

	31-12-2021	31-12-2020
Vastrentende waarden		
Obligaties	623.698	575.570
Hypothecaire leningen	249.081	219.921
Private Loans	498.564	432.463
Covered obligaties	700	1.277
Asset Backed securities and Securizations	717	381
Deposito's en dergelijke	2.871	3.946
Cashfondsen	470.226	578.535
Vorderingen	12.139	9.559
Liquide middelen	22.010	20.190
Schulden	-	-174
	1.880.006	1.841.668

Met ingang van 31 december 2021 zijn tevens de schulden inzake beleggingen verantwoord onder de passiva. Voor het vergelijkend boekjaar heeft geen correctie plaatsgevonden.

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	2021		2020	
	€	%	€	%
BNP Paribas Sa	277.353	14,8	301.496	16,4
BlackRock Inc	247.730	13,2	300.412	16,3
Colchester Global Investors Ltd	182.551	9,7	214.971	11,7,
Aegon NV	146.282	7,8	143.906	7,8
Staatsobligaties Koninkrijk der Nederlanden	98.116	5,2	101.759	5,5
ASR Nederland NV	99.985	5,3	-	-
	1.052.017	56,0	1.062.544	57,7

	31-12-2021	31-12-2020
Derivaten		
Valutaderivaten	2.073	14.795
Futures	287	58
Rentederivaten	12.896	52.519
Vorderingen	862	0
	16.118	67.372

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het Bestuur vastgestelde grenzen te bevinden.

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Valutaderivaten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Rentederivaten: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Binnen de beleggingsfondsen wordt gebruik gemaakt van derivaten en is sprake van collateral management. Het pensioenfonds heeft ultimo boekjaar onderpand uitgewisseld voor door het pensioenfonds afgesloten derivatencontracten. Ultimo 2021 bedraagt het ontvangen collateral € 9.257 (2020: € 27.340) en het betaalde collateral € 123.179 (2020: € 120.732). Het collateral bestaat uit cash en obligaties met rating AAA/AA. Het onderpand staat niet ter vrije beschikking van het pensioenfonds.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2021:

2021 Type contract	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	-845.507	-5.593	2.073	7.666
Futures	-1.089	17	287	270
Rentederivaten	542.100	-23.212	12.896	36.108
Vorderingen		862	862	
	-304.496	-27.926	16.118	44.044

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2020:

2020 Type contract	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	-718.980	14.252	14.795	543
Futures	-1.126	-13	58	71
Rentederivaten	650.900	32.423	52.519	20.096
	-69.206	46.662	67.372	20.710

	31-12-2021	31-12-2020
Overige beleggingen		
Liquide middelen	9.760	0
Collateral	23.020	0
	32.780	0

De overige beleggingen zijn ultimo 2020 negatief en onder overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Securities lending

Het pensioenfonds voert zelf geen securities lending activiteiten uit. In de beleggingsfondsen, waarin wordt belegd, wordt dit als beoordelingscriterium meegenomen, maar niet op voorhand uitgesloten.

Het pensioenfonds belegt in het Vanguard fonds waarbinnen stukken worden uitgeleend. Dit wordt gedaan, omdat securities lending rendement oplevert.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	<i>Direct markt-noteringen</i>	<i>Afgeleide markt-noteringen</i>	<i>Waarderingsmodellen</i>	<i>Totaal</i>
Per 31 december 2021				
Vastgoedbeleggingen	25.744	0	392.443	418.187
Aandelen	1.109.482	0	0	1.109.482
Vastrentende waarden	988.168	891.838	0	1.880.006
Derivaten	17	-27.943	0	-27.926
Overige beleggingen	32.780	0	0	32.780
	2.156.191	863.895	392.443	3.412.529

	<i>Direct markt-noteringen</i>	<i>Afgeleide markt-noteringen</i>	<i>Waarderingsmodellen</i>	<i>Totaal</i>
Per 31 december 2020				
Vastgoedbeleggingen	17.492	0	300.811	318.303
Aandelen	1.050.168	0	0	1.050.168
Vastrentende waarden	1.063.650	778.018	0	1.841.668
Derivaten	-13	46.675	0	46.662
Overige beleggingen	0	0	0	0
	2.131.297	824.693	300.811	3.256.801

	<i>31-12-2021</i>	<i>31-12-2020</i>
2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Garantiecontract	619	714

	31-12-2021	31-12-2020
Stand begin boekjaar	714	745
Mutatie aandeel herverzekering technische voorzieningen	-95	-31
	619	714

	31-12-2021	31-12-2020
3. Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op de werkgevers	16.220	12.229
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	141	154
Overige vorderingen en overlopende activa	14	809
	16.375	13.192

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

	31-12-2021	31-12-2020
Vordering op de werkgevers		
Vorderingen op werkgevers	16.241	13.501
Voorziening dubieuze debiteuren	-21	-1.272
	16.220	12.229

	31-12-2021	31-12-2020
Verloop van de voorziening dubieuze debiteuren		
Stand per 1 januari	1.272	548
Afgeschreven vorderingen	-111	-8
Vrijval respectievelijk dotatie ten laste van de rekening van baten en lasten	-1.140	732
Stand per 31 december	21	1.272

	31-12-2021	31-12-2020
4. Overige activa		
Liquide middelen	6.108	5.519

De tegoeden bij banken staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

PASSIVA

	31-12-2021	31-12-2020
5. Stichtingskapitaal en reserves		
Algemene reserve	481.608	100.409

	31-12-2021	31-12-2020
Algemene reserve		
Stand per begin boekjaar	100.409	221.319
Bestemming saldo van baten en lasten	381.199	-120.910
Stand per eind boekjaar	481.608	100.409

Vermogenspositie en herstelplan

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel. Het Bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist vermogen op 31 december:

	2021		2020	
	€	%	€	%
Stichtingskapitaal en reserves	481.608	116,3	100.409	103,2
Minimaal vereist eigen vermogen	127.025	104,3	133.520	104,3
Vereist eigen vermogen	543.696	118,4	558.423	117,9

De beleidsdekkingsgraad is eind 2021 110,6% (2020: 97,8%). De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als een reservetekort (2020: dekkingstekort).

Herstelplan

Op grond van de vermogenspositie eind 2020 is in maart 2021 een herstelplan ingediend bij DNB. Volgens dit herstelplan zou de beleidsdekkingsgraad eind december 2021 op 104,6% uitkomen. Als gevolg van een gunstige renteontwikkeling en positieve beleggingsopbrengsten wijkt de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2021 positief af van de dekkingsgraad uit het herstelplan.

In maart 2022 is wederom een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. Het pensioenfonds heeft op 19 mei 2022 bericht ontvangen van de instemming van DNB met dit herstelplan. Op basis van het geactualiseerd herstelplan per 31 december 2021 heeft het pensioenfonds naar verwachting ultimo 2023 geen reservetekort meer. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. De stijging van de (beleids)dekkingsgraad tussen ultimo 2021 en ultimo 2023 is met name het gevolg van de verwachte overrendementen.

Op grond van het financieel toetsingskader voert het pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uit. Het pensioenfonds laat zien dat het afgesproken premiebeleid reëel en haalbaar is en dat het pensioenfonds voldoende herstelkracht heeft.

Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. Het voorstel resultaatbestemming 2021 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening. De balans wordt opgemaakt na resultaatbestemming. Dit betekent dat het saldo van baten

en lasten, zoals blijkt uit de staat van baten en lasten toegevoegd aan de algemene reserve.

	31-12-2021	31-12-2020
6. Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	2.947.173	3.125.209
Overige technische voorzieningen	87	81
	2.947.260	3.125.290

Het herverzekeringsdeel is opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds.

	31-12-2021	31-12-2020
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		
Stand per begin boekjaar	3.125.209	2.753.157
Pensioenopbouw	111.214	98.321
Toeslagverlening	0	0
Rentetoevoeging	-16.704	-8.941
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-53.552	-51.702
Wijziging marktrente	-217.086	412.512
Wijziging actuariële uitgangspunten	320	-79.312
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3.516	413
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-5.744	761
Stand per eind boekjaar	2.947.173	3.125.209

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar zowel de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de loonontwikkeling volgens de cao. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat er geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening vanaf 1 januari 2016 kan in principe worden ingehaald. Het pensioenfonds heeft besloten om per 1 januari 2022 geen toeslag te verlenen (per 1 januari 2021: gen toeslag).

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,533% (2020: -0,324%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

De RTS ultimo 2021 ligt over de hele linie boven de RTS ultimo 2020. Wanneer beide curves worden uitgedrukt in één gemiddeld rentepercentage is de rente in 2021 met circa 0,37%-punt gestegen wat leidt tot een afname van de voorziening en daarmee tot een positief resultaat. De ontwikkeling van de marktrente is als volgt:

	Rentepercentage per 31 december
2019	0,78
2020	0,22
2021	0,59

De overgang naar een nieuwe UFR-methode is onderdeel van het advies van de Commissie Parameters uit juni 2019. De stapsgewijze invoering zorgt ervoor dat het effect van de nieuwe UFR-methode op de dekkingsgraad zich geleidelijk in de tijd materialiseert. Hoe 'jonger' de deelnemers zijn, hoe hoger de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen, en hoe groter de impact van de invoering van de nieuwe UFR-methode. Ook een lagere rentetermijnstructuur zorgt voor een grotere impact.

Het toepassen van de eerste stap van de nieuwe UFR-methode (25%) heeft ultimo 2021 een negatief effect van € 28.933 op de technische voorziening en is verantwoord als onderdeel van de wijziging marktrente.

De gemiddelde marktrente is per 31 december 2021 0,59% (2020: 0,22%) en daarmee 0,37%-punt hoger dan per 31 december 2020. Als gevolg van deze stijging van de marktrente is € 246.019 onttrokken aan de voorziening pensioenverplichtingen. Het resultaat als gevolg van de nieuwe UFR-methode is ook meegenomen onder wijziging marktrente en hierdoor is een bedrag van € 28.933 toegevoegd aan de voorziening pensioenverplichtingen. Per saldo is een bedrag van € 217.086 onttrokken aan de voorziening pensioenverplichtingen.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het Bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

	31-12-2021	31-12-2020
<i>Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten</i>		
Toevoeging aan de technische voorzieningen	5.835	2.683
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-2.319	-2.270
	3.516	413

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

	31-12-2021	31-12-2020
<i>Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen</i>		
Resultaat op kanssystemen:		
Sterfte	-8.194	-3.531
Arbeidsongeschiktheid	3.505	3.727
Mutaties	-1.055	565
	-5.744	761

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieven	1.269.955	9.919	1.371.170	9.871
Pensioengerechtigden	793.450	10.819	823.180	10.818
Slapers	883.868	26.117	930.859	25.942
	2.947.173	46.855	3.125.209	46.631

Korte beschrijving pensioenregeling in 2021:

De pensioenregeling is een middelloonregeling en is van toepassing op deelnemers die geboren zijn op of na 1 januari 1950 of op of na 1 januari 2006 in dienst zijn gekomen van een aangesloten werkgever en bestaat uit een:

- levenslang ouderdomspensioen, waarbij deelnemers met 68 jaar met pensioen gaan. Deelnemers kunnen wel eerder, later of gedeeltelijk met pensioen gaan;
- partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen;
- wezenpensioen van 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.

Premie

In 2021 betreft de reguliere premie 30,0% van de pensioengrondslag (2020: 27,6%).

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een gedeeltelijke premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd.

Daarnaast kent het pensioenfonds een aanvullende regeling, die door werkgevers op vrijwillige basis kan worden afgesloten. Deze regeling is identiek aan de basisregeling met de volgende uitzonderingen. De franchise van € 61.809 (2020: € 60.207) is gelijk aan het maximum salaris van de basisregeling. Verder is het salaris begrensd op het fiscaal maximum salaris van € 112.189 (2020: € 110.111). De premie is een actuariële premie en daarom afhankelijk van geslacht en leeftijd van de deelnemer.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het Bestuur. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi), zoals vastgesteld door het CBS in de periode oktober - oktober.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het pensioenfonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element. Het Bestuur heeft besloten om geen toeslag te verlenen op de pensioenaanspraken per 1 januari 2022 (1 januari 2021: nihil). Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen

toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het Bestuur van het pensioenfonds geeft in haar jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

In de ABTN van het pensioenfonds is opgenomen dat gemiste indexaties vanaf 2016 onder voorwaarden ingehaald kunnen worden.

Voor alle deelnemers (actieve deelnemers, premievrije deelnemers en gepensioneerde deelnemers) is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Jaar	Volledige toeslagverlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
2016	0,41%	0,00%	0,41%	0,41%
2017	0,36%	0,00%	0,36%	0,77%
2018	1,34%	0,08%	1,26%	2,04%
2019	1,68%	0,41%	1,27%	3,34%
2020	1,73%	0,00%	1,73%	5,12%
2021	1,12%	0,00%	1,12%	6,30%
2022	3,28%	0,00%	3,28%	9,78%

Overige technische voorzieningen

	31-12-2021	31-12-2020
Spaarfonds gemoedsbezwaarden		
Stand per begin boekjaar	81	69
Mutatie	6	12
Stand per eind boekjaar	87	81

	31-12-2021	31-12-2020
7. Derivaten		
Derivaten	44.044	20.710

Een toelichting is opgenomen onder de beleggingen voor risico pensioenfonds (1).

	31-12-2021	31-12-2020
8. Overige schulden en overlopende posten		
Schulden aan werkgever(s)	6	27
Pensioenuitkeringen	23	29
Beleggingsschulden	3.293	47.625
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.079	968
Overige schulden en overlopende passiva	2.362	1.878
	6.763	50.527

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

	31-12-2021	31-12-2020
Beleggingsschulden		
Nog af te wikkelen beleggingstransacties		
Verstrekt onderpand	3.293	27.340
Liquide middelen	0	19.817
Nog te verwerken dividendbelasting	0	468
	3.293	47.625

12.4.2.1 Risicobeheer

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het pensioenfonds.

In het bestuursverslag is ingegaan op de risico's die het pensioenfonds loopt en op het beleid dat wordt gevoerd om deze risico's te beperken. Hierna treft u kwantitatieve risico-informatie aan.

Het doorkijkprincipe is zo veel mogelijk toegepast voor de beleggingsfondsen. Hiervoor is gebruik gemaakt van opgaven van de vermogensbeheerders.

Het Bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten om risico's te beheersen. Deze beleidsinstrumenten betreffen: beleggingsbeleid, premiebeleid, herverzekeringsbeleid en toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van de jaarlijks uitgevoerde haalbaarheidstoets en de Asset Liability Management-studie (ALM-Studie). Ook het financieel crisisplan dat door het pensioenfonds is opgesteld en jaarlijks wordt geëvalueerd, is verwerkt in onderstaande toelichting op de risico's, het risicobeleid en de ingezette beheersmaatregelen.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het Bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in investment management agreements met de vermogensbeheerders. Deze overeenkomsten zijn overwegend gericht op passief vermogensbeheer.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen. De dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2021	2020
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	103,2	108,0
Premie	-1,1	-1,2
Uitkering	0,1	0,2
Toeslagverlening	0,0	0,0
Korten van aanspraken en rechten	0,0	0,0
Beleggingsrendementen (inclusief renteaftrekking)	6,1	8,9
Wijziging rentetermijnstructuur voorziening pensioenverplichtingen	7,7	-14,0
Aanpassing actuariële grondslagen	0,0	3,2
Overige oorzaken	0,3	-1,9
Dekkingsgraad per 31 december	116,3	103,2

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de pensioenfondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2021	2020
	%	%
S1 Renterisico	1,8	0,4
S2 Risico zakelijke waarden	13,3	13,2
S3 Valutarisico	4,4	4,7
S4 Grondstoffenrisico	0,0	0,0
S5 Kredietrisico	5,3	5,1
S6 Verzekeringstechnisch risico	4,1	4,2
S7 Liquiditeitsrisico	0,0	0,0
S8 Concentratierisico	0,0	0,0
S9 Operationeel risico	0,0	0,0
S10 Actief risico	1,0	2,0
Diversificatie-effect	-11,5	-11,7
Totaal	18,4	17,9

	2021	2020
Vereist pensioenvermogen	3.490.956	3.683.713
Technische voorzieningen	2.947.260	3.125.290
Vereist eigen vermogen	543.696	558.423
Aanwezig vermogen (Totaal activa -/- schulden)	481.608	100.409
Tekort	-62.088	-458.014

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogenoeten manager- en custody risico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, welke in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het Bestuur. Het Bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktposities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de markrente. Maatstaf voor het meten van rentevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het pensioenfonds is erop gericht om de 'duratie-mismatch' te verkleinen door het renterisico voor 40% af te dekken. Het pensioenfonds realiseert dit door meer langlopende obligaties te kopen in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duratie van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Daarnaast kan het pensioenfonds het renterisico op de vastrentende waarden afdekken (het eigen vermogen is ongevoelig voor de renteveranderingen, maar de dekkingsgraad niet) of de dekkingsgraad afdekken.

De duratie en het effect van de renteafdekking kan als volgt worden samengevat:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	Duration	€	Duration
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	1.880.006	6,0	1.841.668	5,8
Vastrentende waarden (na derivaten)	1.856.794	12,9	1.874.091	9,2
Technische voorzieningen	2.947.173	21,9	3.125.209	22,3

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	451.815	24,0	634.652	34,5
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	179.775	9,6	171.779	9,3
Resterende looptijd > 5 jaar	1.248.416	66,4	1.035.237	56,2
	1.880.006	100,0	1.841.668	100,0

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het lange termijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

De resterende looptijd van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds kan als volgt worden weergegeven:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 5 jaar	275.226	9,3	267.180	8,6
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	332.662	11,3	330.739	10,6
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	813.295	27,6	856.237	27,4
Resterende looptijd > 20 jaar	1.525.990	51,8	1.671.053	53,4
	2.947.173	100,0	3.125.209	100,0

Risico zakelijke waarden (S2)

Zakelijke waarden risico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Valutarisico (S3)

Het valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Valutarisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van de waarde van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het deel dat buiten de euro wordt belegd betreft ultimo jaar circa 37% (2020: 35%) van de beleggingsportefeuille. Hiervan is 66% afgedekt (2020: 64%). De netto risicopositie betreft 13% (2020: 13%).

De valutapositie per 31 december 2021 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

31 december 2021			
	Totaal	Valuta-derivaten	Netto positie
	Voor afdekking	Afdekking	Na afdekking
EUR	2.174.666	839.914	3.014.580
GBP	63.175	-61.734	1.441
JPY	48.301	-46.035	2.266
USD	1.062.349	-737.738	324.611
Overige	113.675	0	113.675
	3.462.166	-5.593	3.456.573

De valutapositie per 31 december 2020 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

31 december 2020			
	<i>Totaal</i>	<i>Valuta-derivaten</i>	<i>Netto positie</i>
	Voor afdekking	Afdekking	Na afdekking
EUR	2.103.628	733.343	2.836.971
GBP	49.181	-59.847	-10.666
JPY	57.484	-52.125	5.359
USD	857.254	-607.119	250.135
Overige	175.002	0	175.002
	3.242.549	14.252	3.256.801

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta in opkomende markten en/of hebben een correlatie met de USD. Het Bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. In aanvulling hierop maakt het pensioenfonds voor afdekking van het prijsrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Naast de strategische mix heeft het pensioenfonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximaal percentage dat namens het pensioenfonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Naleving van deze richtlijnen vindt plaats door de Beleggingsadviescommissie op basis van onafhankelijke rapportages van custodian BNY Mellon.

De segmentatie van de aandelen naar regio is als volgt:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
Nederland en andere EU-landen	262.053	23,7	238.034	22,6
Europa (niet-EU)	57.771	5,2	61.722	5,9
Noord-Amerika	594.844	53,6	527.973	50,3
Zuid-Amerika	3.688	0,3	11.302	1,1
Zuid-Oost Azië	162.028	14,6	170.430	16,2
Midden-Oosten	1.094	0,1	10.798	1,0
Overig	28.004	2,5	29.909	2,9
Totaal	1.109.482	100,0	1.050.168	100,0

De vorderingen inzake aandelen zijn verantwoord onder "overig".

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor grondstoffen voorgeschreven.

Het grondstoffenrisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in grondstoffen van 30%. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar verschillende soorten grondstoffen. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het pensioenfonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
Nederland en andere EU-landen	1.209.425	64,3	1.276.187	69,3
Europa (niet-EU)	85.868	4,6	71.895	3,9
Noord-Amerika	232.902	12,4	200.674	10,9
Zuid-Amerika	66.137	3,5	75.809	4,1
Zuid-Oost Azië	95.636	5,1	73.792	4,0
Midden-Oosten	29.691	1,6	16.004	0,9
Overig	160.347	8,5	127.307	6,9
Totaal	1.880.006	100,0	1.841.668	100,0

De vorderingen en schulden inzake vastrentende waarden zijn verantwoord onder "overig".

De samenstelling van de vastrentende waarden sectoren is als volgt:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
Staatsleningen	623.698	33,2	575.570	31,3
Index gelinkte obligaties	2.871	0,2	3.946	0,2
Hypotheke	249.081	13,3	219.921	11,9
Bedrijfsleningen	499.980	26,5	434.122	23,6
Kortlopende vorderingen en liquide middelen	504.376	26,8	608.109	33,0
Totaal	1.880.006	100,0	1.841.668	100,0

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals gepubliceerd door bekende rating agencies is als volgt:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
AAA	150.506	8,0	125.713	6,8
AA	606.011	32,2	539.338	29,3
A	223.709	11,9	163.948	8,9
BBB	339.461	18,1	339.935	18,5
Lager dan BBB	312.735	16,6	257.799	14,0
Geen rating	247.584	13,2	414.935	22,5
Totaal	1.880.006	100,0	1.841.668	100,0

De vorderingen en liquide middelen inzake vastrentende waarden zijn opgenomen onder "Geen rating". Daarnaast is een belegging in een cashfonds opgenomen onder geen rating. Voor deze belegging is geen rating beschikbaar.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortlevens), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Bij het opstellen en toepassen van de nieuwe Prognosetafel AG2020 zijn de effecten van COVID-19 buiten beschouwing gebleven. Op 2 juli 2021 heeft de Commissie Sterfte Onderzoek (CSO) van het AG de publicatie "AG2020 en de impact van de COVID-19 pandemie: Over- en ondersterfte sinds januari 2020" uitgebracht. Uit dit onderzoek blijft dat voor de meest recente waarnemingen de Prognosetafel AG2020 geen update behoeft, aangezien er geen oversterfte is ten opzichte van de Prognosetafel AG2020. Het pensioenfonds monitort de toegepaste ervaringssterfte door middel van analyse van het resultaat op langlevensrisico over meerdere jaren. Het positief resultaat op langlevensrisico bedraagt in 2021 € 10.793 (2020: € 4.008). Dit betekent dat op grond van de waargenomen overlijdensgevallen bij het pensioenfonds meer middelen beschikbaar zijn gekomen, dan waar op grond van de overlevingstafels op was gerekend.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het pensioenfonds heeft dit risico niet herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het pensioenfonds heeft dit risico niet herverzekerd.

Toeslagrisico

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het Bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten) echter, afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere

termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het Bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, landen, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het pensioenfonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het Bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Ingevolge de RJ610.404 dienen posities groter dan 2% van het balanstotaal te worden gespecificeerd.

De volgende grote posten met meer dan 2% van het balanstotaal zijn aanwezig:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
Vastgoed				
BDI Residential Fund	217.153	6,2	179.323	5,4
Aandelen				
JP Morgan Chase	160.181	4,6		
Vanguard Group Inc/The			157.137	4,8
Vastrentende waarden				
BNP Paribas Sa	277.353	8,0	301.496	9,1
BlackRock Inc	247.730	7,1	300.412	9,1
Colchester Global Investors Ltd	182.551	5,3	214.971	6,5
Aegon NV	146.282	4,2	143.906	4,4
Staatsobligaties Koninkrijk der Nederlanden	98.116	2,8	101.759	3,1
ASR Hypotheekfonds	99.985	2,9	76.016	2,3
Totaal	1.429.351	41,1	1.475.020	44,7

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij fiduciair beheerder NNIP. Hiermee is een overeenkomst en service level overeenkomst gesloten. De bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij Custodian BNY Mellon.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP. Hiermee is een uitbestedingsovereenkomst en een service level overeenkomst (SLA) gesloten.

Het Bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders en TKP door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages of SOC-1-rapportage) en het In Control Statement (alleen TKP).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief risico (S10)

Het pensioenfonds kiest voor actief beheer wanneer er gegronde redenen zijn om daar een meerwaarde van te verwachten. Waar dat niet het geval is, wordt voor een passieve oplossing gekozen. Vandaar dat voor die delen van de portefeuille waarbij sprake is van actief beheer, in aanvulling op het standaardmodel van DNB, een aanvullende buffer S10 wordt aangehouden.

Basis voor de berekening van deze buffer is de methodiek waarbij gebruik gemaakt wordt van de tracking error. Er wordt gerekend met een opslag voor actief beheer voor de categorie aandelen (beursgenoteerd). De hoogte van de buffer wordt hierbij afgeleid van de tracking error, die de mate van afwijking aangeeft tussen het rendement op de betreffende beleggingsportefeuilles en het rendement op een benchmarkportefeuilles.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voor afdekking van risico's. Derivaten hebben als voornaamste risico het kredietrisico. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekendstaande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand.

12.4.3 Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft in 2021 een uitbestedingsovereenkomst afgesloten zonder einddatum met TKP maar met een opzegtermijn van één jaar. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt circa € 2,4 miljoen inclusief btw.

Investeringsverplichtingen

Per balansdatum bestaan er geen investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen).

Voorwaardelijke verplichtingen

Het pensioenfonds heeft samen met Pensioenfonds Bakkers een claim inzake oude jaren financieel afgewikkeld. Onderdeel van de afwikkeling is een voorwaardelijke terugbetalingsverplichting voor de duur van 29 jaar. Hiertoe zijn obligaties verpand voor een bedrag van € 2.750 voor de duur van 29 jaar eindigend op 15 januari 2047.

12.4.4 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds en de bestuurders.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen pensioenfonds en aangesloten werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling geldt dat de aangesloten werkgevers zich jegens het pensioenfonds bij overeenkomst (de zogenaamde uitvoeringsovereenkomst) hebben verbonden tot het betalen van de ingevolge de geldende ABTN verschuldigde premie.

12.4.5 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2021

	2021	2020
9. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds		
Premiebijdragen	84.372	72.550
VPL-bijdragen	6	386
	84.378	72.936

De premiebijdragen voor risico pensioenfonds kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2021	2020
Premiebijdragen werkgevers	76.281	68.507
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	1.188	-732
Vrijwillige excedent premie	6.303	4.775
Koopsom VPL Koopmans meel	600	-
Overige VPL-regeling	6	386
	84.378	72.936

De overige VPL-regeling betreft de VPL-regeling voor werkgever Olam Cocoa en heeft betrekking op mutaties over voorgaand boekjaar.

De totale bijdrage van werkgever en werknemers betreft 30,0% (2020: 27,6%) van de loonsom. De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:

	2021	2020
Feitelijke premie	82.068	73.191
Kostendekkende premie	133.739	119.288
Gedempte premie	80.162	60.631

De feitelijke premie bestaat uit de premiebijdragen werkgevers, pensioenbijdragen voor de reguliere regeling en vrijwillige excedent premie. De premies die betrekking hebben op voorgaande jaren van € 520 (2020: € 91) zijn hierop in mindering gebracht.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2021	2020
<i>Kostendekkende premie</i>		
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	110.420	98.405
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	19.765	17.418
Opslag voor uitvoeringskosten	3.554	3.465
Totaal kostendekkende premie	133.739	119.288

De samenstelling van de gedempte premie is als volgt:

	2021	2020
<i>Gedempte premie</i>		
Actuarieel benodigd voor voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	43.706	33.444
Premie voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	25.079	17.802
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	7.823	5.920
Opslag voor uitvoeringskosten	3.554	3.465
Totaal gedempte premie	80.162	60.631

10. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2021	<i>Directe beleggings-opbrengst</i>	<i>Indirecte beleggings-opbrengst</i>	<i>Kosten vermogens-beheer</i>	<i>Totaal</i>
Vastgoedbeleggingen	8.140	50.532	0	58.672
Aandelen	22.012	259.188	-2.408	278.792
Vastrentende waarden	28.710	-23.335	-1.758	3.617
Derivaten	4.554	-171.198	-274	-166.918
Overige beleggingen	-17	-133	0	-150
Overige kosten van vermogensbeheer	0	0	-1.934	-1.934
	63.399	115.054	-6.374	172.079

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2021 € 5.126 (2020: € 3.471). De transactiekosten zijn op basis van de gemiddelde transactiekosten in de markt bij benadering bepaald en ontleend aan de kostenrapportage van NNIP. De toename van de kosten voor vermogensbeheer in 2021 wordt met name veroorzaakt doordat de beheergvergoedingen als een percentage van het belegd vermogen bepaald worden. Meer vermogen leidt daardoor tot hogere vergoedingen.

2020	<i>Directe beleggings-opbrengst</i>	<i>Indirecte beleggings-opbrengst</i>	<i>Kosten vermogens-beheer</i>	<i>Totaal</i>
Vastgoedbeleggingen	8.510	-6.194	0	2.316
Aandelen	18.190	14.533	-2.134	30.589
Vastrentende waarden	25.936	-499	-1.808	23.629
Derivaten	1.684	174.498	-245	175.937
Overige beleggingen	35	711	0	746
Overige kosten van vermogensbeheer	0	0	-857	-857
	54.355	183.049	-5.044	232.360

Voor zover de kosten direct in rekening zijn gebracht bij het pensioenfonds, worden deze separaat als aftrekpost getoond op de beleggingsopbrengsten. De vermogensbeheerkosten zijn toegerekend aan de betreffende categorie. Kosten die niet direct gerelateerd zijn aan een beleggingscategorie zijn op basis van het percentage van het belegd vermogen toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën.

	2021	2020
11. Overige baten		
Overige baten	4	0
	4	0

	2021	2020
12. Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	41.752	40.437
Partnerpensioen	9.284	8.980
Wezenpensioen	229	211
Afkoop pensioenen en premierestitutie	978	858
	52.243	50.486

De wettelijke afkoopgrens is € 503,24 (2020: € 497,27) per jaar.

	2021	2020
13. Pensioenuitvoeringskosten		
Bestuurskosten	393	462
Kosten Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht	88	88
Administratiekostenvergoeding	2.474	2.375
Accountantskosten	102	119
Certificerend actuaris	33	31
Adviserend actuaris	66	91
Overige advieskosten	586	507
Contributies en bijdragen	211	207
Dwangsommen en boetes	0	0
Communicatiekosten	75	102
Governance	9	37
Kosten project Samengaan	40	36
Overige	24	17
	4.101	4.072

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders tezamen bedraagt € 336 (2020: € 420).

Bestuursleden ontvangen een vaste vergoeding per jaar. Elk bestuurslid ontvangt € 30 excl. btw en de voorzitters die gezamenlijk het Dagelijks Bestuur vormen ontvangen € 60 excl. btw.

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht

Aan de leden van het Verantwoordingsorgaan werd door het pensioenfonds in 2021 een vergoeding verstrekt van gezamenlijk € 29 (2020: € 22). De leden van de Raad van Toezicht ontvingen conform vergoedingsregeling in 2021

gezaamenlijk € 53 inclusief btw (2020: € 59).

Accountantshonoraria

De honoraria van de onafhankelijke externe accountant(s) zijn als volgt:

	2021	2020
Controle van de jaarrekening	91	94

	2021	2020
14. Mutatie aandeel herverzekering technische voorzieningen		
Mutatie aandeel herverzekeraar	95	31

	2021	2020
15. Saldo overdracht van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-1.671	-1.143
Inkomende waardeoverdrachten klein pensioen	-4.418	-1.889
Uitgaande waardeoverdrachten	1.326	1.709
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	1.240	924
	-3.523	-399

	2021	2020
19. Overige lasten		
Interest waardeoverdrachten	0	0
Overige interest	42	38
Overige lasten	416	2
	458	40

De overige lasten bevatten voor € 402 de correctie inzake ambtshalve opgelegde nota's met betrekking tot een werkgever die met terugwerkende kracht afgesloten is. Daarnaast bestaat dit uit een afboeking van een terugvordering van € 11 en € 3 overige lasten

12.4.6 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Er zijn geen statutaire bepalingen betreffende de bestemming van het resultaat. Het positieve saldo van de staat van baten en lasten van € 381.199 is toegevoegd aan de algemene reserve.

12.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft op 28 augustus 2020 aangegeven dat invoering van de nieuwe UFR-methode vanaf 1 januari 2021 plaats vindt in vier gelijke stappen. Deze Ultimate Forward Rate (UFR) is onderdeel van de rentetermijnstructuur zoals maandelijks gepubliceerd door DNB.

De overgang naar een nieuwe UFR-methode is onderdeel van het advies van de Commissie Parameters uit juni 2019.

De stapsgewijze invoering zorgt ervoor dat het effect van de nieuwe UFR-methode op de dekkingsgraad zich geleidelijk in de tijd materialiseert. Hoe 'jonger' de deelnemers zijn, hoe hoger de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen, en hoe groter de impact van de invoering van de nieuwe UFR-methode. Ook een lagere rentetermijnstructuur zorgt voor een grotere impact.

Het toepassen van de tweede stap van de nieuwe UFR-methode heeft per 1 januari 2022 een negatief effect van ongeveer € 30,1 miljoen op de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds en op de dekkingsgraad is dat -1,2%-punt.

Oekraïne

In februari 2022 zijn Russische troepen Oekraïne binnengevallen. In reactie daarop is wereldwijd een groot aantal sanctiemaatregelen met onmiddellijke werking van kracht geworden.

In samenhang daarmee is nagegaan of deelnemers, werkgevers of leveranciers op de sanctielijst zijn gekomen. Dit is niet het geval. Daarnaast is gekeken naar aangesloten werkgevers of deelnemers die, vanwege een bankrekening in Oekraïne, Rusland of Belarus, geraakt worden door beperkingen in het internationale betalingsverkeer. Ook hiervan bleek geen sprake. Ook zijn er geen directe of indirecte afhankelijkheden van leveranciers, dienstverleners of uitbestedingspartijen in een van deze landen.

De crisis heeft wel in beperkte mate directe gevolgen voor de waardering van beleggingen in Oekraïne, Rusland of Belarus. Posities in die landen waren relatief klein (1,1% van het totaal van de beleggingen). In het slechtste geval moeten deze beleggingen als waardeloos beschouwd worden hetgeen tot een verlies van ongeveer € 37,2 miljoen leidt. De indirecte gevolgen zijn echter wel groot. De crisis heeft geleid tot grote onrust in de financiële markten. Met sterke fluctuaties in prijzen van grondstoffen, aandelen en interestniveaus. De gevolgen hiervan zijn soms positief en soms negatief, de continuïteit van de organisatie komt hierdoor echter niet in gevaar

De inval vond plaats in februari 2022 en moet daarmee beschouwd worden als een gebeurtenis na balansdatum. De crisis heeft daardoor geen gevolgen voor de feitelijke situatie per balansdatum en de financiële positie van het pensioenfonds per eind 2021.

Amsterdam, 17 juni 2022

Mevr. M. van Beusekom
Mevr. E.E.H.C. van den Bosch
Dhr. J.W. Eggen
Dhr. S. Eski
Dhr. A.I. Foursoff
Dhr. H.E. Hermans
Mevr. J.G.E. van Leeuwen
Dhr. J.C.M. Molenaar
Dhr. E. Schuurhuis
Mevr. S. Troost

Overige gegevens

13 Overige gegevens

13.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 34.250.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 1.712.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Amsterdam, 17 juni 2022

drs. H. Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

13.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2021.
2. De staat van baten en lasten over 2021.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bestuursverslag.
- Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen.
- Verslag van de raad van toezicht.
- Verslag van het verantwoordingsorgaan.
- Bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de hiervoor vermelde andere informatie, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op

de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 17 juni 2022

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: E.M. van der Hall RA

Bijlagen

Bijlage 1 Kenmerken pensioenregeling

Kenmerken pensioenregeling geboren op of na 1 januari 1950

De pensioenregeling die geldt voor alle werknemers geboren op of na 1 januari 1950, heeft de volgende kenmerken:

Regeling	Middelloonregeling
Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a - d van de statuten van het pensioenfonds.
Toetredingsleeftijd	De deelneming vangt aan bij indiensttreding bij een aangesloten werkgever, ongeacht de leeftijd.
Pensioenleeftijd	De eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 68 jaar wordt.
Loon	Onder loon wordt verstaan: - het in de maand uitbetaalde schaalsalaris; vakantietoeslag; vriestoeslag; 5uur functie gebonden regelmatig gewerkte overuren per week; meeruren; diplomatoeslag; persoonlijke toeslag; contractueel vastgestelde jaarlijkse uitkering; prestatiepremie; ploegentoeslag; sprongvergoeding; overwerktoeslag; afbouwregelingtoeslag; roostertoeslag meeruren; verschoven uren; consignatie; slaapuren; toeslag voor arbeid op ongunstige uren. - Het loon is gemaximeerd. - Per 1 januari 2021 bedraagt het maximum 61.809 euro.
Pensioengrondslag	De pensioengrondslag is gelijk aan het loon verminderd met de franchise.
Franchise	De franchise wordt door het Bestuur vastgesteld en bedraagt per 1 januari 2021 14.544 euro. De franchise bedraagt ten minste het fiscale minimum zoals genoemd in de Wet op de loonbelasting 1964.
Premie	De premie bedraagt een percentage van de pensioengrondslag. De premie bedroeg per 1 januari 2021 30,0% van de pensioengrondslag.
Ouderdomspensioen	Tot 1 januari 2021 1,875% van de pensioengrondslagen in de betreffende deelnemersjaren; vanaf 1 januari 2021 1,700% van de pensioengrondslag in de betreffende deelnemersjaren.
Partnerpensioen	De nabestaande van de werknemer heeft bij zijn overlijden recht op een partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen (op 68-jarige leeftijd). Per 1 januari 2015 bouwt men partnerpensioen op. Bij uitdiensttreding wordt een deel van het ouderdomspensioen automatisch omgezet in partnerpensioen, tenzij de werknemer en zijn of haar partner hiervan willen afwijken. Het partnerpensioen is na omzetting 70% van het verlaagde ouderdomspensioen. Bij pensionering kan het partnerpensioen door middel van uitruil worden aangepast.
Wezenpensioen	Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Wezen van wie beide ouders zijn overleden, hebben recht op 28% van het te bereiken ouderdomspensioen.
Toeslagen	Het pensioenfonds heeft sinds 2015 de ambitie om uw pensioen elk jaar zoveel mogelijk te verhogen met de prijsindex. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	De premievrije pensioenopbouw is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:	
	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	0-35%	0%
	35-45%	40%
	45-55%	50%
	55-65%	60%
	65-80%	72,5%
	80-100%	100%
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks aangepast conform de algemene verhogingen van de lonen krachtens de cao.	

Regeling	Aanvullende regeling (excedent)
Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a - d van de statuten van het pensioenfonds.
Toetredingsleeftijd	De deelneming vangt aan bij indiensttreding bij een aangesloten werkgever, ongeacht de leeftijd.
Pensioenleeftijd	De eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 68 jaar wordt.
Loon	<p>Vast pensioengevend loon: Het vaste loon als omschreven in artikel 8 van het pensioenreglement.</p> <p>Variabele pensioengevend loon: Het variabel loon als omschreven in artikel 8 van het pensioenreglement.</p> <p>De navolgende variabele loonbestanddelen: - 13e maand, - (verkoop) bonus(sen), - provisie, - tantième, - overwerkvergoeding, - ploegentoeslag, - inconveniententoeslag</p> <p>Voor de bepaling van het vast pensioengevend loon, het variabele pensioengevende loon of het vast en variabele pensioengevende loon geldt een maximumjaarsalaris zoals bepaald in artikel 18ga van de Wet op de Loonbelasting. Per 1 januari 2020 bedraagt het maximum loon 110.111 euro.</p>
Pensioengrondslag	<p>Het vast pensioengevend loon voor zover dit meer bedraagt dan de franchise. of Het variabele pensioengevende loon voor zover dit meer bedraagt dan de franchise of Het vast en variabele pensioengevend loon voor zover dit meer bedraagt dan de franchise.</p>
Franchise	De franchise is gelijk aan het maximumsalaris van de verplichte basisregeling. Per 1 januari 2021 bedraagt de franchise 61.809 euro.

Premie	De premie bedraagt een actuariële premie die in rekening wordt gebracht over de pensioengrondslag.	
Ouderdompensioen	Tot 1 januari 2021 1,875% van de pensioengrondslagen in de betreffende deelnemersjaren; vanaf 1 januari 2021 1,700% van de pensioengrondslag in de betreffende deelnemersjaren.	
Partnerpensioen	De nabestaande van de werknemer heeft bij zijn overlijden recht op een partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdompensioen (op 68-jarige leeftijd). Per 1 januari 2015 bouwt men partnerpensioen op. Bij uitdiensttreding wordt een deel van het ouderdompensioen automatisch omgezet in partnerpensioen, tenzij de werknemer en zijn of haar partner hiervan willen afwijken. Het partnerpensioen is na omzetting 70% van het verlaagde ouderdompensioen. Bij pensionering kan het partnerpensioen door middel van uitruil worden aangepast.	
Wezenpensioen	Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdompensioen. Wezen van wie beide ouders zijn overleden, hebben recht op 28% van het te bereiken ouderdompensioen.	
Toeslagen	Het pensioenfonds heeft sinds 2015 de ambitie om uw pensioen elk jaar zoveel mogelijk te verhogen met de prijsindex. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.	
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	De premievrije pensioenopbouw is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:	
	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	0-35%	0%
	35-45%	40%
	45-55%	50%
	55-65%	60%
	65-80%	72,5%
	80-100%	100%
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks aangepast conform de algemene verhogingen van de lonen krachtens de cao.	

Kenmerken prepensioen voormalig Pensioenfonds Snoep

Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a en onder b van de statuten van het pensioenfonds, geboren op of ná 1 januari 1936.
Toetredingsleeftijd prepensioen	De deelneming vangt aan op de datum van indiensttreding bij een aangesloten werkgever, op grond van de arbeidsovereenkomst, doch niet voor het bereiken van de 25-jarige leeftijd.
Normpensioendatum	De eerste dag van de maand, waarin de (gewezen) deelnemer 61 jaar wordt.
Pensioengrondslag	Het loon over de gewerkte dagen, vakantie- en snipperdagen inclusief vakantietoeslag, toeslagen, overwerkgeld en aanvulling op ziekgeld c.q. doorbetaling bij ziekte (loon SV). Deze pensioengrondslag wordt gemaximeerd op een jaarlijks door het Bestuur vast te stellen maximum.
Prepensioen	Het jaarlijks prepensioen bedraagt met ingang van 1 januari 2000 2,223% van de pensioengrondslag voor het betreffende jaar. In dit percentage is het overbruggingspensioen opgenomen. Het overbruggingspensioen wordt gedurende de deelnemingsperiode opgebouwd.
Toeslagen	Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslag verlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.

Tijdelijk ouderdomspensioen voormalig Pensioenfonds Koek

Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 1.2 van het reglement.
Toetredingsleeftijd prepensioen	De deelneming vangt aan op de datum van indiensttreding bij een aangesloten werkgever, ongeacht de leeftijd.
TOP-datum	De eerste dag van de maand, waarin de (gewezen) deelnemer 61 jaar wordt.
Loon	Onderscheid wordt gemaakt tussen vast en variabel loon. Onder vast loon wordt verstaan: functieloon, waarderingspremie, vriestoeslag, vakantietoeslag, 5 uur functie gebonden regelmatig gewerkte overuren, diplomatoeslag en contractueel vastgestelde jaarlijkse uitkering. Het vaste loon is gemaximeerd.
	Onder variabel loon wordt verstaan de volgende loonbestanddelen: prestatiepremie, ploegentoeslag, sprongvergoeding, overwerktoeslag, meeruren, verschoven uren, consignatie en toeslag voor arbeid op ongunstige uren.
Pensioengrondslagen	Pensioengrondslag I is gelijk aan het vaste loon minus een franchise. Pensioengrondslag II is gelijk aan het variabele loon. Hierop wordt geen franchise in mindering gebracht. Beide grondslagen worden op 1 januari van het kalenderjaar vastgesteld.
Franchise	De franchise wordt jaarlijks aangepast op basis van de ontwikkeling van de cao-lonen in de bedrijfstak.
Premie	De premie bedraagt een percentage van de som van het vaste en variabele loon.
Opbouw	Het op te bouwen jaarlijkse TOP bedraagt: - 1,75% van de laatste vastgestelde pensioengrondslag I over alle deelnemersjaren (= eindloonregeling), én - 1,75% van de som van de pensioengrondslagen II (= middelloonregeling). De totale pensioenaanspraak is de som van de aanspraken in de TOP-regeling. Deze pensioenaanspraak wordt aangevuld met het overbruggingspensioen (zie hierna).
Toeslag gemiste opbouwjaren prepensioen januari	Voor de onderhavige deelnemers, die vanaf 1 januari 1997 onafgebroken deelnemer zijn gebleven tot de TOP-datum dan wel eerdere ingangsdatum TOP, kan een toeslag gemiste opbouwjaren prepensioen worden toegekend op de ingangsdatum TOP door middel van een daartoe strekkend besluit door het Bestuur.
Overbruggingspensioen (OBP)	Om het ontbreken van een AOW-uitkering tijdens het ontvangen van de TOP te compenseren is er een overbruggingspensioen. Het overbruggingspensioen gaat net als het prepensioen in bij het bereiken van de 61-jarige leeftijd en loopt door tot de leeftijd van 65 jaar. De hoogte van het overbruggingspensioen is net als de hoogte van het prepensioen afhankelijk van de diensttijd van de werknemer. Voor ieder dienstjaar wordt 2,5% van de laatstelijk vastgestelde franchise, met een maximum van 100% (2,5 x 40), opgebouwd.
Toeslag gemiste opbouwjaren	Voor de onderhavige deelnemers, die vanaf 1 januari 1997 of latere aanvangsdatum aan de regeling inzake prepensioen onafgebroken ingangsdatum TOP, kan een toeslag gemiste opbouwjaren overbruggingspensioen worden toegekend op de ingangsdatum TOP door middel van een daartoe strekkend besluit door het Bestuur.
Toeslagen	Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslag verlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.

Ouderdomspensioen voormalig Pensioenfonds Snoep

Regeling	Opbouwregeling.	
Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a -d van de statuten van het pensioenfonds.	
Toetredingsleeftijd	De deelneming vangt aan bij indiensttreding bij een aangesloten werkgever, doch niet voor het bereiken van de 25-jarige leeftijd.	
Pensioendatum	De eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 65 jaar wordt.	
Loon	Het loon over de gewerkte dagen inclusief vakantietoelage en overige toeslagen zoals overwerk. Het loon is gebaseerd op het gemaximeerde CSV-loon.	
Pensioengrondslag	De pensioengrondslag is gelijk aan het loon.	
Ouderdomspensioen	0,4% van het loon per jaar tot 70% van het maximumloon respectievelijk 1,35% van het eventuele loongedeelte boven 70% van het maximum. Voor deelnemers van tenminste 57 jaar en ouder gold tot 1 juni 2004 dubbele pensioenopbouw tot uiterlijk de leeftijd van 61 jaar.	
Partnerpensioen	Het partnerpensioen bedraagt 75% van het maximaal op te bouwen ouderdomspensioen. Er is sprake van kapitaalopbouw inzake partnerpensioen. Het partnerpensioen kan op de ingangsdatum van het ouderdomspensioen worden uitgeruild voor verhoging van het ouderdomspensioen.	
Tijdelijk nabestaandenpensioen	Het tijdelijk partnerpensioen bedraagt 17,5% van het ouderdomspensioen waarvan het nabestaandenpensioen is afgeleid, voor nabestaanden van de tijdens het deelnemerschap overleden deelnemers (risicoregeling tijdens deelnemerschap). Dit tijdelijk pensioen wordt tot uiterlijk de 65-jarige leeftijd van de nabestaande uitgekeerd.	
Wezenpensioen	15% van het bereikbare ouderdomspensioen.	
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (WAO)	De premievrijstelling is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:	
	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	15-25%	20%
	25-35%	30%
	35-45%	40%
	45-65%	50%
	65% of meer	100%
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (WIA)	De premievrijstelling is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:	
	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	0-35%	0%
	35-45%	40%
	45-55%	50%
	55-65%	60%
	65-80%	73%
	80-100%	100%
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag kan jaarlijks op grond van een daartoe uitdrukkelijk door het Bestuur genomen besluit worden verhoogd of verlaagd met hetzelfde percentage waarmee de salarissen volgens de cao zijn gewijzigd.	

Toeslagen	Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslag verlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.
-----------	---

Ouderdomspensioen voormalig Pensioenfonds Koek

Loon	Onderscheid wordt gemaakt tussen vast en variabel loon. Onder vast loon (loon I) wordt verstaan: functieloon, waarderingspremie, vriestoeslag, vakantietoeslag, 5 uur functie gebonden regelmatig gewerkte overuren, diplomatoeslag en contractueel vastgestelde jaarlijkse uitkering. Het vaste loon is gemaximeerd. Onder variabel loon (loon II) wordt verstaan de volgende loonbestanddelen: prestatiepremie, ploegentoeslag, sprongvergoeding, overwerktoeslag, meeruren, verschoven uren, consignatie en toeslag voor arbeid op ongunstige uren.	
Pensioengrondslagen	Pensioengrondslag I is gelijk aan het vaste loon verminderd met een franchise. Pensioengrondslag II is gelijk aan het variabele loon. Hierop wordt geen franchise in mindering gebracht. Beide grondslagen worden op 1 januari van het kalenderjaar vastgesteld.	
Franchise	De franchise wordt jaarlijks aangepast op basis van de ontwikkeling van de cao-lonen in de bedrijfstak.	
Premie	De premie bedraagt een percentage van de som van pensioengrondslagen I en II.	
Opbouw	Het op te bouwen jaarlijks ouderdomspensioen bedraagt: - 1,75% van de laatste vastgestelde pensioengrondslag I over alle deelnemersjaren (= eindloonregeling), én - 1,75% van de som van de pensioengrondslagen II (= middelloonregeling). De totale pensioenaanspraak is de som van de aanspraken in de eindloon- en middelloonregeling.	
Partnerpensioen	In deze pensioenregeling bestaat het partnerpensioen uit twee delen. Bij het overlijden van de werknemer heeft zijn nabestaande recht op een partnerpensioen van 56% van het bereikbare ouderdomspensioen. Daarnaast heeft de nabestaande recht op een tijdelijk partnerpensioen van 14% van het bereikbare ouderdomspensioen. Het tijdelijk partnerpensioen loopt door tot de nabestaande de leeftijd van 65 jaar bereikt. Het partnerpensioen is verzekerd op risicobasis. Bij uitdiensttreding of pensionering kan een partnerpensioen verkregen worden door uitruil van een deel van het ouderdomspensioen in partnerpensioen verkregen door een uitruil van een deel van het ouderdomspensioen in partnerpensioen, tenzij de werknemer en zijn of haar partner hiervan willen afwijken.	
Wezenpensioen	14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Wezen van wie beide ouders zijn overleden, hebben recht op 28% van het te bereiken ouderdomspensioen.	
Voorwaardelijke toeslagen	Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslag verlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.	
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (WAO en WIA)	De premievrijstelling is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:	
	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	15-25%	20%
	25-35%	30%
	35-45%	40%
	45-65%	50%
	65% of meer	100%
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks aangepast conform de algemene verhogingen van de lonen krachtens de cao. Als een deelnemer arbeidsongeschikt wordt volgens de WIA, geldt de navolgende tabel:	

	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	0-35%	0%
	35-45%	40%
	45-55%	50%
	55-65%	60%
	65-80%	72,50%
	80-100%	100%
Toeslagen	<p>Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslag verlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslag verlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.</p>	

Bijlage 2 Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. In deze, door de wet verplichtgestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actuariële analyse

In deze analyse wordt de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

AFM

Autoriteit Financiële Markten.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is de twaalf-maands gemiddelde dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad geeft de financiële positie van het pensioenfonds weer.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van derden belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen. Ook wel beleggingsportefeuille.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Compliance

Met dit begrip wordt aangeduid dat een organisatie werkt in overeenstemming met vigerende wet- en regelgeving. Elke financiële instelling beschikt over een compliance regeling die voorschriften bevat waaraan de in die instelling werkzame personen zich dienen te houden, alsmede voorschriften omtrent de wijze van controle op de naleving ervan. Ook veel instellingen die raakvlakken met de financiële sector hebben, zoals pensioenfonds, hebben een compliance regeling. Een dergelijke regeling bevat bijvoorbeeld voorschriften omtrent de wijze waarop functionarissen voor eigen rekening in effecten mogen handelen, restricties in de omgang met zakenrelaties en de omgang met vertrouwelijke informatie.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Credit rating

Een rating is een risico-indicator. Een slechte rating betekent een hoog risico. Voor een hoog risico eisen beleggers en banken een hoge rente. Hoe slechter de rating dus is, hoe duurder het voor een onderneming wordt om geld te lenen. Een rating wordt toegekend door een daarin gespecialiseerd bedrijf. De grootste ratingbureaus zijn Moody's Investors Service en Standard & Poor's.

Custodian

Organisatie verantwoordelijk voor de bewaarneming van financiële bezittingen.

Dekkingsgraad

Dit betreft de nominale dekkingsgraad. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto-activa en de voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto-activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Dekkingstekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfonds spreken van een situatie van dekkingstekort indien de middelen van het pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's te dekken.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere meer onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank.

Doorsneepremie

Voor alle deelnemers aan de pensioenregeling van het pensioenfonds is de doorsneepremie een gelijk percentage van de pensioengrondslag. Bij de berekening van dit percentage wordt het totaal van individueel berekende pensioenkosten van de deelnemers uitgedrukt als een percentage van de som van alle pensioengrondslagen. Iedereen betaalt dit percentage als pensioenpremie, waardoor geslacht, leeftijd en burgerlijke staat geen rol meer spelen.

Duration

De gevoeligheid van een waarde voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die waarde.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfondsen zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Minimaal vereist eigen vermogen:

De ondergrens van het vereist eigen vermogen. Indien het pensioenfonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt is sprake van een dekkingstekort.

Vereist eigen vermogen:

Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Emerging markets (opkomende markten)

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Ervaringssterfte

Omdat aangenomen wordt dat de werkende bevolking gezonder is dan de niet werkende bevolking wordt op basis van ervaringscijfers op de sterftেকansen zoals ontleend aan de prognosetafel een leeftijdsafhankelijke afslag toegepast. Door rekening te houden met deze ervaringssterfte hoeven geen leeftijdscorrecties te worden toegepast.

ESG

Een afkorting voor Environment, Social & Governance. Deze afkorting wordt vaak gebruikt in plaats van duurzaamheid.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.

Fiduciair beheer

Fiduciair beheer is te omschrijven als een integrale en objectieve oplossing voor pensioenfondsen met verschillende behoeften binnen vermogensbeheer. Bij fiduciair management worden oplossingen aangedragen voor strategische, tactische en operationele vraagstukken in combinatie met een op maat gesneden verslaglegging.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door de toezichthouder uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Futures

Termijncontract, waarin toekomstige aankoop en verkoop van financiële waarden zijn vastgelegd. Futures worden gebruikt om beleggingsrisico's af te dekken, maar ook voor de uitvoering van (global) tactische asset allocatie.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte premie wordt berekend door de rente of het rendement te baseren op een voortschrijdend gemiddelde uit het verleden of het rendement op een verwachting voor de toekomst. Het pensioenfonds heeft voor dit laatste gekozen.

Gedragscode

Schriftelijk stuk waarin regels en richtlijnen worden gegeven ter voorkoming van belangenconflicten tussen het zakelijk belang en de privébelangen van bij het pensioenfonds betrokken personen en van misbruik van vertrouwelijke informatie.

Grondstoffen

Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate wordt bepaald door de actuele vraag en aanbod. Voorbeelden zijn olie, graan en metalen.

Herstelplan

Pensioenfonds stellen in geval van een reservetekort een herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het pensioenfonds binnen een termijn van maximaal tien jaar weer voldoet aan het vereist eigen vermogen.

High yield

Obligaties met een credit rating lager dan BBB, ook wel non-investment grade genoemd.

Indexatie

Zie toeslagverlening.

Investment grade

Obligaties met een credit rating van BBB of hoger.

ISDA/CSA-overeenkomst

Een ISDA-overeenkomst is een standaard contract dat OTC-transacties tussen institutionele financiële partijen mogelijk maakt.

CSA is een bijlage bij het ISDA-contract waarin partijen afspraken maken over het wederzijds te leveren en te accepteren onderpand.

Kostendekkende premie

Pensioenfonds zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt.

De kostendekkende premie bestaat uit de actuarieel benodigde premie voor de pensioenverplichtingen, een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen, een opslag voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds en de premie die actuarieel benodigd is voor de voorwaardelijke onderdelen van de regeling.

Marktwaarde

De marktwaarde is het bedrag waarvoor een recht of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen terzake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Matchingportefeuille/Returnportefeuille

De matchingportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te stemmen. De returnportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Middelloon(regeling)

Het middelloon is de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende de hele loopbaan. Bij de middelloonregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode. Het op te bouwen pensioen is bij deze regeling een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen over de gehele periode van deelname aan de regeling.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

OTC (Over the counter)

Deze term heeft betrekking op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen afgesloten worden

Overige beleggingen

Beleggingen anders dan de voor een pensioenfonds meer traditionele beleggingen zoals aandelen en vastrentende waarden. Onder overige beleggingen vallen de categorieën grondstoffen en hedgefondsen.

Partnerpensioen op kapitaalbasis/risicobasis

Partnerpensioen op kapitaalbasis: er bestaat zowel pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming als bij overlijden na einde deelneming (als gewezen deelnemer of gepensioneerde).

Partnerpensioen op risicobasis: er bestaat alleen pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming.

Partnerpensioen voor de pensioendatum op risicobasis en na pensioendatum op kapitaalbasis: er bestaat pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming of bij overlijden na ingang van het ouderdomspensioen; er bestaat geen pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden als gewezen deelnemer.

Pensioenaanspraak

Een recht op toekomstige pensioenuitkeringen. De pensioenaanspraak op pensioen wordt onderscheiden van het ingegane pensioen.

Pensioenfederatie

In de Pensioenfederatie zijn drie instellingen gefuseerd: de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfonds (VB), de Stichting voor Ondernemingspensioenfonds (OPF) en de Unie van Beroepspensioenfonds (UvB). De Pensioenfederatie vertegenwoordigt via deze koepels de aangesloten pensioenfonds.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer.

Pensioenplanner

Een internettoepassing waarmee deelnemers inzicht hebben in hun opgebouwde pensioenrechten en berekeningen kunnen maken op basis van (mogelijke) veranderingen in persoonlijke en/of werksituatie.

Pensioenrecht

Een recht op ingegane pensioenuitkeringen.

Pensioenwet

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. De Pensioenwet heeft tot doel de waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prognosetafels

Een prognosetafel is een statistische beschrijving van het afstervingsproces van een bevolking. Prognosetafels zijn gebaseerd op waarnemingen van sterftecijfers over een bepaalde (trend)periode. Men spreekt over Periodetafels indien de waarnemingen rechtstreeks worden gebruikt voor de bepaling van de sterftekans in de sterftetabel. In Prognosetafel wordt tevens rekening gehouden met de stijgende levensverwachting. De meest recente publicatie van de Nederlandse sterftetabel betreft de AG Prognosetafel 2020. Deze is vastgesteld door het Actuarieel Genootschap en maakt onderscheid in de Prognose Nederlandse Mannen en de Prognose Nederlandse Vrouwen.

Raad van Toezicht

Voor het intern toezichthoudend orgaan is gekozen voor een Raad van Toezicht die het functioneren van het Bestuur toetst en jaarlijks daarover aan het Bestuur rapporteert.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

Reservetekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfonds spreken van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Risicomanagement

Naar aanleiding van de negatieve marktontwikkelingen en de invloed daarvan op de dekkingsgraad heeft het Bestuur het afgelopen jaar extra aandacht besteed aan het risicomanagement van de beleggingsportefeuille. Op basis hiervan is het beleggingsbeleid verder aangescherpt. De doelstelling van het gewijzigde beleggingsbeleid is het beschermen van de dekkingsgraad tegen extreme risico's. Hierbij is er nadruk gelegd op de twee grootste risico's voor de

dekkingsgraad: het risico van dalende aandelenkoersen en het risico van een verder dalende rente. Daarnaast blijft het pensioenfonds toch deels profiteren van een eventueel oplopende rente en stijgende aandelenkoersen.

Risicopremie

Dit is de premie voor risicodekking.

RJ610

De Raad voor de Jaarverslaglegging (RvJ) heeft een richtlijn opgesteld (RJ610) voor pensioenfonds, met voorwaarden voor het jaarverslag en de jaarrekening.

Securities lending

Securities lending is het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

Spread

Het renteverskil tussen bedrijfsobligaties en staatsobligaties.

Stichtingskapitaal en reserves

Zie eigen vermogen.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'legs' van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn.

Technische voorziening (voorziening pensioenverplichtingen)

Technische voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

Toeslagverlening

Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast. Dit houdt in dat een toeslag kan worden gegeven op het pensioen. Het Bestuur neemt jaarlijks een besluit over het al dan niet verhogen van uw pensioenaanspraken. De toeslagverlening bij het pensioenfonds is voorwaardelijk. Er wordt slechts toeslag verleend voor zover de middelen van het pensioenfonds dit toelaten.

Uitvoeringsovereenkomst

De overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenfonds over de uitvoering van één of meer pensioenregelingen.

UPO

Uniform Pensioenoverzicht, een overzicht van de pensioenaanspraken dat jaarlijks aan de actieve deelnemers wordt gestuurd.

Verantwoordingsorgaan

De in de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur gehanteerde term voor een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) zijn vertegenwoordigd en waaraan het Bestuur periodiek verantwoording aflegt.

Verbonden personen

Alle leden van de organen van het pensioenfonds en andere personen die werkzaamheden voor het pensioenfonds verrichten, onafhankelijk van de duur waarvoor of de juridische basis waarop zij werkzaam zijn.

Waardeoverdracht(en)

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

WIA

Dit is de afkorting voor de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen.

Z-score

De Z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het werkelijk behaalde rendement ten opzichte van het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement.

Colofon

Uitgegeven door

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie

Correspondentieadres:

Postbus 501
9700 AM GRONINGEN

Bezoekadres:

Europaweg 27, Groningen

Telefoon (050) 582 19 90

Internet www.pensioenzoetwaren.nl

Emailadres pensioen@pensioenzoetwaren.nl

Realisatie

TKP Pensioen BV

Postbus 501
9700 AM GRONINGEN